

Täysistunto

Tiistai 14.6.2016 klo 14.00—19.41

3. Välikysymys suomalaisen maatalouden kriisistä

Välikysymys VK 3/2016 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt annetaan vastaus edustaja Peter Östmanin ym. välikysymykseen suomalaisen maatalouden kriisistä.

Valtioneuvoston vastauksen jälkeen käydään keskustelu välikysymyksen johdosta. Keskustelun ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Peter Östman. Sen jälkeen keskustelussa on nopeatahtinen osuus, jolloin ryhmäpuheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia ja muut etukäteen varatut puheenvuorot enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittelee, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Keskustelu

14.04 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa rouva puhemies! Oppositio on tänään oikealla asialla. Maatalousyrittäjien ahdinko on yhteinen huolestamme. On turha vaatia puhdasta suomalaista ruokaa koteihin, kouluihin tai ravintoloihin, jollemme pysty varmistamaan edellytyksiä ruuan tuottamiselle.

Tällä hetkellä maatalouden kannattavuus ja maksuvalmius ovat heikkoja, koska vuodesta 2013 lähtien tuotteiden tuottajahinnat ovat pudonneet mutta kustannukset eivät. Syitä on monia. Elintarvikkeiden kysynnän kasvu on taittunut maailmanmarkkinoilla, maataloustuotteiden varastomäärät ovat kasvaneet, ylitarjonta on sekoittanut EU-markkinoita. Venäjän elokuussa 2014 asettama elintarvikkeiden tuontikielto lisäsi vaikeuksia EU-markkinoilla ja aiheuttaa edelleen suoria tulonmenetyksiä Suomessa erityisesti maidontuottajille.

Jo yli kymmenen vuotta sitten EU-maat päättivät luopua maitokiintiöistä keväällä 2015. Kiintiöiden poistumisen takia tuotanto on kasvanut monessa EU-maassa, kun vaikeassa markkinatilanteessa haetaan uusia kilpailuasetelmia ja toisaalta tilojen on nyt pidettävä liikevaihtoa yllä tuotantoa lisäämällä. Maidon hinta on romahtanut. Sama kohtalo on myös muilla maataloustuotteilla.

Välikysymyksestä käy ilmi, että oppositio jakaa saman tilannekuvan. Nyt on aika etsiä yhdessä ratkaisuja. Tarvitsemme uusia markkinoita sekä tukitoimia niin EU:ssa kuin kotimaassa.

Hallitus etsii yhdessä elintarvikeyritysten kanssa uusia vientikohteita Food from Finland -kasvuohjelman kautta. Myös ministeritason vierailuilla olemme vauhdittaneet viennin avaamista muun muassa Kiinaan ja Japaniin. Hallituksen kärkihankerahoitus edistää erityisesti liha- ja maitotuotteiden vientiselvitysten viranomaiskäsittelyä ja purkaa viennin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

esteitä. Etenkin Kiina on Suomelle valtava mahdollisuus, joka vaatii sitkeää työtä ja kärsivällisyyttä monitahoisine lupaprosesseineen.

Maataloutta koskevassa EU-tason kriisikeskustelussa Suomi pitää tärkeänä sitä, että yli-tarjontatilanteessa tuetaan kriisistä kärsiviä tuottajia. Tuotteiden varastoon osto ei auta, koska se voi johtaa jopa tuotannon lisäämiseen ja kriisin pitkittymiseen. Tavoitteena on ol-tava markkinoiden vakauttaminen, jotta tuottajahintataso voisi elpyä kestäväälle tasolle.

Viimeisen vuoden aikana maatalouden kriisitoimiin on ohjattu EU-rahoitusta ja kansal-lista kriisitukea yhteensä 33 miljoonaa euroa, joista maidon- ja sianlihantuottajille on mak-settu yhteensä 18 miljoonaa. Syksyllä maksetaan vielä noin 15 miljoonaa eri tuotantosuun-tien tiloille velkaisuuden ja rakennusinvestointien perusteella kohdennettua tukea.

Suomi ja monet muut jäsenmaat ajavat uutta EU-rahoitusta kriisin suoraan helpottami-seen tilatasolla sekä markkinoiden vakauttamiseksi. Suomi esitti myös vuoden 2016 EU-tukien maksun nopeuttamista. EU-komissio on suhtautunut esitykseen myönteisesti, ja päätöstä odotetaan kesän aikana. Silloin luonnonhaitta- ja ympäristökorvausten ensimmäi-siä eriä voidaan kuluvalta vuodelta maksaa noin 70 miljoonaa enemmän kuin normaaliti-lanteessa.

Arvoisa puhemies! Kotimaassa olemme tarttuneet toimeen. Maa- ja metsätalousminis-teriö asetti keväällä työryhmän selvittämään, mitä erityisesti luotto- ja takausvälineillä on tehtävissä ja mitä muuta voimme tehdä esimerkiksi laina- ja rakennetukijärjestelyjen suhte-n. Väliraportissaan työryhmä esittää valtiontakauksia maksuvalmiuslainoille sekä mak-suhelpotuksia korkotuki- ja valtionlainoille. Hallitus pyrkii helpottamaan vaikeuksissa ole-vien tilojen maksuvalmiustilannetta työryhmän ehdotusten pohjalta. Ehdotuksia täsmenne-tään muun muassa kohderyhmänä olevien tilojen määrän ja ehdotusten kustannusvaikutus-ten jatkon osalta.

Osana konkreettisia kriisitoimenpiteitä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hallitus päät-ti maa- ja metsätalousministeriön esityksestä ja muiden ministeriöiden suostumuksella alentaa väliaikaisesti MYEL-työeläkevakuutusmaksujen viivästyskorkoa.

Hallitus päätti huhtikuun kehysriihessään nostaa vuosien 2017 ja 2018 kansallisen tuen määrärahan vuoden 2015 tasolle ja perua luonnonhaittakorvauksen leikkauksen vuodelta 2017. Näillä päätöksillä maataloudelle kohdistetaan noin 34 miljoonan euron kriisipan-os-tus.

Suomi esittää vielä kesäkuussa EU-komissiolle, että EU:n tuotantosidonnaisten tukien osuus Suomen suorista EU-tuista lukittaisiin vuosiksi 2017—2020 vuoden 2016 tasolle. Esittämämme muutos helpottaisi erityisesti kansallisten ja EU:n nautatukien yhteensovit-tamista.

Toukokuussa hallitus ilmoitti päättävänsä lisätoimista seuraavan lisätalousarvioesityk-sen yhteydessä, kunhan ensin on nähty EU:n mahdolliset kriisitoimet. Kansallisten kriisi-toimien pitää olla aina yhteensopivia EU:n maatalouspolitiikan säädösten, rahoitusvälinei-den ja toimenpiteiden kanssa.

Osana hallitusohjelman kärkihankkeita maa- ja metsätalousministeriö valmistelee val-tioneuvoston periaatepäätöstä hankinnoista valtion elintarvike- ja ruokapalveluissa. Pää-töksen myötä edistämme kansallisen lainsäädännön mukaisia hyviä tuotantotapoja noudat-tavia elintarvikehankintoja. Eläinten hyvinvointiin liittyvät kotimaisen tuotannon erityis-piirteet ovat olennaisena osana periaatepäätöksellä edistettäviä hankintaperusteita. Tällai-sia ovat esimerkiksi taito kasvattaa siipikarjaa ilman nokkien typistystä ja salmonellava-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

paasti ja toisaalta sikoja ilman hännäntypistystä. Valtion on hankittava sellaista ruokaa, jonka tuottamista me viljelijöiltä vaadimme. (Ben Zyskowicz: Oikein!)

Maatalousyrittäjien ahdinko on ymmärretty laajasti. SDP:tä lukuun ottamatta oppositio on valinnut kaikkein järkeimmän välineensä maatalousyrittäjien tilanteen helpottamiseksi. Kysynkin teiltä, hyvä oppositio, voinko siis maatalousministerinä luottaa nyt siihen, että äänestätte hallituksen rintamassa esimerkiksi näiden nyt esittelemieni maataloudelle suunnattujen tukitoimien puolesta.

Arvoisa puhemies! Kriisinkin oloissa on katsottava tulevaisuuteen. Niin tekivät myös viljelijät Suomen 50 000 maatilalla lähtiessään kylvöille tänä keväänä. Toivottavasti kasvukausi on viime kesää parempi.

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman vuosille 2014—2020 varatut toimenpiteet turvaavat laadukkaan tuotannon jatkumista ja tarjoavat uusia mahdollisuuksia viljelijöille. Luonnonhaittakorvaukset turvaavat maataloustuotannon pohjoisissa luonnonoloissa. Luonnonmukaiseen tuotantoon, ympäristöasioihin ja tuotantoeläinten hyvinvointiin liittyvillä toimilla vastataan kuluttajien odotuksiin. Ohjelman neuvontatoimenpide osaltaan auttaa viljelijöiden jaksamisessa.

Maaseudun kehittämisohjelman yritysrahoituksen avulla voidaan lisätä maatalouden ulkopuolista yritystoimintaa ja kehittää uusia toimeentulon lähteitä. Yritysrahoitusta kohdennetaan myös pk-yrityksille ja maataloilille elintarvikkeiden tarjontaa monipuolistaviin investointeihin, kuten lähi- ja luomuruuan sekä muiden erikois- ja laatutuotteiden jalostukseen.

Maaseutuohjelmaa täydennetään hallitusohjelman kärkihankkeilla, joille on varattu merkittävää lisärahoitusta. Investointitukiin kohdistetulla lisärahoituksella rakennetaan edellytyksiä nykyaikaiselle ja samaan aikaan resurssitehokkaalle tuotantorakenteelle. On ilahduttavaa, että kriisistä huolimatta maatalouden investointihankkeita on nyt käynnistymässä enemmän kuin moneen vuoteen.

Hallitusohjelmassa on myös merkittävä panostus ravinteiden kierrätykseen ja ruokajärjestelmän kestävyyslisäämiseen. Ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelmalla rahoitetaan kierrätykseen liittyvää tuotekehitystä, innovaatioita, kokeiluhankkeita. Ohjelmalle on varattu rahoitusta runsaat 12 miljoonaa euroa. Kestävien ratkaisujen kehittämisellä, käyttöönotolla ja viennillä parannetaan vaihtotasetta, lisätään omavaraisuutta sekä edistetään ilmastotavoitteiden ja Itämeren hyvän ekologisen tilan saavuttamista.

Esimerkiksi biokaasun tuotanto maataloilla tarjoaa mahdollisuuden monipuolistaa maatalouden tuotantoa, tehostaa samalla ravinteiden käyttöä ja alentaa päästöjä. Se kiinnostaa suuresti viljelijöitä. Hallituksen ilmasto- ja energiapoliittisten päätösten yhteydessä voidaan päättää toimista, joilla biokaasun käyttöä konkreettisesti edistetään.

Arvoisa puhemies! EU:n maatalouspolitiikan kauden vaihtuminen viime vuonna ja uusien ehtojen käyttöönotto merkitsivät muutoksia tukien maksuaikatauluihin. Samalla EUTukimaksuja rajoittavat valvontaehdot tiukkenivat selvästi EU-säädöksissä. Vuonna 2015 syksyllä maksettiin noin 1,2 miljardia tukia eli yli 70 prosenttia tukikauden tuista. Kuitenkin aiempiin vuosiin verrattuna noin 200 miljoonaa tuista siirtyi, aikataulun mukaisesti tosin, maksettavaksi vuodenvaihteen jälkeen. Vaikka muutoksista tiedotettiin jo hyvissä ajoin, valitettavasti tieto ei saavuttanut tuolloin kaikkia viljelijöitä.

Kevään 2016 aikana Maaseutuvirasto joutui siirtämään runsaat 80 miljoonaa euroa vuoden 2015 tukia, pääosin kotieläintukia, maksettavaksi useampia viikkoja suunniteltua myöhemmin. Myöhästymisen johtui vaikeuksista kaikkein hankalimpien tukijärjestelmi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

en ja tukiehtojen toimeenpanon rakentamisessa. Tästä syystä viime maaliskuussa totesin, että ministeriön ja Maaseutuviraston yhteistyötä on parannettava ja ohjattava aiempaa suuremmin ministeriöstä. Yhteistyö on toiminut hyvin, ja siitä lähtien maksuaikataulu on pidentynyt. Viime viikolla, tällä viikolla ja ensi viikolla viljelijöille maksetaan rästissä olevia tukia, ja kesäkuun loppuun mennessä viljelijät saavat viimeisetkin rästissä olleet tukensa. (Eduskunnasta: Hieno juttu!) Vuoden 2016 viljelijätukien maksuaikataulusta tiedotettiin viime viikolla. Tukimaksuja voidaan aikaistaa viime vuoteen verrattuna ja useita kymmeniä miljoonia euroja siirretäänkin keväältä 2017 jo vuoden 2016 lopulla maksettavaksi. (Anne Kalmari: Hyvä asia, hallitusohjelman mukaista!)

Arvoisa puhemies! Hallinnon toiminnassa on edelleen tehostettavaa ja alkutuotantoa koskevilla säädöksillä parannettavaa. EU-byrokratian purkamiseksi olemme aktiivisesti vaikuttaneet muutosesityksillä EU-komissioon. Tämä työ on myös tuottanut tuloksia. Esimerkiksi eräisiin EU-eläinpalkkioiden kohtuuttomiin valvontaseuraamuksiin on tulossa lievennyksiä. Vaikuttamislilla on seuraavana vuorossa viherryttämistuki, kun järjestelmän toimivuudesta tehdään EU-tasolla väliarviointi. Seuraavalle ohjelmakaudelle on EU:n maatalouspolitiikan vaikeaselkoista, monesta järjestelmästä ja vaatimuksesta samaan aikaan muodostuvaa ehtoviidakkoa karsittava riittävän kovalla kädellä.

Kotimaan hallinnossa käymme läpi Maaseutuviraston ja Elintarviketurvallisuusviraston tilanteen ja selvitämme mahdollisuudet niiden yhdistämiseen. Maatalouden tukien haku-, käsittely- ja maksuvaiheiden on sujuttava ennakoitavasti ja asiakaslähtöisesti, ja yrittäjien turhaa taakkaa lupa- ja seurantaprosesseissa pitää välttää.

On oltava rohkeutta myös palata jo aiemmin tehtyihin päätöksiin, kuten teimme viime vuonna nitraattiasetuksen tarkennuksilla lannan käsittelystä. (Hannakaisa Heikkinen: Se oli tärkeää!) Tämän kevään aikana on käyty läpi täydentäviä ehtoja koskevaa valvontaohjeistusta yhdessä hallinnon, viljelijöiden ja tuottajajärjestöjen kanssa ja korjattu siellä havaittuja ongelmia. Elintarvikkeiden jalostusta ja kauppaa koskevia byrokratiaongelmia on kartoitettu yhdessä alan kanssa. Viiteenkymmeneen havaittuun ongelmaan on puututtu ja korjaustoimet aloitettu.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman toimeenpanosuunnitelman mukaisesti kotimaisen ruuantuotannon kilpailukykyä, vastuullisuutta, markkina- ja kuluttajalähtöisyyttä ja riittävyyttä huoltovarmuuden näkökulmasta arvioidaan syksyllä 2016 eduskunnalle annettavassa ruokapoliittisessa selonteossa. Maatalouden kannattavuus jatkossa ratkaistaan ennen kaikkea myyntitulojen ja tuotantokustannusten kehityksen perusteella. Tuottoja pitää saada kasvatettua sekä tuottavuuden että laadusta maksettavan hinnan avulla. Samalla tuotantokustannusten nousukierre pitää saada katkaistua. Tilatason ennakkoluulottomuus sekä uuden tiedon ja tekniikan omaksumisessa että yhteistyössä on avainasemassa. Valtion roolina on antaa tuilla kannattavuuden perusturva. Investointituilla edistetään tuottavuuden parantamista.

Maatalousyrittäjien jaksaminen vaikeassa taloudellisessa tilanteessa on yhteinen huolenaihe. Sitä voimme helpottaa maaseudun kehittämishankkeiden kautta, ja tästä olen esittänyt ohjeita eri puolille maata.

Viljelijöiden asema ruokaketjussa on ollut viime aikoina esillä sekä EU:ssa että meillä Suomessa. Kokoonnuimme toukokuun alkupuolella saman pöydän ääreen keskustelemaan ketjun eri osapuolten kanssa elintarvikealan kilpailutilanteesta, akuutista kriisistä ja tulonjaosta. Tätä vuoropuhelua jatkamme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

Edistämme elintarvikkeiden alkuperämerkintöjen käyttöä, jotta kuluttaja pystyisi paremmin tunnistamaan kotimaisen tuotteen. Lisäksi valtio edesauttaa lähi- ja luomuruuan tuotantoa ja menekkiä. Luomumarkkinat ovatkin kasvaneet nopeammin kuin päivittäistavarakauppa keskimäärin.

Arvoisa puhemies! Maataloudesta vastaavana ministerinä olen huojentunut siitä, että myös oppositio suhtautuu vakavasti maatalouden vaikeaan tilanteeseen. Puhdas ruoka ja vesi eivät ole itsestäänselvyksiä. Olen esitellyt hallituksen toimia maatalouden tukalassa tilanteessa. Otamme auliisti vastaan rakentavia esityksiä myös oppositiolta. Sellaisia eivät ole valitettavat yksittäiset puukoniskut viljelijöiden selkään lehtien palstoilla tai tässä salissa, ja toivon, että tänään niiltä vältymme.

Meidän on tehtävä yhteisvoimin töitä kotimaisen ruuan, ruuantuotannon ja ruuantuottajien arvostuksen hyväksi. Ruokaa ja uusiutuvaa energiaa tarvitaan tulevaisuudessa yhä enemmän. Suomen puhdas maaperä, runsaat vesivaramme ja tehokas energian ja ravinteiden käyttö yhdessä kehittyneen teknologian ja korkean osaamisen kanssa ovat arvokkaita voimavaramme. Biotalous ja kiertotalous tulevat varmuudella olemaan keskeinen osa Suomen uutta menestystarinaa. Sitä menestystä rakentavat myös maanviljelijät.

14.21 Peter Östman kd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän vastaavaa ministeriä asiallisesta vastauksesta ja hyvin seikkaperäisestä sellaisesta.

Neljä oppositioryhmää kristillisdemokraattien johdolla teki tämän välikysymyksen siitä yksinkertaisesta syystä, että suomalainen maatalous on pahimmassa kriisissä sitten 1800-luvun nälkävuosien. Maaseudun kriisi on syventynyt, ja se on paljon vakavampi kuin esimerkiksi viime hallituskauden lopulla, jolloin nykyinen pääministeripuolue uhkasi mitatautaa silloisena maa- ja metsätalousministerinä toimineen Petteri Orpon luottamuksen eduskunnassa.

Hallitusohjelman mukaan maatalouden kannattavuutta parannetaan tukien ennakkomaksatuksilla, lainoituksen keinoin, alentamalla tuotantokustannuksia sekä purkamalla normeja. Ennakkomaksujen sijaan maatalousyrittäjät ovat joutuneet odottamaan myöhästyneitä tukiaan ja pankit ovat kiristäneet lainanantoaan. Normien purku etenee hitaasti, ja lomitusjärjestelmään on tullut heikennyksiä.

Ärade fru talman! Det finländska lantbruket och den inhemska livsmedelsproduktionen har under senare år hamnat i en allt djupare kris. Ifall det inte vidtas konkreta och snabba åtgärder och beslut så kommer lantbruket att gå en konkursväg till mötes, samtidigt som den finländska livsmedelsproduktionen körs ned. Därför har den kristdemokratiska riksdagsgruppen, tillsammans med de gröna, vänsterförbundet och svenska folkpartiet, lämnat in en interpellation angående den undermåliga behandlingen av krisen inom lantbruket.

Arvoisa puhemies! On aivan totta, että maaseudun ongelmat ovat alkaneet jo paljon aiemmin kuin tällä hallituskaudella. EU-aikana suomalainen maatalouspolitiikka on osin vaikuttanut kuin hölmöläisten peiton jatkamiselta; ensin on viety maatalouden toimintaedellytyksiä tekemällä maaseutua näivettävää politiikkaa ja sitten yritetty paikata sitä maaseudun elinvoimaisuutta edistävillä EU-hankkeilla. Se on kuin jättäisi lehmän ruokkimatta pitkäksi aikaa ja sitten, kun se on kuoleman partaalla, alkaisi antaa sille teollisia lisäravinteita, jotta se pysyisi hengissä. Eihän sellainen ole millään tavalla viisasta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

Sekin on totta, että maataloutta kohdanneet haasteet johtuvat myös ulkoisista tekijöistä. Ongelmat ovat kuitenkin pahempia kuin vain vuosi sitten. Vaikeudet ovat kasaantuneet, ja useita maaseutuyrittäjiä uhkaa akuutti likviditeettiongelma.

Maatalousyrittäjät, joiden kassavarat ovat loppu ja joille pankit eivät myönnä lainoja, odottavat ratkaisuja. Maatalousyrittäjät, jotka taistelevat byrokratian ja uupumisen kanssa, odottavat ratkaisuja. Kuulimme hallituksen vastaukset näihin asioihin. Nyt on tekojen aika.

Me välikysymyksen allekirjoittajat vaadimme hallitukselta välittömiä toimia maaseudun ahdingon helpottamiseksi. Hallitus olisi voinut lisätalousarviossaan myöntää lisämäärärahaa maatalousyrittäjien auttamiseksi, kuten maa- ja metsätalousministeri Tiilikainen esitti. Näin ei kuitenkaan tehty, vaikka se olisi ollut oikea signaali, joka olisi auttanut heitä jaksamaan pahimman yli ja mahdollistanut esimerkiksi hätälainojen saannin pankeista.

Arvoisa puhemies! Mikäli lisätuesta päätetään vasta syksyllä, siirtyvät maksatukset ensi vuoden puolelle. Siihen mennessä usea maatila uhkaa ajautua konkurssiin ja usea maatalousyrittäjä ajautua epätoivoon. Aikaa ei ole hukattavaksi.

Miksi hallitus ei tuonut maaseudun kriisipakettia toisessa lisätalousarviossaan? Esimerkiksi epäonnistuneen kaivostoiminnan tukemiseen hallitukselta löytyi satoja miljoonia.

Arvoisa rouva puhemies! Kesäkuun alussa hallitus hyväksyi sianlihan- ja maidontuottajille maksettavan väliaikaisen kriisituen lopulliset tukitasot. Mitään uutta rahaa ei siis tälle vuodelle ole tullut. Joulukuussa ilmoitettuihin tukitasoihin verrattuna esimerkiksi maidon tukeen tuli 1 sentin korotus. Kun kerran oli kyse valtion budjetissa joulukuussa hyväksytyistä tukimäärärahoista, olisi voinut olettaa, että kriisituen nimellä kulkevaa kansallista ja EU-tukea olisi voitu myöntää nopeutetulla aikataululla. Tukien pienet tarkistukset olisi varmasti saanut korjattua takautuvastikin.

Arvoisa rouva puhemies! Viime viikon perjantaina Mavi tiedotti näytävästi, että vuonna 2016 haettuja viljelijätukia on tavoitteena maksaa jo loka—joulukuussa noin 1,2 miljardin euron edestä. Aikaisemmin hakuvuoden tuet on maksettu seuraavan vuoden keväällä. On hyvä, että hallitus pyrkii aikaistamaan tukien maksatusta, mutta on tärkeää muistaa, ettei tälläkään toimenpiteellä anneta maatalousyrittäjille yhtään uutta euroa. Lisäksi kysyisin vastaavalta ministeriltä, oletteko te nyt täysin varmoja, että pystytte maksamaan tuet etukäteen, kun aiemmin on ollut valtavia vaikeuksia maksaa tukia, joiden maksuaikataulua on siirretty eteenpäin.

Onko hallitus unohtanut, miten maatalous toimii? Useat maatalousyrittäjät ostavat seuraavan kevään lannoitteet jo edeltävänä syksynä. Viime syksynä monet eivät uskaltaneet tehdä hankintoja vaan jäivät odottamaan kevään tukimaksatuksia. Kun tukien maksatukset viivästyivät, jäivät lannoitteet hankkimatta ja kevätkylvöt jouduttiin tekemään ilman lannoitteita. Tämä johtaa pienempiin satoihin. Maatalouden tehottomuutta lisäämällä ei saada Suomea kuntoon.

Arvoisa puhemies! Keskustan puheenjohtaja Sipilä julkaisi tammikuussa 2015 keskustan viisi tavoitetta vuodelle 2025. Nämä tavoitteet ovat hyviä ja kannatettavia. Kukapa ei haluaisi Suomeen 200 000 uutta työpaikkaa, ja kukapa meistä ei haluaisi, että kodeissa voidaan hyvin? Yllättävää näissä viidessä tavoitteessa oli se, että niissä ei puhuttu mitään maataloudesta. Olettaako keskusta, että maaseudun autioituminen jatkuu vääjäämättömästi niin, ettei Suomessa juurikaan ole enää maatalousyrittäjiä ja elävää maaseutua vuonna 2025?

Samana päivänä, kun jätimme välikysymyksen maaseudun kriisistä, toinen hallituspuolue kokoomus julkaisi maatalouden pelastusohjelman. Tuon ohjelman mukaan kokoomus

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

uskoo vahvasti maaseutuun ja sen tarjoamiin mahdollisuuksiin. Pelastusohjelma pitää sisällään lukuisia hyviä ehdotuksia byrokratian vähentämisestä, maatalousyrittäjien arjen helpottamisesta, biotalouden edistämisestä ja maataloustukien järkevöittämisestä. Kokoomuksen paperista herää kuitenkin kysymys: Kenelle te sen oikein teitte? Kenen pitää pelastaa maatalous? Miksi te ette hallituspuolueena aja näitä asioita ja pelasta maataloutta?

Hallituksen kolmas puolue perussuomalaiset taas on ollut hiirenhiljaa, kun suomalainen maatalous on ahdingossa. Suomen Maaseudun Puolueen jälkeläinen on unohtanut juurensa ja antaa kahden muun hallituspuolueen keskenään päättää asioista. Jos Veikko Vennamo eläisi, olisi hän varmaankin syvästi järkyttynyt. Viime kaudella te vielä uskalsitte puolustaa maaseutua. Nyt teiltä tarvittaisiin hallituksessa tekoja oppositiossa esitettyjen isojen puheiden katteeksi.

Arvoisa puhemies! Traktorimarssin yhteydessä maanviljelijät tekivät laulun, joka kertoo heidän vakavasta tilanteestaan. Talonpojan taakka -kappale kertoo kaiken oleellisen. Laulussa sanotaan muun muassa näin: "Valtio on armoton, Mavi aivan kohtuuton. Meidän virkavalta tää laittaa meidät nöyrytymään. Kukaan kauaa jaksa ei, Mavi meidän rahat vei."

Arvoisa puhemies! Maaseutuviraston toiminta tukien maksatuksessa onkin ollut maatalousyrittäjien suurimpia huolenaiheita kuluvan kevään aikana. Myöhästyneistä tukien maksatuksista on syytelty teknisiä ongelmia ja tietojärjestelmien kankeutta. Maa- ja metsätalousministeriö on sysännyt vastuuta itseltään Maaseutuvirastolle. Lopullinen vastuu järjestelmän toimivuudesta on kuitenkin ministeriöllä ja viime kädessä ministerillä ja hallituksella. Meidän on päästävä nopeasti pois tilanteesta, jossa tietojärjestelmät päättävät suomalaisen ruuantuotannon tulevaisuudesta.

Traktorimarssin yhteydessä ministeri Tiilikainen ilmoitti, että Mavi siirtyy ministeriön ohjaukseen ja että tukiasioita hoitamaan asetetaan uusi hankejohtaja. Samalla annettiin ymmärtää, että Mavin ylijohtaja hyllytetään. Nämä toimenpiteet paljastuivat myöhemmin täysin nimellisiksi. Mitään todellisia muutoksia Mavin toiminnassa ei tapahtunut, eikä tukimaksatuksiin saatu vauhtia. Lisätalousarvion yhteydessä hallitus vihdoinkin heräsi esittämään lisäresursseja Maatalousvirastolle maataloustukien toimeenpanoa varten.

Arvoisa puhemies! Välikysymyksen tarkoituksena on herättää hallitus toimimaan päättäväisesti ja nopeasti suomalaisen maatalouden pelastamiseksi. Kriisitunnelmista pitää löytää tie kohti parempaa tulevaisuutta. Kehittyvä ja kestävä kehityksen varaan rakennettu maa- ja metsätalous avaa samalla suuria mahdollisuuksia tulevaisuutta ajatellen. Puhdas ruoka ja innovatiivinen biotalous ovat tulevaisuuden valttikortteja, joiden avulla voidaan luoda uusia vientimahdollisuuksia ja uusia työpaikkoja.

Taloudellisten mahdollisuuksien lisäksi maataloudessa on kyse maamme huoltovarmuudesta. Ilmastonmuutos, talouskriisit ja aseelliset konfliktit voivat hyvinkin nopeasti vähentää merkittävästi ruokatuotantoa maailmanlaajuisesti. Emme voi tuudittautua sen varaan, että saamme hankittua halpoja elintarvikkeita ja energiaa ulkomailta kaikissa tilanteissa. Huoltovarmuuden turvaamiseksi tarvitsemme toimivaa maataloutta, hajautettua energiantuotantoa ja elinvoimaista maaseutua tänään enemmän kuin pitkään, pitkään aikaan. Lakkautettuja tiloja ja alasajettua maatalous- ja elintarviketuotantoa ei nimittäin hetkessä nosteta jaloilleen.

Suomi voi olla tulevaisuudessa paitsi omavarainen myös vieraanvarainen. Suomi voi halutessaan olla maatalouspolitiikassa kolmannen tien kulkija. Se vaatii meiltä kuitenkin kansallista ajattelutavan muutosta kolmessa asiassa. Ensiksi, se vaatii meiltä kotimaisen puhtaan ruuantuotannon nostamista yhdeksi kärkiprioriteetiksi päätöksenteossa. Toiseksi,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

vaikka puhetta omavaraisuudesta saatetaan pitää vanhanaikaisena, eivät ihmisen perustarpeet ole muuttuneet. 2000-luvun ihminenkin tarvitsee ruokaa. Rauhaa rakentavaa politiikkaa on pitää huolta kotimaisesta energian- ja ruuantuotannosta kaikkina aikoina riippumatta kansainvälisistä suhteista. Lopuksi kolmas muutos, joka tarvitaan, on innovatiivisuuden nostaminen. Pitkällä tähtäimellä Suomen nostaminen tulevaisuuden ruuantuotannon edelläkävijäksi vaatii laajempaa näkökulmaa ja määrätietoista kehitystyötä ja yhteistyötä.

Ärade talman! Regeringes åtgärder, eller egentligen avsaknad av åtgärder, gällande skötseln av lantbrukskrisen förtjänar inte vårt förtroende. Lantbruksföretagarna hade en god anledning att förvänta sig att regeringen skulle lyssna på dem. Detta var inte fallet, utan krisen inom lantbruket har fördjupats när regeringen endast gjorde kosmetiska ändringar i väntan på anvisningar från Bryssel.

Arvoisa puhemies! Edellä olevan perusteella teen seuraavan epäluottamuslause-esityksen: "Eduskunta katsoo, että hallitus ei ole ryhtynyt tarvittaviin toimiin maatalousyrittäjien tilanteen parantamiseksi eikä hallitus ole ollut valmis käyttämään kaikkia sen keinovalikoimassa olevia mahdollisuuksia maatalouden kriisin ratkaisemiseksi. Tästä syystä eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta."

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi ryhmäpuheenvuorokierros. Sen aloittaa keskustan eduskuntaryhmä.

14.37 **Jari Leppä kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisen ruuantuotannon tulevaisuus on turvattava. Maatalouden ahdingon helpottamisen on oltava meille yhteinen kansallinen asia. Kyse on puhtaasta ruuasta, 300 000 työpaikasta, taloudesta, Suomen omavaraisuudesta ja huoltovarmuudesta.

Arvoisa puhemies! Maatalouden kannattavuutta ovat heikentäneet tuottajahintojen lasku, Venäjä-pakotteet ja vastapakotteet, maitokiintiöiden poisto ja muu EU-politiikka, liiallinen byrokratia ja viimeisimpänä tukimaksatusten viivästyminen. Esimerkiksi maitotilojen bruttotulot ovat vuoden aikana pudonneet noin 40 prosentilla. Tilat elävät kädestä suuhun. Samanlainen on tilanne myös lihantuotannossa ja viljatililla. Tuotantopanoksia ja muita kustannuksia ei juurikaan pystytäkään enää alentamaan, kun tuotteiden laadusta, eläinten hyvinvoinnista, ympäristön tilasta ja elintarviketurvallisudesta on pidettävä kiinni. Tulevaisuustyöstä on jouduttu tiloilla tinkimään. Investointeja on myös jäädytetty. Raskas byrokratia tarkoittaa loputonta paperisotaa ja sitä, että tilalla saattaa olla samaan aikaan valvontaeläinlääkäri karjarakennuksessa ja tukitarkastajat mittaamassa aareja pellolla. Laskupino kasvaa, ja sähköjen katkaiseminen uhkaa. Tukimaksatuksissa on viivästyksiä ja epävarmuutta. Kannattavuuden romahtaminen on tarkoittanut vakavaa henkistä kuormitusta. Jaksaminen on äärimmäisen suurella koetuksella ja motivaation löytäminen yrittämiseen kiven takana. Kaikesta joudutaan viljelijäperheissä tinkimään. Tämänkaltainen tilanne on tällä hetkellä useimmilla suomalaisilla tiloilla ja kaikilla tuotantosuunnilla.

Arvoisa rouva puhemies! Näin ei voi jatkua. Ensinnäkin, tarvitsemme ministeri Tiilikaisen esittämän maatalouden kriisipaketin, jotta tämänhetkistä kannattavuusongelmaa pystytään helpottamaan. Keskusta edellyttää, että hallitus päättää kriisipaketista pikaisesti. Nyt tehdyt ratkaisut valtiontakauksista ja lyhennysvapaavuosien lisäämisestä ovat hyvä alku.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

Toiseksi, toivottoman raskasta byrokratiaa on karsittava nopeasti ja viljelijän oikeusturvaa on kohennettava. Tätä työtä ministeri Tiilikainen ja hallitus ovat jo tehneetkin. Koko hallinto tarvitsee asennemuutoksen valvojasta valmentajaksi ja hallintokeskeisyydestä viljelijälähtöiseksi. Viljelijän jaksamisessa keskeistä on myös toimiva lomitusjärjestelmä ja siitä huolehtiminen.

Kolmanneksi, tukitaseista aktiivituotantoon ei ole enää yhtään tinkimisen varaa, päinvastoin. Tukipolitiikkaa täytyy uudistaa nykyistä selkeämmin lisäarvoa tuottavaan maatalouteen.

Neljänneksi, elintarvikemarkkinoilla vallitsee tällä hetkellä selkeä epätasapaino tuottajien, elintarviketeollisuuden ja kaupan välillä. Ostajavaltaa on tutkimusten mukaan siirtynyt kaupalle yhä enemmän. Keskusta vaatii, että elintarvikeketjun kaikki toimijat istuvat samaan neuvottelupöytään. On löydettävä oikeudenmukaisemmat ja reilummat kauppatavat. Viljelijän on saatava osuutensa elintarvikeketjun arvonnäyksestä kannattavan toiminnan mahdollistamiseksi. (Antti Lindtman: Mitä tehdään?) Alkuperämerkintöjä ja niiden pakollisuutta pitää edistää. Hallitus on tehnyt useita päätöksiä, joilla on helpotettu kaupan toimintaa. Kaupan velvollisuus on nyt katsoa elintarvikeketjun pelisääntöjä kokonaisuuden kannalta. Hallituksen on arvioitava tilannetta ja ryhdyttävä toimenpiteisiin, mikäli muutosta ei tapahdu. Hallituksen linjaus julkisista elintarvikehankinnoista, joissa on noudatettava suomalaisia tuotantokriteereitä, on oikea.

Viidenneksi, suomalainen viljelijä ei voi olla kansainvälisen politiikan pelinappula. Myös EU:n on kannettava vastuunsa ja taattava riittävät kompensatiot, jotta maatalous selviää tilanteesta, johon se ei ole voinut mitenkään vaikuttaa ja varautua. Myös yhteistä maatalouspolitiikkaa on voimakkaalla tavalla uudistettava, ja meidän suomalaisten on oltava siihen valmiita. Meidän on yksinkertaistettava merkittävästi niin maatalous- kuin maataloustukipolitiikkaamme.

Arvoisa puhemies! Keskustan eduskuntaryhmä edellyttää, että hallitus noudattaa omaa ohjelmaansa. Se on oleellisen tärkeä asia. Hallitusta vaihtamalla tämä asia ei parane. Toeuttamalla hallitusohjelma ja aikaansaamalla markkinatasapaino maatalouden ahdinkoon saadaan kestäviä ratkaisuja.

14.42 Pirkko Mattila ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kautta linjan suomalainen arvostaa suuresti maaseutua sekä puhdasta, kotimaista ja turvallista ruokaa. Perussuomalaiset puolustavat näitä näkemyksiä ja arvoja, olimme sitten oppositiossa tai nyt hallituksessa. Samaten annamme hallitukselle täyden tukemme perheviljelmiin perustuvalle monipuoliselle maataloustuotannolle ja yrittäjyydelle. Katsomme, että näillä asioilla on maassamme merkitystä työllisyydelle, ruokaturvallisuudelle ja huoltovarmuudellemme kokonaisuudessaan.

Maaseutu on mahdollisuus nyt, ja tulevaisuudessa maaseudulla on suuri yhteiskunnallinen merkitys. Tämä tulisi kaikkien osapuolten ymmärtää ja kehittää maaseutua sekä maaseutualueita sen mukaisesti. Puhdas luonto, ilma, vedet ja maaperä ovat myyntivaltteja myös ruuan viennissä. Terveellinen ruoka on myyntituote, josta ollaan valmiita myös maksamaan. Luomu- ja superfood-tuotannolle on kasvava kysyntä maailmalla. Haluamme tukea ja helpottaa uusien kauppayhteyksien syntyä niin, että tuotanto kohtaa tarpeen entistä paremmin. Tämä edellyttää, että myös viljelijöille on tarjottava apua ja palveluja kansainvälistymiseen ja markkinointiin, kuten muillekin yrittäjille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset näkevät, että pien- ja perheviljelmän edellytykset on säilytettävä Suomessa. Taloudellisesti kannattava ja eteenpäin pyrkivä tila vastaa yhteiskunnan haasteisiin työllistämällä, investoimalla ja huolehtimalla hyvin ympäristöstä ja eläimistä. Hyvinvoiva maatalousyrittäjä on eläinten hyvinvoinnin paras turva. Maatalousväestön tulotason on vastattava yleistä tulokehitystä. Rakennemuutos ja tehostaminen ovat vähentäneet elintarvikesektorin työpaikkoja, mutta sektorin merkitys ei ole vähentynyt, koska edelleen suomalaiset haluavat syödä puhdasta, kotimaista ruokaa. Esitämmekin, että lähiruoka nostettaisiin sille kuuluvaan arvoonsa.

Nykyinen istuva hallitus on ymmärtänyt sektorin tärkeyden maallemme jo hallitusohjelmasta lähtien ja samalla ymmärtää viljelijöiden ahdingon ja pyrkii vastaamaan ongelmiin mahdollisimman kattavasti, vaikka on selvää, että yksin hallitus ei pysty viljelijöiden tilanetta oikaisemaan. Ongelma on laajempi, aina Venäjä-pakotteiden vaikutuksesta muun muassa maitokiintiöiden poistumiseen EU:n yhteisessä maatalouspolitiikassa. Kyse on siis myös Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan ongelmista.

Ministeri luetteli jo joukon toimenpiteitä tehtäväksi. Hallitus on muun muassa esittänyt EU-komissiolle, että tuotantotuen osuus EU:n suorista tuista säilytetään ennallaan vuoteen 2020 asti. Komissiolle on tehty myös useita yksinkertaistamishdotuksia. Näin oltaisiin saamassa niin sanottu keltainen kortti -järjestelmä, mikä lieventäisi osin pinta-alavirheiden seuraamuksia viljelijöille. Myös valvonnoissa todettuja muita seuraamuksia on saatu lievennettyä, mikä antaa viljelijöille jonkin verran joustavuutta tukien rahoituksen kohdentamiseen. Samaten on oltu aktiivisia EU:ssa, että tuottajille voitaisiin edelleen kohtuullistaa täydentävien ehtojen rikkomuksista johtuvia seuraamuksia. Perussuomalaiset vaativat, että Maaseutuvirasto laittaa tietokoneohjelmansa kuntoon, jotta viljelijöille voidaan maksaa tuet sovittujen aikataulujen puitteissa.

Lisäksi hallitus on ajanut periaatepäätöstä hankinnoista julkisissa elintarvike- ja ruokapalveluissa. Tarkoituksena on edistää hankintoja, joiden tuottamisessa on noudatettu Suomen lainsäädännön mukaisia hyviä, kansallisia tuotantotapoja.

Samaten hallitus on tehnyt töitä sen eteen, että ruokavientiä edistetään. Yleensä ottaen maailman tuotanto on monestakin syystä murroksessa, mutta tutkijoiden mukaan Suomessa on hyvät mahdollisuudet harjoittaa maanviljelystä tulevaisuudessa, vaikka ilmasto muuttuu — meillä on taitoa sopeutua siihen. Suomi voi olla merkittävä ruuan viejä ja maatalous toimialana kasvattaa kokoansa.

Toki vielä on paljon tehtävää viljelijöiden aseman parantamiseksi. Hiljakkoin perustettu työryhmä pohtii erilaisten laina- ja tukijärjestelyjen käyttämistä. Ja on todettava kuitenkin se, että maatalouden ahdinko on pahentunut vuosien myötä. Se ei ole yksin tämän hallituksen tulos. Tähän ahdinkoon on valitettavasti syynä osittain myös se ajatus ja asenne, ettei koko Suomea tarvitsisi pitää asuttuna tai että Suomen ei edes tarvitsisi välttämättä tuottaa ruokaansa, jos voimme tuoda sitä halvemmalla muualta. Tähän asenteeseen me tarvitsemme muutoksen, eikä se onnistu pelkillä hallituksen toimilla. Tuontiruokakin on halpaa niin kauan, kunnes tuoja on saanut määräävän markkina-aseman. Ja tuonti voi monenlaisen kriisin seurauksena loppua — käytännössä tuonti tulee Itämeren kautta.

Mutta lopuksi, arvoisa puhemies, haluaisin vielä muistuttaa siitä tosiasiaista, että kaikesta esitetystä kritiikistä huolimatta hallitus on osoittanut rahaa kansallisiin maa- ja puutarhatalouden tukiin, samoin luonnonhaittakorvauksiin. Kaiken lisäksi niin hallitus kuin perussuomalaiset ovat vakuuttuneita siitä, että syysistuntokauden aikana saadaan vielä halli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

tuksen toimesta lievitettyä viljelijöiden tilaa. Ja näillä sanoilla ryhmämme antaa kaiken tukensa maamme viljelijöille ja istuvalle hallituksellekin ja viljelijöiden arvokkaalle työlle.

14.48 Markku Eestilä kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalaista maataloutta ja elintarviketeollisuutta ei voi ulkoistaa. Maatalouden ja elintarviketuotannon kriisi on todellinen ja tilojen tilanne historiallisen heikko. Tuskin koskaan aikaisemmin suomalaisen maatalouden tulevaisuus on näyttänyt niin epävarmalta kuin nyt. Meidän päättäjien tehtävä on huolehtia, että maatalousyrittäjien usko tulevaisuuteen palautetaan ja sukupolvenvaihdoksia tapahtuu riittävästi.

Suomalaiset viljelijät ovat joutuneet pakotteiden ja Venäjän vastapakotteiden takia maailmanpolitiikan maksumiehiksi. Maataloustuotteiden markkinahinnat ovat romahtaneet Venäjän-viennin pysähtyttyä. Euroopan unionin velvollisuus on korvata viljelijöille pakotteista aiheutuneet taloudelliset tappiot huomattavasti paremmin, varsinkin kun EU itse varoituksista huolimatta sekoitti maitomarkkinat poistamalla ylituotantoa hillitsevät maitokiintiöt.

Mikään toimiala, jolla ei ole taloudellisia puskureita vaan pikemminkin velkaa, ei pitkään kestä tilannetta, jossa tulot jatkuvasti putoavat mutta kulut jopa nousevat. Tämä on kotimaisen maatalouden nykykuva. Tässä tilanteessa on perusteltua etsiä ratkaisuja maatalojen akuuttiin kassa- ja maksuvalmiuskriisiin. On kuitenkin selvää, että kotimainen elintarviketuotanto ei voi nojata kriisipaketteihin tai toistuviin lisäbudjetteihin. Ratkaisua on haettava Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan yksinkertaistamisen, kansallisen byrokratian purkamisen sekä yleisen kulurakenteen pienentämisen kautta.

Arvoisa rouva puhemies! Kokoomuksen eduskuntaryhmä on kuunnellut viljelijöitä ja asiantuntijoita. Kokosimme palautteen ja julkaisimme maatalouden pelastusohjelman. Ohjelmassa esitämme toimenpide-ehdotuksia sekä viljelijöiden jaksamisen että taloudellisen tilan parantamiseksi. Me haluamme yksinkertaistaa maataloustukijärjestelmää, sillä maataloustuottajien on voitava keskittyä oleelliseen eli puhtaiden elintarvikkeiden tuottamiseen sekä eläinten hyvinvoinnin edistämiseen mahdollisimman pienellä byrokratialla. Eläinlääkärin kokemuksella voin sanoa, että eläintenhoitajien oma hyvinvointi on paras tae myös kotieläinten hyvinvoinnille.

Kokoomuksen eduskuntaryhmä haluaa kiinnittää erityistä huomiota maatalousyrittäjien työhyvinvointiin. Vuonna 2013 sosiaali- ja terveysministeri Paula Risikko asetti työryhmän etsimään keinoja maatalousyrittäjien henkisen jaksamisen edistämiseksi. Lomitusjärjestelmän hyvä toimivuus on tässä suhteessa oleellisen tärkeää.

Olemme itse rakentaneet monimutkaisen tukijärjestelmän. Sen virheitä etsivä valvonta epäyhtenäisine tulkintoineen sekä tukien maksatukseen liittyvät ongelmat ovat keskeinen syy viljelijöiden uupumiseen ja osittainen syy heidän talousongelmiinsa. On anteeksiantamatonta, että viljelijät eivät saa ajallaan heille kuuluvia maksuja.

Tukien menetykset koskevat aina koko täydentävien ehtojen alaista tukikokonaisuutta. Ei ihme, että tukitarkastukset herättävät pelkoa ja stressiä viljelijöitten keskuudessa. Tähän on saatava muutos. Täydentävien ehtojen valvontaa on vietävä enemmän neuvovaan suuntaan. Viljelijöille on annettava paremmat mahdollisuudet korjata virheensä esimerkiksi kahden viikon aikana ilman tukien menettämisen pelkoa, ellei kyseessä ole tuomittava tahallisuus. Maatalouden kustannusrakennetta on painettava alaspäin, ja tulkintaa sadonkorjuun tuloksellisuudesta tukien maksatuksen edellytyksenä on tiukennettava. Tukia on tulevaisuudessa kohdennettava entistä enemmän aktiivisille tuottajille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

Arvoisa rouva puhemies! Kokoomuksen eduskuntaryhmä suhtautuu myönteisesti maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöveron veroperusteiden uudelleenarviointiin ja kannattaa myös sähkömarkkinalain uudelleenarviointia sen suhteen, aiheuttaako hyvää tarkoittava laki liian suuren investointivelvoitteen sähköverkkoyhtiöille ja sitä kautta liian korkeat sähkön siirtohinnot.

Kokoomuksen eduskuntaryhmälle maaseutu ja siellä tehty työ on arvokasta. Suomessa kotieläimistä pidetään hyvää huolta eikä niille syötetä turhaan antibiootteja. Kasvinviljelyssä käytämme kemikaaleja vain murto-osan verrattuna moniin Euroopan maihin.

Valinnoillamme on merkitystä. Jotta saamme nauttia puhtaasta kotimaisesta ruuasta myös jatkossa, on viimeistään nyt ryhdyttävä suosimaan kotimaisia elintarvikkeita myös julkisissa hankinnoissa. Turvallisesti ja eettisesti tuotetut suomalaiset elintarvikkeet ovat tulevaisuudessa entistä suurempi markkinavaltti, mutta viennin lisääminen, mihin hallitus pyrkii, vaatii parempaa markkinointi- ja myyntiosaamista sekä läsnäoloa maailman markkinapaikoilla.

Arvoisa rouva puhemies! Kokoomuksen eduskuntaryhmä tekee voitavansa, että kotimainen perhekeskeinen maatalous, maaseudun yritystoiminta ja reiluihin pelisääntöihin perustuva elintarvikeketju selviävät tästä kriisistä voittajana.

14.53 Harry Wallin sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! SDP:n juuret ovat maaseudulla. Olemme pienviljelijöiden, torppareiden vapautusta ajanut puolue. SDP:n mielestä kovaa työtä tekevä ja tilaansa uskova yrittäjä tarvitsee puolestapuhujia myös vuoden 2016 Suomessa. Nykyään torppareita ovat nuoret tuottajat ja maaseudun pienyrittäjät. Viljelijät täytyy vapauttaa tämän päivän mielettömästä maatalousbyrokratiasta.

Maataloustukien maksujen myöhästyminen on kotimainen ongelma, jossa toimivalta on istuvalla hallituksella. Hallitus, jonka kärkiteema on byrokratian purkaminen, on itse sotkeutunut byrokratiaan niin, että moni tuottaja miettii jo lapun laittamista luukulle. Monelle konkurssi ei ole valinnan asia vaan pakko. Miksi hallitus ei kyennyt puuttumaan ajoissa ongelmaan, jonka hoitaminen on ollut täysin meidän itsemme ja hallituksen käsissä?

Huoli maatalojen pärjäämisestä on yhteinen. SDP ei lähtenyt mukaan välikysymykseen, koska hallitus on ilmoittanut hakevansa ratkaisuja. Ja nyt odotamme hallitukselta todellisia tekoja.

Maatalouden kannattavuus on nopeasti heikentynyt koko EU:n alueella. EU:n pakotteet ja Venäjän vastapakotteet näkyvät maatalouden tilanteessa. Venäjän asettamat markkinarajoitukset kärjistikin etenkin suomalaisten maidon- ja sianlihantuottajien ongelmia. Maitokiintiöiden poistamisen myötä monet maat ovat lisänneet tuotantoaan huomattavasti Suomea alhaisemmilla hinnoilla. Suomi ei voi kilpailla hinnalla vaan laadulla.

Arvoisa puhemies! Kestävä ja kannattava ruuantuotanto on erittäin tärkeä asia SDP:lle. Kotimainen ruoka tuo leivän moneen pöytään. Ruokaketju tarjoaa työtä ja toimeentuloa suomalaisille, myös elintarviketeollisuudessa ja kuljetuksessa palveleville työntekijöille. Ilman kannattavaa alkutuotantoa koko elintarvikeketju ja työpaikat vaarantuvat.

Arvoisa puhemies! Suomalainen ruoka on kansainvälisesti vertailtuna erittäin turvallista, ja taso tulee säilyttää myös tulevaisuudessa. Eläinten hyvinvoinnista ei saa tinkiä, päinvastoin eläinsuojelulain uudistus on tehtävä ripeästi ja kunnianhimoisin tavoittein. (Anne Kalmari: Lisää normeja!) Oli pettymys, että hallitus ei jatkanut viime kaudella sosiaali-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

mokraattien vaatimuksesta perustettua eläinsuojeluasiamiehen tehtävää. Ei ole myöhäistä korjata asiaa.

Kilpailuetua maatalouteen ei saa hakea korkeasta turvallisuus- ja eettisestä tasostamme tinkimällä. Ulkomailla ollaan kiinnostuneita puhtaista elintarvikkeista ja raaka-aineista. Niissä Suomella on paljon vientipotentiaalia, ja menestymiseen kansainvälisillä markkinoilla tarvitaan markkinointi- ja tuotekehitysosaamista.

Arvoisa puhemies! Miksi se, joka tekee eniten, saa vähiten? Onko oikein, että suomalainen tuottaja — ihminen, joka kyntää, kylvää ja korjaa sadon, muokkaa maan ja työskentelee sekä säiden että tukibyrokraattien armoilla — saa lopputuotteen hinnasta murto-osan (Markku Rossi: Minkä puolueen edustaja puhuu?) isomman viipaleen mennessä teollisuudelle ja kaupalle? Suomen keskittynyt päivittäistavarakauppa tarvitsee reilua kilpailua. Reilusta kilpailusta hyötyvät sekä kuluttaja että tuottaja. Viime kaudella laadittiin terveen kilpailun edistämishjelma ja muun muassa kilpailulainsäädäntöä uudistettiin kaupan määräävän markkina-aseman pienentämiseksi. Tätä työtä tulee istuvan hallituksen jatkaa.

Maaseutu on täynnä pienimuotoisia monialayrittäjiä. Myös he hyötyvät reilusta kilpailusta. Tuotteiden alkuperämerkintävaatimuksia tulee laajentaa edelleen. Se on myös kuluttajan etu. Kotimaisen ruuan käyttöastetta julkisessa ruokapalvelussa tulee nostaa. Tämä on kuntapäätäjien käsissä. Osa reilua kilpailua on myös se, että julkisissa hankinnoissa käytetään vain tuotteita, jotka on tuotettu Suomen elintarvike- ja eläinsuojelulainsäädäntöjen mukaan.

Arvoisa puhemies! Suomalainen maatalouspolitiikka on päätyössä keskustan johdolla kovaa vauhtia umpikujaan. Kriisi on päällä, ja se tulee hoitaa, mutta nyt on välttämätöntä luoda myös askelmerkkejä sille, miten suomalainen maatalous saadaan pysyvästi kannattavaksi. Hallitus on istunut vasta reilun vuoden — toisaalta jo vuoden. SDP:n mielestä nyt täytyy toimia 1) reilun kilpailun edistämiseksi, 2) yrittäjyyden ja pienyritysten tilanteen helpottamiseksi, 3) elintarvikeviennin edellytysten parantamiseksi sekä 4) eläinten hyvinvoinnin ja tasapainoisen aluepolitiikan takaamiseksi.

Arvoisa puhemies! SDP:n eduskuntaryhmä katsoo, ettei hallitus ole toiminut tarpeeksi kunnianhimoisesti näiden tavoitteiden eteen. Tästä syystä esitämme, ettei hallitus nauti eduskunnan luottamusta.

14.59 Hanna Halmeenpää vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalaiset arvostavat ruuan kotimaisuutta. Ruokamme on monin tavoin Euroopan keskitasoa vastuullisemmin tuotettua. Eettisiin ja ympäristönormeihin suhtaudutaan vakavasti. Parannettavaa on toki aina. Tämän tulee näkyä myös tukijärjestelmissä. Maatalous on yritystoiminnan erityisala, jossa sekä ihmisten, ympäristön että eläinten hyvinvointi on keskeistä. Toimivat lomitus- ja tukijärjestelmät ovat välttämättömiä kaikkien osapuolten kannalta. Vuonna 2011 laaditun Sitran maaseutubarometrin mukaan suomalaiset toivovat maaseudulta erityisesti luomu- ja lähiruuan parempaa saatavuutta, siis paitsi hyvää makua ja terveellisyyttä myös ruuan eettisyyttä ja ympäristöystävällisyyttä. Lisäksi muun muassa vihreä talous ja monipuolinen yritystoiminta ovat kansalaisten toivelistan kärjessä.

Maataloustuet eivät kohdennu kaikilta osin tehokkaasti. Esimerkiksi ympäristökorvausjärjestelmään haluaisi mukaan moninkertainen määrä tuottajia siihen nähden, mitä ministeriön alimitoitettu budjetti mahdollistaa. Viljelijöitä on vuosikaudet kannustettu vesien-suojelutoimiin, ja kun he niitä ahkerasti valitsivat, olivat maaseudun kehittämisohjelmassa 2014—2020 ympäristökorvaukseen varatut rahat täysin riittämättömät. Liikaa byrokratiaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

ei ole onnistuttu selkiyttämään, päinvastoin. Valtion varoja tuhlaantuu. Seurauksista maksavat moninkertaisesti myös maataloustuottajat. Tukihakemus- ja valvontamenettelyjä on järkevöitettävä siten, että ne ovat tarkoituksenmukaisia, kohtuullisia ja tehokkaita.

Arvoisa puhemies! Suomalainen maatalous on vakavassa kriisissä. Se on monen tekijän summa. Hankala vääristymä ruokamarkkinoilla on se, ettei ruuasta maksettu kohtuullinenkaan hinta riitä kattamaan tuottajalle työstään kuuluvaa palkkaa. Tässä on korjaamisen paikka. Ruuan kotimaisuutta ja eettisyyttä arvostetaan, mutta sitä on elintarviketuotteista usein vaikea saada selville. Tuotannon vastuullisuus ei luomua lukuun ottamatta näy kauppan tiskillä juuri mitenkään.

Elintarvikekauppa Suomessa kuuluu EU:n voimakkaimmin keskittyneisiin, mikä on tuottanut suomalaisille korkeammat ruuan hinnat, enemmän kauppojen lattiapinta-alaa ja pidemmät kauppamatkat kuin Euroopassa keskimäärin. Tuottajat ja elintarviketeollisuus eivät pärjää ruuan arvoketjussa voimakkaasti keskittyneelle vähittäiskaupalle, joka määrää ja lohkaisee isoimman siivun kuluttajan maksamasta hinnasta. Maataloutta ja koko ruokaketjua on muokattava vastaamaan enemmän paitsi kuluttajien toiveita myös hallituksen omia kierto- ja biotalouteen sekä kannattavuuteen tähtääviä tavoitteita.

Huomattavista omavaraisuusasteista huolimatta kotimaisten maataloustuotteiden tarjonta ei kaikilta osin vastaa kysyntää. Tässä ei kannattavuuskriisin keskellä ole mitään järkeä. Luomutuotteiden katteet ovat huomattavasti tavanomaista korkeampia. Silti luomukauraa tuodaan kotimaisiin myllyihin vuosittain ulkomailta, kun kotimainen loppuu kesken. Luomusianlihaa kuluttajan on lähes mahdotonta löytää, vaikka haluaisi. Kotimaisia palkokasveja tarvitaan määrätietoisesti lisää paitsi kuluttajien ruuaksi myös tuontivalkuaiseen turvautuvan kotieläintuotannon, kauppataseen ja kiertotalouden kohentamiseksi. Suomalaisen ruuan jalostusastetta on kehitetty, mutta ei riittävästi. Tarvitaan ohjelma, jossa tiede, kauppa, teollisuus ja viljelijät yhteisvoimin edistävät elintarvikkeiden tuotekehitystä ja vientiä. Nykyjärjestelmä tukee enemmän bulkkituotantoa. Se ei ole valttimme. Meidän tulee panostaa korkean luokan brändeihin, eläinten hyvinvointistandardeihin ja tuotteisiin, joilla ohjataan kuluttajien ruokatottumuksia terveellisempään suuntaan.

Maataloustuottajille tulee mahdollistaa laaja valikoima elinkeinonsa pohjaksi. Ekosysteemipalvelut, uusiutuvan energian, kuten biokaasun, tuotanto ja pyrkimys kohti ravinne- ja energiaomavaraista maataloutta ovat tämän päivän visioita, lähitulevaisuuden ja maatalouden kannattavuuden välttämättömyyksiä. Ruuantuotannon merkittävä väheneminen kotimaassa olisi huomattava haitta myös huoltovarmuuden kannalta. Huoltovarmuuskaan ei toimi, ellei maatalous viherry ja pyri eroon muun muassa öljyriippuvuudesta.

Arvoisa puhemies! Nyt tarvitaan nopeita, väliaikaisia ratkaisuja. Pitkällä tähtäimellä maatalouden tulevaisuus vaatii politiikan isoa remonttia. Kotimainen tuotanto ja ruokaketju on saatava kestäväälle pohjalle, jotta se myös kannattaa taloudellisesti ruokamme tuottajille. Tästä on yhteisesti huolehdittava.

Arvoisa puhemies! Vihreä eduskuntaryhmä kannattaa edustaja Östmanin tekemää epäluottamuslause-esitystä.

15.05 Hanna Sarkkinen vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen maatalous on kannattavuuskriisissä, ja maanviljelijöiden tulot ovat pudonneet keskimäärin 40 prosenttia — 40 prosenttia. Tilanne on kohtuuton. Myös maanviljelijä ansaitsee oikeudenmukaisen palkan tekemästään työstä. Maatalouden kannattavuuskriisissä ei kuiten-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

kaan ole kyse vain maanviljelijöiden romahtaneista tuloista. Tämä kriisi koskettaa välillisesti meitä kaikkia.

Elinvoimainen maatalous on elinvoimaisen ja työllistävän elintarviketeollisuuden edellytys. Suomalaiset pellot, navetat ja sikalat työllistävät viljelijöiden lisäksi koko elintarviketeollisuuden ketjun teurastamoilta ja myllyiltä aina kaupan kassalle ja ravintolaan saakka. Ilman elinvoimaista maataloutta ei kuluttajilla ole mahdollisuutta ostaa ja syödä suomalaista ruokaa. Ilman maataloutta olemme mahdollisen kriisin tullen pulassa, sillä mäännykävyyllä ei vatsaa täytetä.

Arvoisa puhemies! Toukokuussa esittelimme laajaa huomiota ja kiitosta saaneen vasemmistoliiton ohjelman maatalouden pelastamiseksi. Toivottavasti hallituksessa löydetään aikaa tutustua esityksiimme. Maatalouden kehitysnäkymissä tarvitaan sekä toimenpiteitä akuutin kannattavuuskriisin ratkaisemiseksi että pidemmän aikavälin kehityksen hahmottamiseksi.

Pelkillä lisätuilla ei maatalouden kriisiä ratkaista, mutta tilat tarvitsevat nyt tukea akuutista kriisistä selviytymiseksi. Tarvitaan siltaa yli synkän virran. Varsinaista pysyvää maataloustukea me vasemmistossa emme halua lisätä, mutta esimerkiksi uudenlainen sopeutuslaina sekä olemassa olevien lainojen maksulykkäykset voisivat auttaa tiloja vaikean ajan yli.

Ministeriön esittämä kriisipaketti on nyt hyväksyttävä, mutta valitettavasti keskustavetoinen hallitus ei hyväksynyt ministeriön esittämää väliaikaista maatalouden kriisipakettia kevään lisätalousarvioonsa. Tilannetta voi vain ihmetellä. Hallitus on unohtanut köyhät, se ei ole mikään uutinen, mutta keskustavetoisen hallituksen maanviljelijöiden unohtamista voi pitää jo historiallisena. Edes maanviljelijöitä rasittavalle massiiviselle byrokratialle ei paljosta puheesta huolimatta ole tehty juuri mitään, ja maatiloja kuilun reunalle ajanut tukimaksatusten viivästyminen on käsittämätöntä.

Kriisitukitoimet eivät kuitenkaan yksin riitä tilanteen korjaamiseksi pidemmällä tähtäimellä. Tarvitaan keinoja lisätä kotimaisen ruuan kysyntää. Tulevaan hankintalakiin on todennäköisesti tulossa mahdollisuus suosia lähiruokaa päiväkodeissa, kouluissa ja työpaikoilla, ja sitä mahdollisuutta pitää hyödyntää. Kaikkien yhteiskunnan toimijoiden tulisi kantaa vastuuta kotimaisesta ruuantuotannosta: tarvitaan laajaa sitoutumista yhteiskunnan eri tahoilta suosia suomalaista ruokaa. Vetoan yrityksiin, ammattiliittoihin, järjestöihin ja yksittäisiin kansalaisiin: osta kotimaista, suosi suomalaista ruokaa.

Minä ainakin syön mielelläni kotimaista ruokaa, enkä ole ainoa. Elintarvikkeiden pakkausmerkintävaatimuksia pitää tarkentaa siten, että valmisruuissa lukisi valmistusmaan lisäksi myös pääraaka-aineiden alkuperämaa, sillä eihän kaupassa voi osata ostaa kotimaista tuotetta, jos sitä ei tunnista.

Kotimaisen kysynnän lisäksi vienti on olennaista maatalouden kannattavuudelle. Elintarviketeollisuutta on tuettava vientimarkkinoiden avaamisessa. Suomen pitää pyrkiä vahvistamaan korkeatasoisia ympäristö- ja eläinsuojelunormeja EU-tasolla, sillä pelikentän on oltava tasainen, jotta muut EU-maat eivät saa kilpailuetua suomalaisiin nähden heikommilla ympäristö- ja eläinsuojelunormeilla. Suomi voi pärjätä kansainvälisessä kilpailussa vain laadulla.

Arvoisa puhemies! Kestävä maatalous täyttää ekologiset, sosiaaliset ja taloudelliset vaatimukset. Maatalouden avulla voimme vaikuttaa maailman tulevaisuuteen. Ruoka aiheuttaa viidenneksen suomalaisten ilmastopäästöistä, ja maatilojen ratkaisulla voimme vaikuttaa merkittävästi hiilijalanjälkeen ja vesistökuormitukseen. Ilmastonmuutokseen sopeutu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

minen vaatii toimia meiltä jokaiselta, myös maatalousyrittäjiltä, ja maatiloja on tuettava näissä muutoksissa muun muassa kiertotalousratkaisujen ja pienenergiatuotannon osalta.

Arvoisa puhemies! Suomalainen maatalous on pelastettava, ja en luota, että hallitus sitä tekisi. Siksi kannatan edustaja Östmanin tekemää epäluottamuslausetta.

15.10 Mats Nylund r (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, värderade fru talman! Viime viikolla minulle soitti maanviljelijäkollega. Hänen tilaansa voitaisiin kutsua suomalaisen perheviljelmän mallitilaksi. Peltoa on 110 hehtaaria ja lehmiä 70. Kaikki tuotannon avainluvut ovat huippuluokkaa. Tila on aktiivisesti mukana koneysteistoiminnassa kustannusten alhaalla pitämiseksi. Velkaantuminen on kohtuullista, koska navetan rakentamisesta on noin kahdeksan vuotta. Viljelijällä itsellään on alan koulutus, hän on 40 vuoden iässä ja työskentelee kokopäivätoimisesti tilalla yhden palkatun työntekijän kanssa. Vaimo on töissä tilan ulkopuolella, ja heidän kolme lastaan käyvät koulua.

Pitäisi siis mennä loistavasti, mutta mikä oli hänen viestinsä? Maitotili on pienentynyt jyrkästi, ja maataloustuet ovat vähentyneet. Lähes neljännes liikevaihdosta on hävinnyt. Rehut ja lannoitteet ovat kallistuneet, ja ainoa syy siihen, että perheviljelämä pystyy jatkamaan toimintaansa, on, että pankki suostuu lainanlyhennysten lykkäämiseen tulevaisuuteen. Hänen viestinsä oli yksiselitteinen: "Mats, näin ei voi jatkua".

Arvoisa hallitus, reagoikaa nyt, ennen kuin on liian myöhäistä. Tämän haluamme sanoa tässä välikysymyksessä. Suomen maatalous on nyt akuutissa kriisissä. Tämän vuoksi hallitus teki perustavanlaatuisen virheen, kun se ei vuoden toisessa lisätalousarviossa varannut rahaa kriisipaketin tekemiseen maataloudelle viipymättä. Nyt toimenpiteitä lykätään syksyyn, mikä merkitsee käytännössä sitä, että Suomi ei saa kriisipaketin edellyttämiä neuvotteluja läpiviedyksi EU:n kanssa ennen kuin ensi vuoden puolella.

Värderade fru talman! Regeringen hade nog råd att i den andra tilläggsbudgeten avsätta 144 miljoner euro för det bottenlösa hål som Talvivaara utgör, men fann inte stöd för jordbruket, inte en enda euro. Varför valde man att göra såhär? En tredjedel av anslaget till Terrafame borde ha gått till jordbruket och därmed skulle man direkt ha kommit i gång med krispaketet för jordbruket som inte kan vänta. Till kapitaliseringen av Terrafame hade man mycket väl kunnat återkomma i nästa tilläggsbudget på hösten.

Det ligger i allas intresse att jordbruket i Finland vilar på hållbar grund. Konsumenterna värdesätter i allt högre grad ren mat som är närproducerad. Jordbrukarna har heller aldrig tidigare fått ett så starkt stöd från allmänheten som under den uppmärksammade traktormarschen den 11 mars här på Senatstorget.

Mutta mitä hallitus on tehnyt mielenosoituksen jälkeen? Tiedän, että kollegani läpi koko puoluekentän maa- ja metsätalousvaliokunnassa ovat ymmärtäneet tilanteen vakavuuden, ja tiedän, että ministeri Tiilikainen on valmistellut kriisipakettia. Mutta miksi se ei etene päätökseen asti?

Har regeringen tappat greppet i EU-politiken? Eller hur förklarar man att Finland inte har lyckats förhandla sig fram till en bättre kompensation för det givna bortfall som vi naturligtvis i högre grad än andra har drabbats av på jordbrukssidan då sanktionerna hämmat handelsutbytet med Ryssland? Regeringen borde sluta lyssna på euroskeptikernas visk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

ningar och föra in Finland på nytt in i EU:s kärna. Det är där många av de där viktiga besluten för lantbruket fattas, att gå med halvdana insatser dit så har vi ingenting att hämta.

Arvoisa puhemies! Jos asiaa tarkastellaan hiukan pidemmällä aikavälillä, voidaan sanoa, että muiden puolueiden piiristä on ollut melko vaikea löytää voimia, jotka ovat halunneet tukea Suomen maatalouden asiaa. Esimerkiksi edellisessä hallituksessa RKP:n ministerit jäivät melko lailla yksin puolustaessaan siedettävien toimintaedellytysten turvaamista maataloudelle.

Nyt meidän on kuitenkin katsottava eteenpäin ja saatava aikaan toimenpiteitä, joilla autetaan maatalousyrittäjät yli akuutin kriisin ja luodaan tulevaisuudenuskoa Suomen maatalouteen. Ruotsalaisen eduskuntaryhmän mielestä on aika siirtyä sanoista tekoihin julkisia hankintoja koskevan lain uudistamiseksi. Siihen on kirjattava samat tiukat tuotantovaatimukset tuontielintarvikkeille kuin kotimaiselle tuotannolle. Samojen korkeiden ympäristö- ja eläineettisten vaatimusten tulee koskea kaikkia.

Värderade fru talman! Vi måste inse att lantbruket nu är i den djupaste ekonomiska svacka som vi varit i under Finlands EU-medlemskap. Varningsklockorna borde ringa.

Ruotsalaisen eduskuntaryhmän viesti on lyhykäisyydessään:

1) Ymmärrämme sen, että maan hallitus ei voi korottaa maailmanmarkkinahintoja, mutta emme hyväksy, että yksittäinen ammattiryhmä joutuu vastaamaan lännen ja Venäjän välisen kauppaboikotin kustannuksista.

2) Hyväksymme kilpailun, mutta emme voi koskaan hyväksyä sitä, että lapsemme kouluissa, vanhuksemme vanhainkodeissa ja sairaat sairaaloissamme syövät tuontiruokaa, jonka tuottaminen olisi laitonta Suomessa.

3) Edellytämme, että maataloustuet maksetaan ajoissa.

Ja hallitus voi luottaa, että ruotsalaisten eduskuntaryhmä tukee ministeri Tiilikaisen ehdottamia toimenpiteitä — jos ja kun ne tulevat. Kysymys kuuluu, voiko oppositio luottaa, että hallitus antaa kriisituen, ja voiko maanviljelijä luottaa, että hallitus antaa kriisituen.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Östmanin epäluottamusehdotusta.

15.17 Sari Essayah kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! "Emme hyväksy sitä, että viljelijöiden tuet maksetaan vasta hamassa tulevaisuudessa." Näillä sanoilla kansanedustaja, nykyinen maatalousministeri Tiilikainen puolusti suomalaisia talonpoikia eduskunnassa marraskuussa 2014 ja kantoi huolta kotimaisen ruuan tuotannosta. Hallitusvastuusta huolimatta tukien maksu on nyt "hamassa tulevaisuudessa". Maanviljelijät odottavat vielä osaa vuoden 2015 tuista rästissä olevien laskujen maksuun, puhumattakaan tämän kevään satokauden tuotantopanosten veloista.

Kotiseudullani Pohjois-Savossa 75 prosentilla viljelijöistä on maatalouden velkaa, vajaa 40 prosenttia on neuvotellut pankin kanssa rahoitusjärjestelyistä ja lähes kolmannes on lykännyt lainojen lyhennyksiä. Sähköt on maksurästien takia katkaistu useammalta tilalta. Kiuruvedellä, Pielavedellä ja Keiteleellä on jaettu ruokakuponkeja talousvaikeuksissa sinnitteleville perheille. Maatalouden maksuvalmiuskriisi kertaantuu, kun esimerkiksi koneurakoitsijat odottavat, milloin viljelijät pystyvät maksamaan heille tehdyistä töistä. Muun tuskän päälle vielä maa- ja metsätalousministeriön poukkoilu Kemera-tuessa uhkaa metsu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

reiden työllisyyttä ja taimikoita. Monella kylällä taloudellinen toimeliaisuus on maa- ja metsätilojen ja niiden heijastevaikutusten varassa.

Arvoisa rouva puhemies! Erään viljelijän traktoriin oli traktorimarssilla kiinnitetty kyltti: "Anna meille meidän jokapäiväinen leipämme." Ehkä viljelijä halusi muistuttaa siitä, että ravinnon lisäksi kyse on koko ihmisen elannosta ja hyvinvoinnista. Viivästyneet maksatukset ovat olleet viimeinen niitti maatilojen yrittäjätulon rajun 40 prosentin vähenemisen päälle. Näissä tunnelmissa lomituksen toimivuutta pitää parantaa, ei heikentää, ja työaikakiristyksistä on luovuttava. Hyvinvointiin ja jaksamiseen liittyvää toimintaa tulee tukea.

Maatalous on nyt niin syvässä ahdingossa, että pienetkin kädenojennukset muilta poliittikasektoreilta olisivat enemmän kuin tarpeen. Kristillisdemokraatit esittivät jo kesällä 2015 käsittääkseni ensimmäisenä Suomessa, että julkisissa hankinnoissa on asetettava ehdoksi vähintään suomalaisen eläinsuojelukriteeristön noudattaminen. Samoin olemme esittäneet aloitteita biokaasun käytön edistämiseksi maataloilla niin lämmitykseen, sähkön tuotantoon kuin myöskin polttoaineeksi. Huomasin, että pääministeri Sipilä lupasi puoluekokouspuheessaan valoisia näkymiä biokaasulle. Ryhmämme kirjalliseen kysymykseen käyttövoimaveron poistamiseksi biokaasuautoilta hallitus antoi kuitenkin muutama viikko sitten kielteisen vastauksen. Nyt biokaasulaitoksia tankkauspaikkoineen ei maataloille synny, kun kaasuautoja ei ole tarpeeksi, ja toisaalta kaasuautoja ei puolestaan osteta, kun tankkauspaikkoja ei ole tarpeeksi. Arvoisa pääministeri, toteuttakaa KD:n aloitteet, niin puoluekokouspuheetkin muuttuvat silloin konkretiaksi.

Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraatit muistuttavat, että välikysymyksessä ei ole kyse vain yhden ammattiryhmän, maatalousyrittäjien, asiasta. Kyse on suomalaisesta ruuasta, siitä, mitä jokaisen meistä lautaselta päivittäin löytyy. Kyse on myös tulevaisuuden huoltovarmuudesta ja omavaraisuudesta. Tämä tulevaisuus on nyt vakavasti uhattuna. Emme vaadi, että hallitus ratkaisee Ukrainan kriisin, Venäjän pakotteet, ilmastomuutoksen, maidon ylituotannon EU:ssa ja globaalit elintarviketuotannon vääristymät. Ei, me kristillisdemokraatit ainoastaan vaadimme hallitusta turvaamaan suomalaisen ruuantuotannon tulevaisuuden ja suhtautumaan kriisiin sen vaatimalla vakavuudella.

Suomalaisella osaamisella on jo kehitetty kansainvälisille markkinoille tähtääviä korkean jalostusasteen elintarvikkeita, ja kristillisdemokraatit näkevät siellä paljon vientipotentiaalia. Jotta voimme jatkaa tällä tiellä, tarvitsemme elinvoimaista kotimaista maataloutta ja puhdasta ruuan alkutuotantoa. Toivomme, että hallitus jakaa tämän vision ja myös toimii sen mukaisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Östmanin esitystä epäluottamuslauseeksi hallitukselle.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi ministeri Tiilikainen, 3 minuuttia, hänen jälkeensä sitten pääministerille mahdollisuus käyttää puheenvuoro.

15.23 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Kiitän eduskuntaryhmiä hyvin asiallisesta ja viljelijän hätää kunnioittavasta keskustelusta — sitä se pääpiirteissään oli. Hallitusryhmien puhujat Leppä, Mattila ja Eestilä kertoivat niistä suunnitelmia ja toimenpiteitä, mitä hallitus on jo tehnyt ja mitä tulee tekemään maatalouden ahdingon helpottamiseksi. Täytyy sanoa, että juuri tuo markkinatuottojen kasvattaminen sekä vientiä edistämällä että ruuan kotimaista käyttöä lisäämällä on toimista var-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

masti tärkein ja merkittävin. Sen ohella tarvitaan, kuten itsekin puheessa totesin, niin EU-tason kuin kansallisiakin tukitoimia ja byrokratian karsimista.

Opposition puheenvuorot olivat myös hyvin rakentavia, ja kiitän siitä, että näin laajasti ymmärretään tuo viljelijöitten ahdinko. Edustaja Wallin SDP:stä korosti aivan kuten edustaja Leppäkin elintarvikeketjun merkitystä koko Suomen työllisyydelle. Myös vasemmistoliiton edustaja Sarkkinen puhui tästä samasta asiasta. On hyvä, että tunnustetaan tämä, että kyse ei ole pelkästään viljelijöitten toimeentulosta vaan erittäin isosta osasta suomalaista kansantaloutta ja työllisyyttä, joka nojaa siihen, että viljely Suomessa on kannattavaa.

Edustaja Halmeenpää, kiitän siitä, että tunnustitte sen, että suomalainen viljely on eläinten hyvinvoinnin ja ympäristön kannalta monin verroin parempaa kuin maailmalla keskimäärin. Uskon, että viljelijät arvostavat tätä teidän sanomaanne. Myös huoli kaupan keskittymisestä ja oikeudenmukaisesta tulonjaosta teillä ja hallituksella on yhteinen, ja sen oikaisemiseksi teemme töitä vuoropuhelun keinoin.

Edustaja Nylund RKP:stä, tuo konkreettinen esimerkkinne sieltä tilatasolta osoittaa, että myös oppositiossa samoin kuin hallitusryhmissä tunnetaan se viljelijän konkreettinen tilanne. Tilannekuvasta oikeastaan tässä koko salissa ei ole epäselvyyttä, ja kiitän siitä, että lupasitte tuen hallituksen kaavailemille ja tulevaisuudessa tänne saliin tuleville kriisitoimille, mutta korostan vielä sitä, että kun viljelijöitten tuloista on markkinamenetysten myötä hävinnyt vuositasolla satoja miljoonia, niin pelkästään lisäbudjetin keinoin tätä ei oikaista. Se on tärkeä tekijä. Hallitus on päättänyt, että kriisipaketti seuraavassa lisätalousarviossa tulee, sitä valmistellaan, mutta markkinatuottojen saamisen eteen takaisin sinne tasolle, mihin ne kuuluvat, on tehtävä kaikki voitava julkisten hankintojen paremmilla kriteereillä ja suuntautumisella sekä voimakkailla vienninedistämisyrittäyksillä.

Puhemies Maria Lohela: Sitten pääministeri Sipilä, 3 minuuttia myös, olkaa hyvä.

15.26 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa rouva puhemies! Me olemme hallituksessa erittäin tietoisia maatalouden vaikeasta tilanteesta. Maatalous on ollut vaikeuksissa erityisesti tilojen huonon kannattavuuden, sanktioiden ja huonon markkinatilanteen takia. Tilanne on kestämaton sekä taloudellisesti että ennen kaikkea inhimillisesti. Jaan täysin ihmisten huolen ja tuskan maatiloilla. Tuottajien jaksaminen on todella kovilla.

Kiitokset eduskunnalle tuesta niille toimille, mitä hallitus on tekemässä. Hallitusohjelmassa sitouduimme ruuantuotannon kannattavuuden nostamiseen ja elintarvikesektorin kauppataseen parantamiseen 500 miljoonalla eurolla. Päättämme maatalouden lisätoimista seuraavan lisätalousarvion yhteydessä syksyllä, kunhan ensin on nähty EU:n mahdolliset kriisitoimet. Hallitus hakee ratkaisuja tilojen akuuttiin rahoituskriisiin valtiontakauksilla ja laina-aikoja jatkamalla.

Meidän on vaadittava myös EU:n suuntaan yhteisiä tehokkaita toimia maatalouden akuutin kriisin helpottamiseksi. Muun muassa tästä keskustelen huomenna Ranskan presidentin ja pääministerin kanssa. Samalla meidän on huolehdittava siitä, että EU mahdollistaa tarvittavat kansalliset toimet kriisin helpottamiseksi.

Arvoisa puhemies! Hallitus pyrkii edistämään myös biokaasun käytön lisäämistä. Uskon, että se päivä ei ole enää kaukana, kun biokaasulla kuljetaan tiloilla omavaraisesti. Jotkut tekevät siitä sähköä ja lämpöäkin, ja tämä kiinnostaa, niin kuin ministeri totesi, viljelijöitä kovasti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

Vaikka tilojen tilanne on hankala, on kuitenkin hyvä nähdä, että maatalouteen edelleen on investointihaluja. Teemme hallituksessa kaikkemme, että maatilayrittäjien luottamus tulevaisuuteen vahvistuu ja että ahdinkoon saadaan suunnanmuutos. Laadukas, puhdas ja lähellä tuotettu kotimainen ruoka on suomalaisten keskuudessa arvostettua. Ruuantuotanto on myös omavaraisuuden kannalta tärkeä asia ja turvallisuustekijä.

Edustaja Östman viittasi keskustan tavoitteisiin. Kyllä, sen paperin kun lukee tarkasti, niin neljäntenä tavoitteena löytyy biotalous ja sen alta muun muassa kotimainen ruuantuotanto, uusiutuva energia ja teollisen puun käytön lisääminen. Nämä löytyvät myöskin hallitusohjelmasta.

Arvoisa puhemies! Kiitoksia oppositiolle siitä, että tuette suomalaisten tuotantokriteerien vaatimista joukkoruokailusta, normien purkamista, valvonnan yksinkertaistamista sekä nyt sitten tätä käyttöpääomarahoituksen turvaamista tiloille. — Kiitoksia.

Puhemies Maria Lohela: Ennen debattia ministeri Orpolle 1 minuutin puheenvuoro.

15.29 Sisäministeri Petteri Orpo: Arvoisa rouva puhemies! Maatalous on sisäasioita, siksi muutama sana.

Hallitus tiedostaa siis hyvin sen vaikean tilanteen, missä suomalainen ruuantuotanto ja elintarvikeketju ovat. Siksi me olemme yksimielisesti päättäneet lisätalousarvion yhteydessä, että kriisipakettia syksyille valmistellaan. Tämän tulevan roolini kautta: Meillä on jakamatonta varausta noin 90 miljoonaa, mikä kertoo siitä, kuinka tiukka tämä taloustilanne on. Siksi minä painotan niitä kaikkia muitakin toimia Euroopan unionissa, sääntelyn purkua, kotimaisen ruuan kysynnän ja käytön lisäämistä muun muassa julkisissa hankinnoissa, lukemattomia eri toimenpiteitä, joita uskon, että ministeri Tiilikainen tekee ministerinä. Sitä kautta saadaan heti laajalla rintamalla toimia suomalaisen ruuantuotannon ja suomalaisen elintarvikeketjun tilanteen parantamiseksi, joka on vakava. Siitä ei pääse mihinkään. Me palaamme tähän kriisipaketin rahaosuuteen talousarvion budjettikäsittelyssä, joka alkaa elokuussa, mutta siihen mennessä tarvitaan todellakin lukuisia toimia.

Puhemies Maria Lohela: Sitten siirrytään debattiin. Siihen ilmoittautuneita onkin jo lukuisia. Edustaja Leppä aloittaa.

15.31 Jari Leppä kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! On hienoa havaita se, että kaikki puolueet tässä salissa olivat yksimielisiä siitä, että suomalainen ruuantuotanto pitää turvata. Se on erittäin iso arvo. Kansallinen yhteisymmärrys on tässä äärimmäisen tärkeää.

Pari havaintoa kahden oppositiopuolueen puheenvuoroista kuitenkin haluan sanoa. Siellä oli sellaisia ristiriitaisuuksia, joita emme voi yhtä aikaa toteuttaa. Emme voi olla yhtä aikaa kiristämässä ja helpottamassa. Emme voi olla yhtä aikaa myöskään edistämässä ruuantuotantoa ja lisäämässä viljelemättömän pellon osuutta. Ei tämä vain onnistu, ja siksi tämäläntyyppisiä asioita kannattaa nyt tarkentaa kuitenkin vielä teidän tulevissa linjauksissanne.

Mutta sitten, puhemies, haluan kysyä ministeriltä noista määrän sääntelyasioista, kun täällä nyt monessa puheenvuorossa tulivat esille maitokiintiöt ja muutkin EU-kiintiöt eli määrän sääntely. Joka kerta kun Euroopan unioni on määrän sääntelyä helpottanut, joka kerta ruokamarkkinat ovat menneet Euroopassa sekaisin ja joka kerta eurooppalaisen ruu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

antuotannon kilpailukyky on heikentynyt. Onko tähän nyt tulossa jotakin muutosta, ja koskevatko, pääministeri, ne keskustelut mahdollisesti tätä asiaa, (Puhemies koputtaa) ja samaten maatalousministerin osalta: koskevatko nyt tulevat ratkaisut... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

15.32 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, rouva puhemies! Kuulemma on ennenkuulumatonta, että välikysymyksen ensimmäinen allekirjoittaja ei saa ensimmäistä puheenvuoroa. Mutta joskus sitäkin pitää sattua. — Pääministerille sanon, että myönnän, että viitatessani keskustan viiden kohdan strategiaohjelmaan ehkä tuo sanavalinta oli epäonnekas, kun puhuin maataloudesta tällaisella otsikkotasolla. Tarkoitin maanviljelystä. Se ei kyllä löydy otsikkotasolla siitä strategisesta ohjelmastanne, mutta varmasti löytyy sieltä teksteistä sitten.

No, se oli pieni virhe kuitenkin verrattuna siihen, mitä on minun kysymykseni. Kysyn sitä, miksi ihmeessä hallitus ei tuonut, kun tiedetään, että maatalous on niin syvässä kriisissä kuin ollaan, lisätalousarvion yhteydessä nyt jo kriisipakettia. Niin kuin sanoin omassa puheenvuorossani, nyt se menee tuonne ensi kevään puolelle, ennen kuin maanviljelijät saavat nämä rahat tililleen.

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Östman, joskus puhemiehellekin tulee virheitä, ainakin minulle.

15.33 Pirkko Mattila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin, tässä kai nyt ollaan tänään sen kysymyksen äärellä, onko kannattavampaa ryhtyä maataloustarkastajaksi kuin maatalousyrittäjäksi. Toivon, että asiat eivät ihan näin vastakkaisia olisi.

Mutta nyt, kun puhutaan paljon näistä julkisista hankinnoista ja myös hallitus on ottanut tämän hankkeekseen, kai sen voimme tehdä myös hyvin paljon matalammalla profiililla, niin että siihen ei erityistä hanketta tarvita, vaan me, jotka olemme täällä valtuutettuja, voimme tehdä tai voimme kannustaa muita valtuutettuja tekemään nimenomaan niitä lähiruokastrategioita, lähiruokapäätöksiä, ottamaan siihen kuntastrategiaan sen lähiruuan. Tässä on minulla avoinna Kuntaliiton verkkosivut, jossa on kerätty niitä kuntia, jotka ovat tehneet jo kunnissaan päätökset, vaikka kilometrirajan perunalle tai lihalle tai maidolle. Tai esimerkkinä on hyvä pohjoispohjalainen kunta, Vaalan kunta, joka on jo pitkään tehnyt virkamiestyönä tällaiset päätökset. Tätä viestiä haluaisin Suomen kuntiin ja kuntapäätäjille viedä.

15.34 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Välikysymyksen ensimmäinen allekirjoittaja, arvostamani edustaja Östman, kysyi, kenelle kokoomus on tehnyt maatalouden pelastusohjelman ja miksi ette aja niitä asioita. Kokoomus teki sen takia maatalouden pelastusohjelman, että juuri tällä hetkellä Euroopan unionissa suunnitellaan uutta maatalousohjelmaa. Jos siihen ei nyt tee puolueohjelmaa ja kiinnitä huomiota keskeisiin ongelmiin, millä pyritään vaikuttamaan, niin milloin se pitäisi tehdä? Varmaan sen jälkeen, kun ohjelma on taas jälleen päällä ja ihan sama byrokratia on päällä.

Juuri ennen tätä täysistuntoa sain kollegalta puhelun, jossa valvontaeläinlääkäri oli pyytänyt läänineläinlääkäriltä virka-apua eläinsuojelutapauksessa. Apua ei sen takia tullut, koska matka oli pitkä, sitä ei olisi voinut toteuttaa työpäivän aikana, ja sitten näiden täydentävien ehtojen valvontatehtäviä oli niin paljon. Onko hallinnosta ja valvonnasta tullut

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

nyt kultainen vasikka, jota kumarretaan, ja viljelijöitten hyvinvointi ja jopa eläinsuojelu jäävät taka-alalle — siitä on, edustaja Östman, kysymys.

15.35 Harry Wallin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä kaikissa puheenvuoroissa on käynyt selvästi ilmi se, että maatalouden kriisi on paljon muutakin kuin vain maataloustukien myöhästyminen. Kun maatalousjaostossa kuulumme asiantuntijoita, niin siellä kävi selväksi se, että myöhästyminen johtuu pitkälti siitä, että tietojärjestelmät eivät ole kunnossa. Nyt kun täällä on kaksi maatalousministeriä, sekä entinen että nykyinen, niin voisitteko te kertoa, miten tähän nyt on tultu, ettei sitä ajoissa saatu kuntoon? Kiitos siitä, että nyt lisätalousarviossa on 900 000 euroa näitten järjestelmien kuntoon panemiseen, mutta voitteko te kertoa, miksi tätä 900 000:ta ei tullut jo 2015 tai 2016?

15.36 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On aivan oikein, että hallitus alkaa vaatia suomalaisten tuotantokriteerien huomioimista julkisissa hankinnoissa, kun ruokaa hankitaan. Kuulisin mielelläni myös joitakin linjauksia siitä, miten huomioidaan luomuruuan osuuden kasvattaminen julkisista hankinnoista. Moni alan ammattilainen ja poliitikkokin varoo nostamasta luomua paremmaksi kuin tavanomainen tuotanto, mutta esimerkiksi kuntapäätäjistä yli 60 prosenttia olisi valmiita lisäämään myös luomuruuan osuutta julkisista ruokahankinnoista.

Hallitus on ilmoittanut tavoitteekseen, että peltoalasta vuoteen 2020 mennessä 20 prosenttia olisi luomua. Tarvittaisiin varmaan jotain konkreettisia toimenpiteitä, miten tähän tavoitteeseen aiotaan päästä.

15.37 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministeri Tiilikaiselle kunnioittavasta suhtautumisesta välikysymykseen ja tämän huolen ottamisesta vakavasti. Jäämme odottamaan toimenpiteitä.

Maatalouden uudet haasteet ja toisaalta mahdollisuudet eli ilmastonmuutos, ympäristöystävällisen tuotannon lisääminen, kiertotalous, pienenergia, tuottavuuden parantaminen ja uusien elintarvikeinnovaatioiden kehittäminen tarvitsevat perustutkimusta, innovaatiotoimintaa ja taloudellisia kannusteita. Valitettavasti hallitus leikkaa Luonnonvarakeskuksesta ja muusta tutkimustoiminnasta, ei juustohöylällä vaan viikatteella. Tämä on ristiiriitaista.

Kiertotalous ja hajautettu energiantuotanto on maataloille merkittävä mahdollisuus lisätä omavaraisuutta, säästää tuotantopanoksissa ja hankkia sivutuloja. Haluankin kysyä ministeriltä, miten näitä asioita aiotaan ihan konkreettisesti edistää.

15.38 Mats Nylund r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin haluan kiittää aivan erityisesti ministeri Tiilikaista, joka kuunteli tarkasti kaikkia oppositioryhmiä sekä hallituspuolueitten eduskuntaryhmiä.

Haluan vielä sanoa, että keskustan ryhmäpuheenvuoro oli erittäin hyvä. Kuka tahansa oppositiopuolueista tai välikysymyksen allekirjoittajista olisi voinut käyttää sen. (Naurua) Se kertoi kaksi tärkeää asiaa. Se alleviivasi sen, mitä ministeri Tiilikainen sanoi, että oppositio on liikkeellä oikealla asialla ja että keskustan eduskuntaryhmä tietää ja tuntee maatalouden ongelmat ja tarvittavat toimenpiteet. Sen vuoksi minä haluan kysyä keskustapuolueen puheenjohtajalta, pääministeri Juha Sipilältä: Miten voi olla mahdollista, että toimet

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

eivät täsmää oman eduskuntaryhmän ja hallitusohjelman kanssa? Miksi siirretään kriisipaketti syksyyn? — Kiitos.

15.39 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri, totesitte, että se päivä ei ole enää kaukana, kun tilan biokaasulla kuljetaan omavaraisesti. Pelkään, että se päivä on edelleenkin kaukana, koska hallituksen omat toimenpiteet eivät tue sitä, että meillä saataisiin biokaasun tuotanto sille tasolle, millä se on monissa muissa Euroopan maissa. Muun muassa Saksassa ja Italiassa kaasun tankkauspisteitä on kaikista pisteistä noin 30 prosenttia, meillä Suomessa huimasti alle prosentin. Ruotsissa biokaasuautoja on noin 50 000 liikenteessä, Suomessa hädin tuskin 2 000:ta.

Hallitus ei halua poistaa käyttövoimaveroa biokaasuautoilta, millä saataisiin vauhditettua biokaasuautojen hankintaa, ja kun ei ole autoja, niin ei sitten myöskään synny näitä tankkauspisteitä. Myöskään hallitus ei halua, että energiatuotantotukea voitaisiin käyttää tilan oman biokaasulaitoksen rakentamiseen, jos tuota biokaasua myydään yli oman tarpeen. Sehän on vähän sama asia, että jos maitoa käytettäisiin yli oman tilan oman tarpeen, niin siitä ei saisi minkäänlaista tukea. Aivan käsittämättömiä ministeriön linjauksia. (Puhemies koputtaa) Toivoisinkin, että näitä asioita lähdettäisiin pistämään ensin omalta kohdalta kuntoon.

15.41 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Edustaja Eestilä viittasi siihen ohjelmaan, hyvä ohjelma sinällään. Mutta kysyn edelleen ja jatkan sitä Nylundin kysymystä, kun olen ymmärtänyt, että ministeri Tiilikainen jo kuukausia sitten esitti, että tähän lisätalousarvioon olisi tullut kriisipaketti, eli tulkitsen sen niin, että hänellä oli keskustan eduskuntaryhmä taustalla tukena. Miksi hallitus ei sitten tuonut sitä tähän? Oliko niin kenties, että kokoomus esti sen kriisipaketin lisäämisen tähän lisätalousarvioon? (Eduskunnasta: Juuri näin!)

15.41 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuntuu todella hyvältä, että yli puoluerajojen täällä arvostetaan maataloutta ja halutaan sitä puolustaa, aina tässä salissa ei ole ollut näin. Minä vetoaisinkin siihen, että silloin kun hallitus tekee toimia maatalouden hyväksi, antaa rahaa Makeraan niin, että voidaan investoida uudentyypiseen tuotantoon, uusiutuvaan energiaan ja muuhun, niin tuettaisiin sitä aina yhdessä eikä sanottaisi näpertelyksi. Robotti maatilalle on ihan yhtä arvokas kuin robotti muihin tuotantolaitoksiin.

Haluaisin myös, että täältä salista ei lähtisi viestiä siitä, että suomalainen tukijärjestelmä pitäisi ajaa alas tai että suomalainen tuotantotapa saastuttaa ympäristöä tai ei ole kestävää eläinten hyvinvoinnin kannalta. Kuitenkin tätäkin viestiä täältä salista hyvin usein lähtee. (Puhemies koputtaa) Haluaisin, että te kokoatte joukkonne ja... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

15.42 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maatalouden kriisi on totta, ja tiloja ajautuu konkurssiin. Syyt ovat toki moninaisia, mutta on pakko tunnustaa, että on myös kotikutoisia syitä: viljelijätukia ei yksinkertaisesti ole saatu maksatukseen johtuen näitten tietojärjestelmien monimutkaisuudesta. Tuet ovat myöhästyneet, ja tilanne on viljelijöille kohtalokas, koska viljelijälle viljelijätuki on käytännössä se, mikä työntekijälle on palkka.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

Tämä tilanne on absurdi. Me Suomessa haluamme kotimaista ruokaa, me haluamme tukea kotimaista maataloutta, käytämme eurooppalaisittain paljon verovaroja kotimaiseen ruuantuotantoon, mutta näitä tukia ei saada välitettyä viljelijätalouksiin maatalojen ahdingon helpottamiseksi. SDP on halunnut antaa hallitukselle aikaa korjata tämä tilanne, me olemme kärsivällisiä tämän asian kanssa, mutta, ministeri Tiilikainen, voitteko te nyt luvata, että nämä tietojärjestelmäongelmat saadaan korjattua ja nämä tukien maksuviivästykset saadaan hallintaan?

15.43 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huoli on yhteinen, ja toivottavasti hallitus laittaa vauhtia erityisesti näissä nopean aikavälin toiminnoissa, että ne maksatusongelmat saadaan ratkottua, ettei sen takia aiheudu kohtuuttomia tilanteita.

Sitten vähän pidemmällä aikavälillä pitää miettiä tätä tilannetta, miten me pääsemme kehittämään maatalouden luontaista kannattavuutta niin, että viljelijä saa tuotteestaan kunnon hinnan. Sehän on kaiken ydin, että viljelijä voi löytää sellaisia tuotteita, joissa hän saa hyvän kannattavuuden ja markkinat toimivat paremmin. Ja tässä pitäisi nyt vähän ehkä ponnekkaammin — ministeri kyllä toi esille vuoropuhelua ja joitakin toimia tällä puolella — miettiä sitä, miten voimme nostaa jalostusarvoa ja kehittää tuotteita sellaisiksi, että suoraan tuotteesta saa paremman hinnan, ettei käy niin, että tuet esimerkiksi menevät vain suoraan peltojen hintaan. Pitäisikö tukipolitiikkaa uudistaa niin, että olisi kannattavampaa viljellä uusia tuotteita ja uusia lajikkeita, jotka ehkä antaisivat paremmin myös viljelijöille suoraa hintaa? Esimerkkinä tuon esille sen, että nyhtökauran kehittäjiä kun tapasin, niin he sanoivat, että Suomessa ei oikein löydy omaa kauraproteiinia, ei omaa härkäpapuproteiinia (Puhemies koputtaa) eikä herneproteiinia, vaikka ne nostaisivat jalostusarvoa.

15.45 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sain itse mahdollisuuden osallistua traktorimarssille Sipoosta Helsinkiin, ja oli todellakin aika pysäyttävää kuulla suomalaisten maataloustuottajien tarinoita suomalaisen maataloustuotannon tämänhetkisestä tilasta ja myöskin näihin tukien maksatuksiin liittyvistä ongelmista. Juurikin näitä ratkaisuja suomalaiset maataloustuottajat nyt hallitukselta toivovat. Tarvitaan sekä välittömiä toimia tämän vaikean kauden yli että sitten pitkän aikavälin ratkaisuja suomalaisen maataloustuotannon kehittämiseksi.

Minäkin olisin halunnut kuulla hallitukselta vastausta siihen, miksi hallitus ei ollut valmis tekemään päätöstä tästä kriisipaketista tämän nyt käsittelyssä olevan lisätalousarvion yhteydessä. Ja oletteko yhtenä keinona valmiita pohtimaan vasemmistoliiton esittämää uudenlaista sopeutumislainaa, jonka avulla tilat voisivat päästä akuutin talousahdingon yli mutta joka myöskin tukisi tätä pidemmän aikavälin tuotannon kehittämistä?

15.46 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ollut iloista ja lohdullista tässä keskustelussa kuulla, että huoli suomalaisesta maataloudesta on meille kaikille yhteinen.

Maataloustuotanto on jokaisen itsenäisen valtion välttämätön elinehto. Ei ole todellista itsenäisyyttä ilman omaa maataloutta, omaa kotimaista ruokaa. On varmasti aivan selvää, että tämä maatalousyrittäjän arvostus kulkee täällä läpi yli kaikkien puoluerajojen ja oppositio—hallitus-rajojen.

On erittäin valitettavaa, että tämä ikään kuin kriisien suma on aiheuttanut tilanteen, jossa nyt olemme: jatkuva EU-byrokratian paisuminen pitkällä aikavälillä, maitokiintiöiden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

poistaminen, erilaiset tietojärjestelmäongelmat ja sitten vielä nämä Venäjän pakotteet. Mutta se on tullut täällä selväksi, että jokainen puolue, ja hallitus siinä etunenässä, on jo laatinut tässä selkeät suunnitelmat, miten asia korjataan, koska kukaan ei ole tähän tyytyväinen, ja tämä tullaan korjaamaan. Apu on tulossa, (Puhemies koputtaa) nopeudesta voi aina toki oppositio valittaa, mutta meillä on kaikilla (Puhemies koputtaa) yhteisymmärrys — apu on tulossa.

15.47 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Faktum är att det finländska jordbruket är i kris, och nu behöver våra jordbrukare inte bara medlidande utan nu behöver de konkreta åtgärder, och de åtgärderna måste komma från regeringens håll. Det är ganska patetiskt att vi har en situation där centern leder Finlands regering och jordbruket står i den största kris det har haft på hemskt länge.

Arvoisa puhemies! On hienoa, että me olemme yksimielisiä siitä, että maataloudelle on tehtävä jotain. Me haluamme kotimaista ruokaa tulevaisuudessa, me tarvitsemme ne toimenpiteet nyt.

Arvoisa hallitus, arvoisa pääministeri, koska me saamme nähdä päätökset tästä kriisipaketista? Kyllähän se on jotenkin suloista, sanoisin, että tässä edustaja Leppä esittää keskustan ryhmäpuheenvuorossa, toivoo ja sanoo, että hallituksen pitää noudattaa omaa hallitusohjelmaansa, ja samalla peräänkuuluttaa hallitukselta päätöksiä. Kuitenkin keskustahan johtaa nyt hallitusta. Arvoisa puhemies, koska nämä päätökset tulevat?

15.48 Jari Leppä kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tämä keskustan vaatimus oman hallitusohjelman noudattamisesta on ihan johdonmukaista politiikkaa. Edustaja, me viime kaudella teimme oppositiosta käsin saman vaatimuksen. Jos emme nyt itsellemme sitä vaatimusta aseta, niin johan tämä nyt on aika merkillinen tilanne. Viime kaudella sitä ei vain toteutettu, nyt ei siihen varaa ole, niin kuin tuossa ryhmäpuheenvuorossa sanottiin.

Mutta pitää muistaa, että tämä hallitus on istunut vasta vuoden. Ei se ole voinut, ei pystynyt, ei kerinnyt tekemään kaikkia asioita, mitä sen erinomaisessa ohjelmassa on. Ja niin kuin täällä esimerkiksi edustaja Terho äsken totesi, ne tullaan toteuttamaan. Siitä lähtetään, se on ihan selvä. Sen vaatimuksen keskustan eduskuntaryhmä halusi täällä reilusti osoittaa ja esittää, niin kuin tehtiin viime kaudellakin.

15.49 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin täällä on kuultu, maatalous on nyt poikkeuksellisen suurissa ongelmissa ja siihen ovat johtaneet muun muassa alentuneet tuottajahinnat ja tukimäärien ja maksatusaikataulujen muutokset, Venäjän tuontikiellot ja EU:n maitokiintiöiden poistuminen. Erityisen suurissa ongelmissa ovat nuoret viljelijät ja ne, jotka ovat viime vuosina investoineet tuotantolaitoksiin. Kun tulot ehtyvät, menot kasvavat, maksuvalmius heikkenee, maksupino siellä pii-rongin kulmalla kasvaa. Jokainen tietää, mikä sen tien päässä on: lisävelkaantuminen niin pitkään kuin se on mahdollista ja sen jälkeen sitten konkurssi. Nyt on täysin välttämätöntä löytää keinoja, joilla maatalousyrittäjät selviävät tästä vaikeasta tilanteesta yli, ja sen vuoksi onkin erittäin hyvä asia, että hallitus on ottanut tämän asian vakavasti ja tuon kriisipaketin luvannut. Suomalainen maataloustuotanto pitää turvata kestäväällä ja pitkäjänteisellä tavalla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

15.50 Antero Vartia vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maatalousyrittäjät ovat aidosti todella ahtaalla. Tässä salissa on tänään kerrottu lukuisia syitä, mutta yksi, ehkä niistä kaikista merkittävin, on jäänyt mainitsematta: ylituotanto. Niin kauan kuin tuotantoa on enemmän kuin kysyntää, tuottajien on lähes mahdoton saada kunnon hintaa tuotteilleen. Maataloustuilla tarkoitetaan hyvää, mutta ne eivät aina johda välttämättä siihen toivottuun lopputulokseen. Kuvaavaa on se, että Ruotsissa maatalousyrittäjät pärjäävät paremmin kuin Suomessa, vaikka siellä maksetaan vähemmän tukia kuin täällä. Kun Ruotsissa on paremmat olosuhteet viljellä kuin Suomessa, niin miten on mahdollista, että suomalaisella maanviljelijällä on varaa maksaa pellostä enemmän vuokraa kuin ruotsalaisella?

15.51 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisi tietenkin hyvä, että edustajat tekisivät vähän kotiläksyjäkin. Edellisessä puheenvuorossa ne olivat unohtuneet. Meillä ei ole missään keskeisessä maataloustuotteessa ylituotantoa. Se on monessa tuotteessa, esim. naudanlihassakin, 80 prosenttia, ja tämä ei voi olla syy siihen, että meillä maatalouden tilanne on näin vaikea. Kyllä siihen on monia tekijöitä. Yksi on tämä Venäjä-paketitilanne. Olisi kohtuullista, että tähän näitten viljelijöitten menetysten korvaamiseen osallistuisi koko yhteiskunta, ja sen takia on aivan välttämätöntä, että hallitus vie päätökseen ne omassa ohjelmassaan olevat ratkaisut, joilla maatalouden ahdinkoa helpotetaan.

Maatalous on tällä hetkellä EU-ajan kaikista vaikeimmassa kannattavuuskriisissä. Viljelijöitten tulevaisuudenuskoa ei vakuuteta millään puheilla, vaan nyt tarvitaan tekoja. Tietenkin on hyvä asia, että tässä salissa ei tällä kertaa ole vastakkainasettelua. Se on hyvä asia, ja uskon, että se otetaan viljelijöitten keskuudessa myönteisesti vastaan. Mutta nyt on tekojen aika, ja toivottavasti tulee koko eduskunnalta tuki näille tuleville teoille.

15.52 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huoli suomalaisen alkutuottajan asemasta on yhteinen, niin kuin on käynyt selväksi. Ainoa tapa kestävästi parantaa kannattavuutta on pitää huoli siitä, että markkinat toimivat oikein ja hyvin. Ja itse asiassa Rantakangas totesi, että nyt on tekojen, ei puheiden aika.

Edustaja Harry Wallin kysyi aivan olennaisen kysymyksen: miksi se, joka tekee eniten, saa vähiten. Ja tähän vastaus löytyy siitä, että tässä ketjussa on yksi taho, jolla on liian vahva asema. Ministeri Tiilikainen, te varmasti tiedätte — se on kaupan asema. Nyt kysyn, missä ovat ne teot. Sanoitte, että käynte vuoropuhelua. Edellinen hallitus teki historiallisia askeleita siinä, että ministeri Ihalaisen johdolla toteutettiin reilun kilpailun ohjelma, mahdollistettiin se, että yli 30 prosentin markkinaosuus tulee määräävään markkina-asemaan, luotiin työkalut puuttua tähän. Ministeri, miten te nyt tähän puututte? Missä ovat nyt ne edustaja Rantakankaan peräänkuuluttamat teot, jotta saadaan (Puhemies koputtaa) pysyvä ratkaisu maatalouden kannattavuuteen?

15.53 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hienoa, että hallituksella on paljon asioita, joita he ovat tekemässä. On hienoa, että ministeri Tiilikainen on tehnyt ponnisteluja tulevaisuuden varalle niin, että avaamme uusia markkinoita suomalaiselle elintarvikeviennille.

Olisin kuitenkin kysynyt pääministeri Sipilältä ja ministeri Tiilikaiselta, minkälaisia ponnisteluja on tehty Venäjän vastapakotteiden purkamiseksi Suomen osalta. Mikään ei il-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

meisesti kiellä käymästä näitä neuvotteluja, ja olisikin hienoa kuulla, millä tavoin Suomi pyrkii edistämään sitä mahdollisuutta, että keskustelut Venäjän osalta elintarvikevastapakkotteiden purkamiseksi olisivat mahdollisia. Olisi ehkä syytä tehdä muutama matka Venäjälle Kiinan sijaan, kun tiedämme, että Kiinan markkinan avautumiseen menee vielä vuosia.

15.54 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä luotan, että hallitus muutaman kuukauden kuluessa tuo tämän kriisipaketin ja sillä voidaan akuuttia hätää, joka on suuri ja syvä, helpottaa.

Mutta pystyykö hallitus vaikuttamaan Euroopan unionin maatalouspolitiikkaan, yhteiseen maatalouspolitiikkaan, niin, että siinä saadaan selkeä muutos? Olen parikymmentä vuotta EU:n aikana seurannut täällä, ja yleensä EU:n, politiikkaa, ja aina kun on maatalousuudistuksia tehty — niitä on tehty muutaman vuoden välein — tämä kehitys on mennyt byrokraattisempaan, vaikeampaan ja monimutkaisempaan, viljelijöitä kohtaan huonompaan tilanteeseen. Nyt ei ole enää varaa mennä näinpäin vaan on saatava muutos, pysyvä muutos, tähän maatalouspolitiikkaan. EU on se tärkein tekijä, koska sille on päätösvalta luovutettu. Näettekö, että tässä on mahdollisuus saada muutos?

15.55 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun täällä oppositio ja hallitus ovat hyvin yhtä mieltä tästä tilanteesta, niin, hyvä pääministeri, eikö nyt olisi korkea aika kutsua koko hallitus kriisi-istuntoon ja istua niin kauan, että hallituksen sydän pehmenee ja rahat maanviljelijöiden maksurästeihin kaivetaan vaikka kiven alta ja maksetaan heti?

Ruotsissa vastaavassa tilanteessa Ruotsi toimi toisin, valitsi heti omaan talousarvioonsa siirtymävaiheen rahan, josta maataloudelle maksettiin tuet ajallaan ja johon sitten aikanaan tulevat EU:n tukirahat ohjataan. On pakko kysyä, miksi Ruotsissa kaikki aina on helppompaa. Siksi, että siellä on tervettä kansallista omanarvontuntoa ja tervettä omien asioiden hoitamisen kulttuuria ilman EU:n herrapelkoa. Kun ruotsalaiselta vastuuministeriltä kysyttiin, oletteko tietoisia siitä, että EU:ssa ei katsota hyvällä toimianne, oli vastaus hyvin selkeä: jos noottia tulee, käsittelemme sen sitten, mutta nyt varmistamme, että maanviljelijä saa sen, mikä hänelle työstä kuuluu. Tällaista toimintaa odottaisimme myös Suomen hallitukselta.

15.56 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä salissa on kuultu, syyt tälle kriisille ovat moninaiset, ja ymmärrän, että sääolosuhteille, jotka olivat viime kesänä erittäin huonot, ei hallitukseen voi mitään, mutta toivon kuitenkin toimia tämän akuutin kassakriisin ratkaisemiseksi maataloilla. On hyvä kuulla, että kriisipaketti on tulossa, mutta valitettavasti se kyllä tulee armottoman myöhään.

Suomalaisen tuottajan kannalta on positiivista, että kotimaisten elintarvikkeiden näkyvyys on parantunut esimerkiksi kaupoissa. Suomalaiset ovat myös huomanneet, että vain ostamalla kotimaista ruokaa tuotanto säilyy Suomessa. Kaupoissa kotimainen tuote erottuu selvästi ja kuluttajan on helppo se valita. Myös suoramyynnit tiloilta ja uudenlaiset välityskanavat ilman kaupan välikäsiä ovat nousussa, mikä on hyvä asia. Kuntien ja valtion täytyykin ruokahuollossa lisätä kotimaisuuden astetta ja lähituotantoa. Esimerkiksi kouluissa, päiväkodeissa ja vanhusten palvelutaloissa ihmiset ansaitsevat myös kotimaista ruokaa, ja tämän eteen toivon meiltä kaikilta ponnisteluja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustajat Eestilä ja Nylund ennen kuin ministerit saavat vastata.

15.57 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maataloudessa pyörii aika paljon rahoja. Ongelma on lähinnä se, kuinka paljon sitä jää tavallaan pysyvästi viljelijän kukkaroon maksaa laskut ja suoriutua niistä velvoitteista, mitä hänelle tulee. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014—2020 menee rahaa yhteensä lähes 8,3 miljardia. Olemmeko me nyt aivan varmoja, että siitä menee juuri se oikea osa viljelijälle?

Toinen iso ongelma yhteiskunnassa — ja meidän täytyy se kaikkien tunnistaa — on se, että kauppa on meillä keskittynyt ja viljelijän asema tässä elintarvikeketjussa ja siinä tulonmuodostuksessa on heikko. Silloin me olemme tekemisissä määräävän markkina-aseman kanssa. Se ei ole laitton olotila, mutta sen väärinkäyttö on laitonta. Siihen sisältyy erittäin vahvasti markkinoille tulon estäminen. Silloin voidaan ruveta puhumaan hyllytilasta ja milloin mistäkin. Onko, ministeri Tiilikainen ja arvoisa pääministeri, niin, että me kenties kilpailulain kautta voimme saada näihin ongelmiin ratkaisun, vai onko (Puhemies koputtaa) kysymys kuitenkin viime kädessä hyvästä kauppatastavasta ja hyvästä sopimuskäytännöstä?

15.59 Mats Nylund r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensin lyhyt kommentti edustaja Vartialle: Suurin piirtein 90 prosenttia Ruotsin maataloustuotannosta tapahtuu Hangon eteläpuolella. Ei ole mitään kummallista siinä, että he tarvitsevat vähemmän tukea.

Toinen asia koskee rahojen niukkuutta, tietenkin. Me olemme taloudellisissa vaikeuksissa, ja meillä on alijäämä, mutta hallituksen toinen lisätalousarvio oli arvovalinta. Nyt makaa 144 miljoonaa Terrafamen kirstun pohjalla. Suurin osa, valtaosa, makaa siellä vielä vuodenvaihteessa, ja maa- ja metsätalousministeriön virkamiehet eivät pääse käyntiin, lainsäädäntötyöhön, koska he eivät ole saaneet valtuuksia. Näin totuus on.

Kolmanneksi, minä olen lukenut ministeri Tiilikaisen asettaman rahoitustyöryhmän väliraportin. Se on erittäin hyvä. Se on halpa valtiolle. Voimmeko me luottaa, että nyt aloitetaan siellä lainsäädäntötyö, että saamme lainojen lyhennysten lykkäysvuoden ja valtion takuut? — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Ja ministeri Tiilikainen, 3 minuuttia.

16.00 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Aloitan tästä Nylundin viimeisestä kysymyksestä: Kyllä, nuo rahoitustyöryhmän ehdotukset valtiontakauksista kriisilainoille ja lisälyhennysvapaavuosien myöntämisestä lähtevät säädösvalmisteluun. Niistä on hallituksen linjaus. (Keskustan ryhmästä: Hyvä!) Tämä tiedoksi kaikille niille, jotka kyselivät tätä. Ehkä tämä meni tuossa alkupuheessa ohi, mutta tämä vastauksena kaikille, jotka kriisilainoista kyselivät. Tämän työryhmän ehdottamia asioita valmistellaan viipymättä eteenpäin. (Eduskunnasta: Hyvä! Hienoa!)

Edustaja Leppä kysyi tästä EU:n määräsaätelystä. Tuskin paluuta kiintiöihin on, mutta täytyy sanoa, kun kuuntelee kollegoita eri puolilla Eurooppaa, että ehkä kiihkeimmätkin maatalousmarkkinoiden vapauttajat ovat puhuneet, että jotain täytyisi saada. Siihen, milloin se konkretisoituu, en hirveästi toivoa satsaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

Edustaja Mattila, loistava puheenvuoro. Siinä, missä valtio tekee periaatepäätöksen valtionhankinnoista, kuntapäätäjillä on mahdollisuus — ja monet kunnat ovat sen tehneet — suosia lähiruokaa, kotimaista ruokaa. Kriteerit aina löytyvät, jos tahtoa on.

Edustaja Eestilä vastasi erittäin hyvin tuohon kyselyyn, miksi kokoomuksen kriisipaketti. Juuri siksi, että kun EU:n tulevaa ohjelmaa valmistellaan ja nyt käydään läpi sitä, miten tässä välitarkastelussa voidaan menetellä, niin kyllä Suomen viestit ovat nimenomaan sitä, että a) täydentäviä ehtoja on liikaa, b) sanktiot ovat liian kovia, c) kotieläinrikkomuksista ei saa tulla sanktioita peltopuolelle ja päinvastoin. Ja vielä tähän lisätään se, että näissä tarkastuksissa todetuissa pinta-alaheitoissa toleranssia on saatava ylös. Näitä me ajamme, ja kiitos tuesta siinä.

Edustaja Halmeenpää kysyi luomusta. Tukea on varattu riittävästi. Luomuala kasvaa, lisää tiloja tulee mukaan. Markkina on kasvanut hyvin joissain kaupparyhmissä, plus 20 prosenttia. Se on aika tukeva kasvu näinä aikoina. Periaatepäätös lähi- ja luomuruuan edistämistä on edelleen voimassa. Katsotaan, tuleeko tässä tulevassa päätöksessä jotain lisää.

Edustaja Sarkkinen, maaseudun elinkeinojen monipuolistaminen: maaseutuohjelma tarjoaa juuri näitä välineitä investoida, kehittää uusia toimeentulolähteitä.

Vielä poimin täältä tämän, että edustaja Lindtman oli huolissaan tästä kilpailuasetelmasta. Kyllä tarvitaan sitä läpinäkyvyyttä tässä ruokaketjussa ja tarvitaan ketjun yhteistyötä. Jos sitten määrävää markkina-asemaa joku käyttää väärin, niin Kilpailuviraston tehtävä on valvoa sitä. En ole viranomainen, mutta voin edistää ruokaketjun oikeudenmukaista tulojakoa omilla toimillani.

Edustaja Kankaanniemi puhui näistä (Puhemies koputtaa) EU:n muutoksista. Oikeastaan vastasin niihin, kun puhuin tästä Eestilän puheenvuorosta. (Puhemies koputtaa) Eli tämän kaltaisia byrokratian karsimistoimia ajamme EU-tasolla kotimaan toimien lisäksi.

Arvoisa puhemies! Mielelläni jatkan kohta.

Puhemies Maria Lohela: Sehän sopii. Nyt jatketaan debattia kuitenkin.

16.03 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitän huomioni edustaja Essayahin erinomaiseen kysymykseen käyttövoimaverosta. Kysyn arvoisilta ministereiltä: voisiko hallitus vielä harkita käyttövoimaveron poistamista biokaasuautojen osalta, sillä uskon, että esityksen myönteiset vaikutukset aluetalouteen ja biotalouden kehittymiseen kattavat käyttövoimaverosta saadut tuotot? Esimerkiksi Keski-Suomessa on lähes 25 000 henkilöauton tekninen potentiaali biokaasun hyödyntämiseksi.

Voisivatko kenties arvoisat ministerit vielä valottaa, mitä tämä biokaasun myönteinen, positiivinen, tulevaisuus tarkoittaa ihan käytännössä? Voiko se tarkoittaa kenties sitä, että syöttötariffi ulotetaan myös pienimuotoisen energiantuotannon tukemiseen?

16.04 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos ja maapallon väestönkasvu haastavat ruuantuotannon aivan uudella tavalla. Se tarkoittaa käytännössä sitä, että myöskin meidän täällä pohjoisessa pitää pystyä pitämään yllä maataloustuotanto ja sen kannattavuus. Me olemme olosuhteiltamme tällä hetkellä vielä huonommassa asemassa, mutta ilmastonmuutos muuttanee 20 lähivuoden aikana tilannetta merkittävästi.

Täällä on puhuttu tuotteista saatavasta paremmasta hinnasta. Nyt minä todella toivon, että käynnistetään myöskin jatkossa tiivis yhteistoiminta koko elintarvikesektorin kanssa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

Tiedän, että sitä on yritetty, mutta se pitäisi saada sellaiselle pohjalle, että se käytännössä toimii, koska viime kädessä kuitenkin siinä ketjussa se arvontilise jaetaan niiden kolmen toimijan kesken. Kauppa on toimijoista vahvin, ja jos me emme yhteistyötä saa kunnolla rakennetuksi, niin lopputulos on se, että jatkuu tämä: tuottajat kituuttavat, kaupan osuus on kaikista suurin, ja teollisuus ottaa sen oman osuuden siitä välistä. Nyt pitää saada neuvotteluprosessi, jossa se tulos jaetaan niin, että siitä jää viljelijällekin oikeudenmukainen osuus.

16.05 Harry Wallin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vielä palaan tähän kaupan keskittymiseen. Kahden johtavan kauppaketjun omat tuotemerkit, joita nyt tässä en mainitse, ilmoittavat, että he käyttävät kotimaisia raaka-aineita. MTK:n mukaan nämä kaksi ketjua ja nämä omat tuotemerkit kilpailuttavat raaka-aineet viimeiseen tuntiin asti, kuka myi halvimmalla. Tästä johtuu se, että alkutuottaja saa yhä vähemmän enää omasta laadukkaasta raaka-aineestaan. Tämä on se kysymys, ministeri Tiilikainen, miten tähän puututaan, että voitaisiin saada oikeudenmukainen osa näille alkutuottajille, ettei mennä tähän keskittämiseen.

16.06 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä on kuunneltu tätä debattia, niin minun mielestäni aika olennainen asia on jäänyt aika vähälle huomiolle, ja se on nimenomaan Venäjän-pakotteet ja Venäjän laittamat vastapakotteet. Meillä oli elintarvikkeitten vienti Venäjälle 430 miljoonaa vuonna 2014, ja siitä pelkästään Valion osuus oli 350 miljoonaa.

Kun me puhumme täällä markkinaehtoisesta maataloustuesta, niin tämän rinnalla minun mielestäni tietysti huono asia on kaupan määräävän markkina-aseman hyväksikäyttö. Mutta se taas johtuukin ja mahdollistuu sillä, että meillä ei ole riittävästi maataloustuotteille kilpailua eli vientitoimintaa. Tässä aikaisemmin muun muassa edustaja Terho mainitsi Venäjän-pakotteet ja vastapakotteet, ja taisi olla joku muukin edustaja. Kysyn pääministeriltä: onko meillä minkäänlaisia mahdollisuuksia, kun me neuvottelemme näistä maatalousasioista EU:n kanssa, (Puhemies koputtaa) saada jonkinlaisista erillisistä sopimuksesta, koska nämä kohtelevat meitä epäoikeudenmukaisesti?

16.07 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työstä on saatava palkka ja ajallaan. Nyt tilanne on se, että viljelijä saa esimerkiksi 2 euron leivästä vain 7 senttiä. Tähän viljelijöiden kohtuuttoman pieneen osuuteen on kiinnitettävä huomiota. Näin kuluttajana ajattelen, että elintarvikkeisiin pitäisi lisätä yksinkertaiset merkinnät siitä, paljonko tuottaja saa itselleen tuotteesta. Mielestäni tämä ohjaisi jo itsessään meitä suomalaisia kuluttajia kiinnittämään asiaan huomiota ja suosimaan kotimaisia ja jopa paikallisia tuotteita. Tämä olisi merkityksellistä, koska MTK:n laskelmien mukaan jo muutaman sentin korotus parantaisi viljelijöiden tilannetta. Kysyisinkin asianomaiselta ministeriltä: miten suhtaudutte tämänkaltaisiin elintarvikkeiden niin sanottuihin tuottajan palkkamerkintöihin, ja aiotteko edistää tämänkaltaisten tuotantoketjujen läpinäkyvyyttä lisäävien merkintöjen määrää?

16.08 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siitä asiasta, mistä edustaja Myllykoski aloitti ja edustaja Turunen jatkoi: Lähipäivinä meille eduskunnalle annetaan ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko ja meidän valtionpäämiehemme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

tapaa Venäjän päämiehen. EU:n ja Venäjän suhteessakin tapahtuu ehkä enemmän kuin julkisuudessa on kerrottu, ja joka tapauksessa Saksa ja Ranska ovat jo liikkeellä. Miten on, joko sektoriministeri tai arvoisa pääministeri, onko Suomella poliittista liikkumatilaa kahdenkeskiseen vaikuttamiseen, ennakkointiin, yhteistyöhön, jotta Suomi on valmiina sillä hetkellä, kun ennemmin tai myöhemmin pakotteista ja vastapakotteista luovutaan, kun kuitenkin kaikkien tiedossa on se, että Suomi näistä vastuista ja seuraamuksista kantaa kaikin keinoin kovimman taakan?

16.09 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä salissa on käyty todella hyvää keskustelua maataloudesta, ja siitä kiitokset kaikille ryhmille. Hallitus ansaitsee erityiset kiitokset nimenomaan siitä ratkaisusta, että ollaan nyt myöntämässä lisää valtiontakauksia ja maksuhelpotuksia korkotukilainoihin ja valtionlainoihin. Toinen kiitoksen aihe liittyy tähän valtioneuvoston periaatepäätökseen, jossa valtio hankkii ruokaa, joka on tuotettu viljelijöiltä vaadittujen tuotantovaatimusten mukaan. Tämä edesauttaa myös sitä, että kunnat ja muut julkisen ruokahuollon hankkijat voivat vedota siihen ja käyttää näitä samoja periaatteita.

Maidontuotanto kärsi kovin Venäjä-pakotteista, ja nyt, kun EU on poistanut maitokiintiöt, mikä on aikaansaanut sen, että useat unionin jäsenmaat ovat nostaneet tuotantoaan jopa kymmenillä prosenteilla, kysyn ministeriltä, onko unionissa nyt minkämoista hyväksyntää sille unionin vaatimukselle, että jäsenmaissa tehtäisiin omia toimenpiteitä maidontuotannon rajoittamiseksi.

16.11 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me kaikki tiedämme, että tuotantoeläimet voivat hyvin silloin, kun maanviljelijät — isännät ja emännät — voivat hyvin. Ja heidän hyvinvointiinsa on oikeastaan kaksi keinoa yli muiden: ensinnäkin se, että lomitusjärjestelmä toimii, (Anne Kalmari: Hyvä!) mutta toiseksi se, että he saavat riittävän toimeentulon omasta toiminnastaan. Valitettavasti etenkin tämä jälkimmäinen on mennyt huonoon suuntaan, kun toimeentulo on koko ajan heikentynyt ja tuottajahinnat pienentyneet. Kuitenkin suuri osa suomalaisista, Suomalaisen Työn Liiton julkaiseman tutkimuksen mukaan yli 70 prosenttia meistä, olisi valmiita maksamaan vähintään 10 prosenttia enemmän suomalaisesta tuotteesta ja palvelusta. Kuulemani mukaan Ruotsissa yksi kauppaketju maksaa jo tuottajalle muun muassa maidosta noin 10 sentin ylimääräisen lisän litralta. Haluaisinkin kysyä hallitukselta, millä toimilla me kaikki — niin hallitus kuin kaupat ja me kuluttajatkin — saisimme vaikutettua siihen, että tuottajat saisivat paremman toimeentulon.

16.12 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suuri osa maataloustuista maksetaan valtion varoista, ja EU:n osuus on pudonnut joka ohjelmakauden jälkeen. Silti on rakennettu sekä EU:n vaatima että oma kansallinen valvontajärjestelmä, jota täytyy noudattaa. EU:n maksuosuus vähenee, mutta valvonta tulee EU:sta, ja se tiukkenee joka vuosi, eli voisi ajatella näin, että missä kysymys on maataloudesta ja EU:sta, niin siellä on vaikeudet. Ministeri Tiilikainen, kuvasitte jo jollakin tavalla sitä, mitenkä paneudutte tähän byrokratian vähentämiseen. Kysyn niitä konkreettisia toimenpiteitä: millä sitä vähennetään, kuinka saadaan suomalaista päätäntävaltaa siihen, että maatalouden tuet saadaan maksettua ajan tasalla?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

16.13 Eerikki Viljanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalainen maatalous ei ole ahdingossa vaan kriisissä. Siltä osin tässä välikysymyksessä ollaan oikeassa. Välikysymyksen ensimmäinen allekirjoittaja luettelikin puheenvuorossaan hallituksen synneiksi lähes kaiken maan ja taivaan väliltä. Hallituksen syyttäminen on paikallaan, kunhan syytettyjen penkille istutetaan useampi edellinen hallitus. Välikysymyksen tekijöidenkään on turha pestä käsiään tästä kriisistä. Ainakin Uudellamaalla kriisi on ollut päällä ja pahentunut jo vuosien ajan.

Mutta, arvoisa puhemies, syytely ei kuitenkaan viljelijöitä nyt auta. Sillä ei makseta laskuja eikä pidetä perheitä leivässä. Siksi kysynkin: mitä välikysymyksen tekijät tekisivät enemmän viljelijöiden hyväksi, enemmän kuin ministeri Tiilikainen ja edustaja Leppä täällä jo linjasivat? Ainoastaan edustaja Nylund taisi puheenvuorossaan vastata tähän nimenomaan realistisesti. Konkreettisia toimia.

16.14 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, rouva puhemies! Ihan odotettua, että puheenvuoro kesti kauan, mutta sieltähän se tuli. Mutta ihan hyvä näin.

Jos edellinen edustaja olisi myöskin kuunnellut puhettani tarkemmin, niin siellä tuli kylä aikamoista itsesyytelyä. Esimerkiksi viime hallituskaudellakin tehtiin virheitä ja sitä ennenkin on tehty virheitä, että eivät ne virheet ole syntyneet vain tällä hallituskaudella.

Luettelen teille muutaman luvun tässä: kevytmaito miinus 17 prosenttia, peruna miinus 21 prosenttia, palvikinkku miinus 16 prosenttia, pekoni miinus 16 ja niin edelleen. Tämä ei ole hallituksen syy yksinomaan, ei ollenkaan, enkä nyt puhunut kuluttajahintojen laskuista vaan puhun tuottajahintojen laskuista. Ja kun tässä voitotellaan nyt sitä, niin kysyn — voitte itsekin miettiä — kuka tuli valituksi osuuskauppavaaleissa taannoin. Te pystytte vaikuttamaan tähän asiaan paremmin kuin joku ministeri pystyy vaikuttamaan. Siinä mielessä pyytäisin, (Puhemies koputtaa) että kaikki katsoisimme peiliin.

16.15 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maataloustuotteiden tukiasioissa helposti unohtuu se, että ne koituvat myös kuluttajien hyväksi, kauppojen hyväksi ruuan hinnan muodossa.

Kysyisin ministeri Tiilikaiselta tästä byrokratiasta. Tiedämme, että se on aivan valtavaa. On lappua ja lippua, mitä pitää täyttää. Määrä on valtava. Joskus se kruksi menee väärään kohtaan, vaikka viljelijä käyttää asiantuntija-apua, ja kun kruksi menee väärään kohtaan, niin sanktio on tuhansia euroja, jopa 10 000 euroa. Onko mahdollista, että siihen tulee helpotuksia?

16.16 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Suomalaisen maataloustuotannon tuottavuutta on määrätietoisesti parannettu tekemällä investointeja ja yksikkökokoja kasvattamalla, ja tämän seurauksena tilat ovat velkaantuneet. Tuottajahintojen alenemisesta johtuen kassavirta on kääntynyt negatiiviseksi. Sen tähden oli erittäin lohdullista kuulla, että hallitus on tuomassa vakautta sekä laina-aikoihin että takauksiin. Tämä on rohkaiseva viesti. Toisaalta hallituksen taholta on kerrottu, että on tarkoitus käynnistää toimet, joilla pitkällä tähtäyksellä kannattavuutta ollaan parantamassa.

Minusta tämä kaikki keskustelu, joka on täällä käyty, on ollut rohkaiseva kädenojennus suomalaiselle maataloudelle ja suomalaisille viljelijöille. Tästä on hyvä jatkaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustaja Henriksson ja sitten ministerille mahdollisuus vastata.

16.17 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä monella on tiedossa se, että hallituksen ministereistä monella on aikamoinen työtaakka, ja niihin lukisin muun muassa työ- ja oikeusministerin ja sitten myös ministeri Tiilikaisen.

Nyt kun tiedetään, minkälaisessa kriisissä Suomen maatalous on, tiedetään, missä tilanteessa meidän työllisyys on, ja tiedetään myös, että nyt tapahtuu vaihdoksia hallituksessa, mennään SSS-hallituksesta SOS-hallitukseen, niin eikö nyt, kun on myös tämä SOS-tilanne päällä sekä maataloudessa että työllisyysessä, olisi, pääministeri, ollut se sauma ottaa uusia pelaajia mukaan hallitukseen, niin että ministerit voisivat toden teolla keskittyä siihen tärkeään ja niin että heillä olisi edellytykset tehdä kaikkea sitä, mitä tässä nyt ollaan myös tuotu esille? Pitäisi käydä neuvotteluja EU:ssa, pitäisi uudistaa Mavia, pitäisi byrokratiaa purkaa ja niin edelleen ja niin edelleen. (Puhemies koputtaa) Kukaan ei ole yli-ihminen.

Puhemies Maria Lohela: Sitten ministeri Tiilikainen voi aloittaa, 3 minuuttia.

16.18 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Turunen otti tämän viennin merkityksen esille, ja totesitte aivan oikein, että jos 400 miljoonaa on kadonnut sieltä myyntipuolelta, niin kyllähän se jossain näkyy. Sitä ei millään muulla paikata kuin löytämällä uusia markkinoita. Vaikka tuo Venäjän-vienti on näitten pakotteitten ja vastapakotteitten takana, niin onneksi meidän elintarviketeollisuutemme vienti muualle on kasvanut noin 10 prosentilla, eli kyllä niitä markkinoita löytyy, mutta se vaatii vain sinnikästä, sinnikästä työtä.

Edustaja Nurminen kyseli, voitaisiinko sitä viljelijän siivua siitä paketista jotenkin merkitä. Voisi tietää kohtuullista byrokratiaa, mutta tämä alkuperämerkintöjen lisääminen, se, että kuluttaja tietää, että nyt on suomalaisesta tuotteesta kyse, myös jalosteitten osalta, on varmasti oikea tie viestittää kuluttajille asioita.

Edustaja Hautala kysyi tuotannonrajoitustoimista. EU siis mahdollistaa sen, että tuotajaorganisaatiot ja -maat voivat halutessaan rajoittaa tuotantoa, mutta käytännössä en ole kuullut yhdenkään kollegan sanovan, että meidän maassa tähän ryhdytään, koska kaikki pelkäävät, että jos me rajoitamme, niin joku edullisempien tuotantokustannusten maa käyttää tilaisuuden hyväkseen ja vain lisää tuotantoa ja tilanne ei muutu, ainoastaan tuotanto siirtyy paikasta toiseen.

Sitten kun täällä kysyttiin näitä konkreettisia toimia, niin nyt ajattelin, että no, kertaan vähän konkreettisia toimia — edustaja Semi peräänkuulutti konkretiaa. Otan esimerkiksi tämän nitraattidirektiivin muutoksen. Se, että viljelijältä ei vaadita sitä, että lantaa pitää kuormata asfaltilla, vaan järjeistettiin se homma, että kyllä se kova pohja riittää, tai että lantaa voi omalla ilmoituksella levittää vielä marraskuussa silloin, kun sääolot vaativat myöhempiä syystöitä, on hyvin konkreettinen ja viljelijöitten työtä helpottava päätös.

Ehkä lisää konkretiaa voidaan etsiä vaikka täältä tukien maksusta, mistä monet puhuivat. Ne todellakin, 80 miljoonaa, olivat myöhässä. Vaikka se ei ollut kuin semmoinen alle 10 prosenttia koko tukisummasta, mutta kun ne olivat etupäässä kotieläintukia, joilla se tilanne on kaikkein hankalin, niin jokainen viivästys kirpasi, ja kovaa, tiloja. Nyt tuo rästipuoli on kiritty, kesäkuun loppuun mennessä tuet maksetaan ja ensi syksynä palataan jota-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

kuinkin normaaliin aikatauluun, eli tukia aikaistuu vuodenvaihteen paremmalle puolelle kymmeniä miljoonia, ja mikäli EU-päätökset sallivat, pystymme vielä joulukuusta aikaisintaan lokakuulle noin 70 miljoonan euron potin maksun. Tämä helpottaa konkreettisesti tilojen maksuvalmiutta aikanaan.

Puhemies Maria Lohela: Siinä tulikin jo se 3 minuuttia.

Niinhän se taas meni, arvoisa rouva puhemies. (Naurua)

Puhemies Maria Lohela: Pääministeri Sipilälle 3 minuuttia myös.

16.21 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Myllykoski, edustaja Turunen ja edustaja Mustajärvi nostivat nämä EU-pakotteet esille. Saksan ulkoministeri nosti pakotteiden poistamisen asteittain sitä mukaa, kun Minskin sopimus etenee. Tällaista keskustelua siis Euroopassa käydään tämän ympärillä. Hyvin todennäköistä on, että pakotteet kuitenkin tulevat jatkumaan seuraavan puoli vuotta. Te kaikki hyvin tiedätte, että nämä pakotteet on sidottu Minskin sopimuksen etenemiseen ja yksimieliseen päätökseen EU:ssa.

Sitten edustaja Leppä kysyi tästä Ranskan tapaamisesta. Viime Eurooppa-neuvostossa pitkistä, pitkistä aikaa sen päätelmiin tuli huomio tästä maatalouden kriisistä Ranskan aloitteesta, Suomen ja Luxemburgin kannattamana. Tästä keskustellaan nyt sillä tavalla, että josko tämä rohkaisisi sitten sen kriisipaketin tekemiseen Euroopan unionin toimesta.

Sitten biokaasusta tuli kysymyksiä. Meillä on ilmasto- ja energiastrategia päivitettävänä tämän vuoden loppuun mennessä, ja siinä otetaan kantaa tämän hajautetun energian edistämiseen. Itse uskon biokaasun hyödyntämiseen nimenomaan liikenteen polttoaineena ja työkoneiden polttoaineena. Se syöttötariffin ulottaminen kovin pieniin yksiköihin tuo helposti sinne byrokratiaa lisää. Ehkä sitten toiset keinot siellä tukevat paremmin. Mutta liikenteessä ja työkoneissa siellä on suuret mahdollisuudet.

Tuossa keskustelun aikana tuli mieleen, että pitäisikö meidän tällä yksimielisellä viestillämme haastaa kauppa sillä tavalla, että kauppaan tulisi sellaisia tuotteita, joissa sanotaan, että tämän maitopurkin hinnasta 10 senttiä enemmän menee tuottajille, ja haastaisimme yhdessä sillä tavalla, että kuluttajat saisivat sellaisia tuotteita, joista selkeästi suurempi osa päättyy sitten tuottajille.

Ministeri Tiilikainen esitteli useita norminpurkutoimia, mitä on tehty. Ehkä yksi vielä lisää tuohon. Kyllä tämä haja-asutusalueiden rakentamisen poikkeuslupapäätösten siirtäminen kunnille on myöskin maanviljelijöille aika iso asia.

Sitten ehkä tuo Terrafamen lisäbudjettipäätöksen rinnastaminen tähän maataloustukeen on vähän epäreilua. Me kaikki tiedämme sen, että teemme sen erittäin vastahakoisesti. Meillä oli jo hallituksella siellä tähän hankkeeseen yksityistä rahaa, jolla olisi voitu varmistaa sen yhtiön tulevaisuus. Ehkä se rinnastus ei ollut kovin reilu tässä yhteydessä.

Puhemies Maria Lohela: Sitten voidaan vielä jatkaa debattia.

16.24 Satu Taavitsainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luomusta tuottajalle jää enemmän katetta. Luomu on myöskin ympäristöystävällisempää, energiatehokkaampaa, terveellisempää. Edellinen hallitus asetti Suomelle kansalliset luomutavoitteet,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

jotka nyt tämä hallitus on ohjelmassaan hyväksynyt. Eli vuonna 2020 Suomen peltoalasta tulee olla luomutuotannossa 20 prosenttia ja julkisissa ruokapalveluissa tarjottavasta ruuasta tulee olla luomua 20 prosenttia. No, nyt sitten näitä luomutavoitteita saavuttamaan edellinen hallitus perusti Suomeen Luomuinstituutin, ja tämä sijaitsee Mikkelissä, mutta ilman valtion rahoitusta eivät instituutin asiantuntijat pysty työskentelemään. (Puhemies ko-puttaa) Kysynkin nyt, onko tämä... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

16.26 Mikko Alatalo kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! 50 000 maatilaa eli puolet Suomen maataloista on lopettanut EU:n aikana, ja todellakin tuntuu siltä, että maatalouden kriisit ovat vain jatkuneet vuodesta toiseen ja nyt erityisesti, kun EU:n maitokiintiöt poistuivat ja Venäjän pakotteet purevat Suomen elintarvikevientiin. Hyvä, jos siellä on vientiä nyt tulossa muihin maihin. Mutta tukimaksatuksien viivästyminen on todellakin aiheuttanut jatkuvan kassavajeen maataloilla, ja toisaalta täytyisi ymmärtää meidän kuluttajienkin, että maataloustukihan on meidän kuluttajien tuki. Ruuan hinta on kilpailun myötä alentunut kaupoissa, mutta viljelijät eli alkutuottajat eivät ole siitä hyötynneet. Koskaan ei ruoka ole ollut enemmän esillä, muun muassa tv-ohjelmissa ja muualla, mutta jotenkin tuntuu, että se tuottaja on sieltä jäänyt varjoon. Valtion takaukset viljelijöiden kriisilainoihin ovat hyvä asia, ja todellakin varsinkin, jos syksyllä tuo kriisipaketti saadaan pahimpaan ahdinkoon, mutta kysyisin, miten saamme pitkällä tähtäimellä tämän pysyvän maatalouden rakennekriisin ratkaistua ja miten kuluttajat voivat siihen vaikuttaa.

16.27 Maria Tolppanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä pääministeri, vetositte äsken Minskin sopimukseen, ja nyt kuitenkin tiedämme sen, että Venäjä ei ole kauhean halukas koko Minskin sopimusta edes myöntämään. Jos Minskin sopimusta odotetaan, niin tuskin maatalouteen saadaan Suomessa minkäänlaista apua. Jos siitä on kiinni se, että pakotteita voidaan purkaa, niin sitä purkaa saadaan näillä näkymin näköjään odottaa kauan.

Mutta minä sanoisin, että meidän kollegoilla Tanskassa on yksi semmoinen ajatus, josta mekin voisimme ottaa oppia, ja se on se, että he eivät halua olla empaattisia. Ensin mietin: mitä ihmettä? Ja he selittivät sen, että he haluavat tehdä asiat niin, että heidän ei tarvitse olla empaattisia. Minusta se on aika hyvä lähtökohta.

Nyt jos mennään tuohon maatalouspuoleen, niin voisiko ajatella sellaista, että valtio lainaisi korotonta lainaa sellaisille, joille on tulossa selkeä tuki EU:sta, ja sitten, kun nämä rahat tulevat — tulevatpa ne kuukausi, kaksi tai kolme tai vuosi myöhässä — sen jälkeen ne automaattisesti tulisivat valtion kassaan, jolloin tämä olisi täysin riskitöntä lainaa?

16.28 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viljelijällä on nyt hätä, joten sitä kriisipakettia tarvittaisiin nyt eikä vasta syksyllä. Toisaalta hallitus leikkaa ympäristötukijärjestelmästä, vaikka viljelijät ovat erittäin innolla hakeutuneet tähän mukaan ja suojakaistojen määrä on ylittänyt kaikki odotukset. Lisätkää määrärahoja tähän tarkoitukseen.

Ministeri Tiilikainen, te puhuitte kauniisti luomusta, mikä onkin erittäin kannatettavaa. Yksi asia, mikä edistäisi luomua, olisi luomumaidon D-vitaminointi, niin kuin Ruotsissakin tehdään. Missä vaiheessa Suomessa ollaan tässä? Nostan vielä esiin uudet tuotteet — nyhtökauran, härkäpavun — joita ihmiset haluaisivat todella ostaa ja ajatella ilmasto.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

Mitä hallitus tekee härkäpavun tuotannon tukemiseksi? Mitä toimenpiteitä on tulossa näiden uusien mahdollisuuksien edistämiseksi?

16.29 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan ensimmäiseksi kiitokset oppositiolle hyvähenkisestä keskustelusta ja siitä, että olette heränneet nyt tähän maataloustuottajien vakavaan kriisiin. Minun täytyy kuitenkin hivenen nyt kysenalaistaa teidän motiivienne puhtautta. On nimittäin selvää, että tässä salissa istuu oppositiossa valtavasti henkilöitä, jotka ovat ajaneet maataloustukien leikkauksia ja maatalous- ja ympäristönormien kiristämistä, jolloin viljelijät tukehtuvat sen hallinnollisen taakan alle. Olette ajaneet turkistarhauksen lopettamista. Teidän tekemänne petopolitiikka on ollut myrkyä poro- ja lammastaloudelle. Minkä takia? Tässä alkaa kyllä sydän itkeä verta tämän vuoksi, ja toivon, että nyt tämän käydyn välikysymyskeskustelun jälkeen yhteistyö näiden asioiden edistämiseksi hallituksen ja opposition välillä paranee.

Ministeri Tiilikaiselle vielä lopuksi kiitokset siitä, että olette luvannut hoitaa nyt ne tukimaksatukset, mitkä ovat rästiin jääneet, kuntoon kesäkuun loppuun mennessä. Se on tärkein viesti, minkä täältä tulee nyt lähteä kentälle.

16.30 Harry Wallin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että edustaja Kärnän historian tuntemus on kovin lyhyttä, mutta kiitän ministeri Tiilikaista erittäin asiallisesta ja hyvästä keskustelusta. Meidän ryhmäpuheemme kaksi tärkeintä viestiä ovat tämä kaupan keskittyminen ja reilun kaupan saaminen sinne. Toinen on tietysti tämä kotimaisen ruuan käyttöasteen nostaminen julkisissa palveluissa ja se, että vaaditaan Suomen elintarvike- ja eläinsuojelulainsäädäntöjen hyväksymistä. Voin kertoa tässä näin positiivisena asiana lopuksi, että Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin hallitus teki päätöksen, että näin pitää toimia jatkossa.

16.31 Antero Vartia vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun täällä on nyt tuotu esille kaupan vahva neuvotteluasema ja puhuttu maidon tuottajahinnan romahtamisesta, niin lienee selvää, että niin kauan kuin maitoa tuotetaan enemmän kuin sitä ostetaan, kaupan neuvotteluasema pysyy hyvin vahvana. Vuonna 2015 Suomessa tuotettiin 16 prosenttia enemmän suomalaista maitoa kuin sitä käytettiin, ja sen lisäksi vielä tuonti päälle. Ja maito ei ole kaikista helpoin vientitavara. Niin kauan kuin me ylläpidämme rakenteita, missä tuotantoa on enemmän kuin kysyntää, kaikki alan toimijat tulevat olemaan ahtaalla. Tässä on kyse hyvin hankalasta rakennemuutoksesta, ja maatalousyrittäjien ahdinko on todellinen. Mutta tätä tosiasiaa ei pääse karkuun. Niin kauan kuin on enemmän tarjontaa kuin on kysyntää, hinnat tulevat pysymään alhaalla.

16.32 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kannattaisi tehdä kotiläksyt. Maidontuotannon omavaraisuus on 97 prosenttia, ja meillä on lukuisia elintarvikkeita, joissa omavaraisuusaste on todella heikko mutta siitä huolimatta se hinta ei ole se, mikä viljelijälle kuuluu, koska elintarvikeketjussa se hinnanmuodostus ei mene reilusti. Siksi minun mielestäni edustaja Wallinin esille nostamat asiat, kysymykset siitä, mitä toimia me voisimme lisää tehdä, ovat ihan asiallisia. Ehdottomasti, jos se hinta ei tässä elintarvikeketjussa rupea menemään oikein, meidän on avattava kilpailulainsäädäntöä. Ja koska se on perussuomalaisen ministerin rootelissa, kysyisinkin perussuomalaisilta, olet-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

teko valmiit siihen, että tätä kilpailulainsäädäntöä tarkastellaan, niin kuin on tarkasteltu jo tuottaja- ja toimialaorganisaatiotakin.

16.33 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Tämä on ollut sinänsä äärimmäisen hyvää ja välttämätöntä keskustelua. Yhdyn näihin näkemyksiin. Yhtä selittävää syytä maatalouden ahdingolle ei ole. Selittävä tekijä ei luonnollisestikaan ole Maatalousviraston maksatusongelmat, mutta se on eräänlainen viimeinen pisara, jonka jälkeen monella on kiehahtanut yli. Joskus heikkona hetkenä on tullut mieleen, kun tämän kuntoon saaminen on tuntunut niin vaikealta, että 16-vuotias nörtti olisi osannut sen laittaa paremmin kuntoon kuin muut.

Mutta me emme tässä keskustelussa ole riittävästi havahtuneet niihin henkisiin ongelmiin, joita maatalouden harjoittajien piirissä nyt on. Tämä on verrattavissa yrittäjien tilanteeseen 90-luvun laman aikana, ja tässä on todella tikittävä aikapommi. Siellä on avioeroja, monia traagisia asioita, ja tähän on kyettävä reagoimaan.

16.34 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy kyllä todeta, että minullakin on hieman eri tiedot maidontuotannosta kuin kollega Vartialla. Kyllä se taitaa niin olla, kuten edustaja Kalmari sanoi, että me tuotamme kotimaassa aika lailla sen määrän maitoa, mitä suomalaiset kuluttavatkin. Harmi vain, että suomalaisten kuluttamasta maidosta aika iso siivu kuitenkin on tuontimaitotuotteita, (Keskustan ryhmästä: Juuri näin!) ja siinä olisi korjattavaa.

Mutta varsinaisesti pyysin puheenvuoron jatkaakseni hieman kaupan keskittymisestä ja kilpailulainsäädännöstäkin. Kyllä kai täytyy olla niin, että silläkin saralla meidän jotain täytyy voida tehdä. Ei kai voi olla ihan hyväksyttävä ja käypä menettely — kun Kilpailuvirastokin on siitä huomauttanut — isojen kauppaketjujen vaatimus siitä, että tuottajat maksavat jotain kynnysrahaa, jotta tuote pääsee edes hyllylle, tai jopa vaatimus, että otetaan myymättä jääneet tuotteet takaisin? Emme kai me tällaista voi hyväksyä? Ja kun kauppa on keskittynyt niin, (Puhemies koputtaa) että suurin osa myydään suurmyymälöissä, niin tämä on ongelma.

16.35 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisaalta täytyy muistaa näitten tuotantolukujen ja tuotantomäärien osalta, että me elämme yhteisillä EU-markkinoilla. Mutta EU-maatalouspolitiikka, EU-ohjelmapolitiikka on iso osa tätä meidän maatilataloutta. Me elämme tällä hetkellä nykyisen ohjelmakauden puoltaväliä, ja minä ymmärrän sillä tavalla, että parasta aikaa lobataan aika kovaa tahtia tuota vuoden 2020 jälkeistä ohjelmakautta.

Maatalouden osalta kyse on tietysti totta kai myös näistä säädöksistä, mutta ennen kaikkea maataloustukirahaston ja maaseuturahaston kokonaisuudesta. Nämä ovat meille koko kansantalouden kannalta tärkeitä, koska totta kai maatilojen osalta merkittävä osa tuloista tulee sieltä, mutta myös sitä kautta, että me pystymme kotouttamaan sitten merkittävän osan jäsenmaksuista tänne. Ministeri, mitkä ovat nyt EU:n tasolla tavallaan ne pääkysymykset, joihin EU-tason ohjelmakausikeskustelu nyt sitten (Puhemies koputtaa) kulminoituu tulevana aikoina?

16.36 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voisin vastata edustaja Kärnälle. Suomalaisen maatalouden valtti on laatu ja eettisyys. Maatalouden kan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

nattavuutta ei voi hakea laadusta tinkimällä, ja sivistyneessä yhteiskunnassa myös eläinten oikeuksia kunnioitetaan. Hyvinvoiva eläin on tuottava, ja myös kuluttajat haluavat tuotteelta eläineettisyyttä. Viljelijöiden jaksaminen on olennainen kysymys eläinten hyvinvoinnin kannalta.

Mutta valmistelussa oleva eläinsuojelulaki on myös olennainen maatalouden tuotantoeläinten kannalta. Toivon, että laista tulee tuotantoeläinten hyvinvointia edistävä ja selkeä kokonaisuus. Esimerkiksi uusien parsinavettojen rakentaminen on syytä lopettaa, kuten on tehty suurimmassa osassa muita länsimaita. Uuden lain tuomat vaatimukset eläintuotannolle on toteutettava siirtymäaikojen puitteissa, jotta maataloilla on aikaa sopeutua normeihin. Kysyisin ministeriltä: mikä on eläinsuojelulain (Puhemies koputtaa) valmistelun tilanne?

16.37 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime vuonna maatalousyrittäjän tuntipalkka oli noin 3,3 euroa. Kuinka moni olisi valmis työskentelemään vuoden ympäri, välillä vuorokauden ympäri, kuten nyt rehunteko aikaan, tällaisella palkalla? Jos Suomessa tehtäisiin kaikkialla työtä maatalouden tuntipalkalla ja tehokkuudella, olisi kustannustasomme maailman ylivoimaisesti kilpailukykyisin ja maamme rypisi kauppataseen ylijäämässä.

Vasemmistoliiton tuore puheenjohtaja esitti tuoreeltaan, että kuukausipalkkaa nauttivien työntekijöiden työaikaa pitäisi laskea kahdeksasta kuuteen tuntiin mutta palkka pysyisi samana. Kuinka uskottavalta uskotte tuon tässä välikysymyksessä mukana olevista viljelijöistä tuntuva? Ja ymmärrän oikein hyvin, että SDP:n taktikka tässä välikysymyksessä oli jättäytyä sen ulkopuolelle.

16.38 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jo huoltovarmuuden kannaltakin on välttämätöntä, että kotimainen perhevilmeliin perustuva maatalous Suomessa jatkossakin on kannattavaa. Viime kädessä kyse on siitä, että koko meidän tuotantoketjumme pitäisi olla sellainen, että siinä kaikki osa-alueet, myös viljelijät, pärjäävät.

Kun täällä jo aiemmin mainittiin siitä, että me olemme Euroopan unionin tasoilla markkinoilla, mikä monessa mielessä pitää paikkansa, niin silloin meidän tietysti on myös katsottava niitä tuotantokustannuksia. Siinä suhteessa on ihan järkevää edellyttää, että Suomessa esimerkiksi julkiselle puolelle ostettavilta tuotteilta vaaditaan sellaiset vaatimukset, jotka Suomessa ovat myöskin tuotannossa käytössä. Ei ole oikein, jos on kohtuuton kilpailuetu sille, joka tuo tavaroita muualta, koska suomalainen tuotanto on eettisesti kestävä ja myöskin eläinten hyvinvoinnista huolehditaan. Eli tärkeää on, että toimintaedellytykset pysyvät kunnossa.

16.39 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tietotekniikka on ryppyillyt, tietojärjestelmät eivät ole toimineet, maassa on keskitytty hoitamaan ensin tietojärjestelmiä ja vasta sitten ihmisiä, maaseudun yrittäjiä. Hyvä ministeri, paperiteollisuuden ja kännyköiden maassa puhelimen, paperin ja kynän avulla olisi monta ongelmaa voitu ratkaista tai ainakin lievittää ja tukia jakaa. Miksi näitä peruskeinoja ei otettu käyttöön ja priorisoitu maaseudun yrittäjiä ja heidän hyvinvointiaan? Jos terveydenhuollossa olisi toimittu vastaavalla tavalla, monta potilasta olisi jäänyt hoitamatta ja ihmishenkiä menetetty. Miksi tietojärjestelmien annetaan isännöidä? Tietojärjestelmät voivat kyllä odottaa, ja ne voidaan saattaa ajan tasalle myöhemminkin. Ihmiset, maatalousyrittäjät, eivät voi odottaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

16.40 **Marisanna Jarva kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä ottikin aikaisemmin kantaa siihen, että eri yrittäjyyttä ja tuotantomuotoja eri elinkeinoaloilla ei pitäisi laittaa vastakkain. Aikaisemmin keskusteltiin tässä maatalouden vakavassa kriisissä siitä, mihin esimerkiksi valtion varoja käytetään. Pidän erittäin epärealistana todellakin sitä, että esimerkiksi kaivostoimintaa verrataan maatalouden tilanteeseen tässä yhteydessä. Onkin hyvä todeta, että tällä hetkellä esimerkiksi Talvivaara, nykyinen Terrafame, on jo tähän mennessä tuottanut pelkästään verotuloina enemmän yhteiskunnalle kuin sinne on julkisia varoja laitettu. Tämä on ehkä hyvä muistaa, kun sitten tätä varojen käyttöä mietitään muille elinkeinoaloille.

Mutta, puheenjohtaja, erityisesti maatalouspuolella erityisen tärkeää on nyt sitten miettiä niitä keinoja, miten kannattavuutta saadaan sitä kautta, että se oikea yritystoiminta vilkastuu ja tuottajat todella saavat sen oman osuutensa tästä ruuan hinnasta ja ymmärretään se, että tukea annetaan (Puhemies koputtaa) maataloudelle joka puolella Eurooppaa, ei pelkästään... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

16.42 **Veera Ruoho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin lyhyesti tuohon ylituotantoasiaan, että nykyisin tämän trendikkään nyhtökauran raaka-aine tulee Ruotsista ja Saksasta.

Se, että kykenemme luomaan edellytykset ruuan tuottamiselle, on myös tärkeä osa huoltovarmuuttamme. Kansalliset kriisitoimet ovat tarpeen, ja lisäksi EU:lta on vaadittava kaikki mahdollinen tuki maataloutemme kriisiin. Kun EU:hun pumpataan rahaa, on sieltä osattava sitä ottaa takaisin.

Geopoliittisesti olemme tärkeässä asemassa, katsotaan sitä EU:n tai Naton kannalta. Sitä perustetta maatalouden tuelle ovat selvät, olemmehan valtio, joka on selkeästi kärsinyt niin EU:n talouspakotteista Venäjälle kuin Venäjän vastapakotteista, kuten täällä useat edustajat ovat huomauttaneet.

16.43 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelin tässä keskustan puheenvuoroa, niin vähän hämmästelinkin kyllä sitä. Tilanne on aika nurinkurinen, että SDP:tä syyllistetään siitä, että me emme ole välikysymyksessä mukana kaatamassa hallitusta. Kun kerrankin ollaan ikään kuin antamassa hallitukselle aikaa ja haluamme tukea hallituksen toimia, niin siitä täällä nyt meitä sitten syytetään.

Aika erikoinen asetelma poliittisesti, arvoisa puhemies, mutta mitä tähän maatalouden kannattavuuskriisiin tulee, niin ollaan nyt rehellisiä: eivät mitkään maataloustuet tule riittämään, ellei markkinoilta saatavaa tuloa pystytä kasvattamaan. Tässä tullaan, puhemies, tähän kaupan määräävään rooliin. Meillä Suomessa on erittäin keskittynyt kauppa, se näkyy ja tuntuu, ja ellei alkutuottajan asemaa tässä elintarvikeketjussa kyetä parantamaan, niin tämä tilanne vain jatkuu. Edellinen hallitus tähän puuttui. Me teimme silloisen työministeri Lauri Ihalaisen johdolla terveen kilpailun edistämishojelman, joka antoi työkalut puuttua tähän kaupan määräävään markkina-asemaan. Mitä te nyt, ministeri Tiilikainen, teette, käytätkö te näitä työkaluja? Täällä edustaja Kalmari sanoi, (Puhemies koputtaa) että voidaan avata kilpailulainsäädäntö. Tuletteko te avaamaan kilpailulainsäädännön alkutuottajan hyväksi?

16.44 **Jari Leppä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt pitää meidän kaikkien muistaa täällä, että me toimimme yhteisillä eurooppalaisilla markkinoilla ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

markkinat toimivat niin, että tavaravaihdantaa menee rajan yli. Tämä pitää meidän huomata täällä, mutta tämä pitää myös huomioda tuolla kilpailuviranomaisten puolella. Tällä hetkellä meidän tuotantopanosmarkkinat ja meidän tuottajahintamarkkinat toimivat aivan eri tavalla. Meillä on yhteiset markkinat mutta eri pelisäännöt. Näin ei voi olla, ja siksi me tarvitsemme reilumpaa kaupankäyntiä tähän maahan elintarvikkeiden osalta, jotta me pystymme kannattavalla tavalla turvaamaan kotimaisen tuotannon, niin kuin kaikki täällä nyt haluamme, hyvä niin.

Pääministeri Sipilä esitti vetoamuksen siitä, että me kaikki vetoamme kauppaan, että otetaan käyttöön reilummat tavat toimia. Meidän pitää kaikkien nyt ottaa tästä asiasta vaari ja tehdä tällainen vetoamus, yhdessä jokainen puolue, kaikki yhdessä, ja olla voimakkaasti tämän asian takana ja myös viranomaisten toimia sen mukaan, että ruokaketju on nykyistä reilumpi.

16.45 Ari Jalonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietojeni mukaan tähän maahan ollaan järjestämässä ja rakentamassa digitaalista rahtikirjaa, rahdin digitaalista seurantajärjestelmää, josta käy ilmi muun muassa tämä matkaketju ja sen kuljetuksen hiilijalanjälki. Tämä hiilijalanjälki mahdollistaa sen, että kilpailutuksessa ja hankinnassa pystytään suosimaan lähiruokaa, lähituotantoa. Kysymys kuuluu: Kun tämä uusi järjestelmä tulee toimintaan, niin ohjeistetaanko hankinta ja kilpailutus toimimaan niin, että se suosii suomalaista? Kun tässä oli ehdotus tästä kotimaisuuden merkistä, niin voiko valtio tehdä jotain tämän tosi reilun kaupan merkin eteen?

16.46 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen viljelijät ovat tunnetusti EU:n priimuksia maatalouden ympäristöasioissa ja ympäristön hoidossa, vaikka usein päinvastoin väitetään.

Hallinnon karsimista nimenomaan ympäristön hoitoon liittyvän työn osalta on toivottu jo kauan, ja se on ollutkin myös tämän hallituksen tavoitteena. On ollut puhetta ympäristölupamenettelyiden keventämisestä esimerkiksi niin, että kotieläinrakennusten ympäristöluvista siirryttäisiin ilmoitusmenettelyyn. Tämähän nopeuttaisi samalla myöskin investointien liikkeellelähtöä ja olisi monella tavalla hyvä asia. Kysynkin ministeriltä: kuinka tämä ympäristötyön hallinnon keventäminen etenee, voidaanko viljelijöille kertoa jo vihdoin hyviä uutisia?

16.47 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on ollut todella hyviä puheenvuoroja. Jokainen suomalainen varmasti haluaa tukea suomalaista maaseutua ja maataloutta, ja erilaisia vetoamuksia on esitetty. On kerrottu, mitä valtio voi tehdä, ideoita on tullut ja maksatuksesta lupauksia. Samoin on kerrottu, mitä kuntapäättäjät voivat tehdä — hyvä huomio edustaja Mattilalta perussuomalaisista. Mutta me olemme unohtaneet vedota siihen, joka sitä ruokaa käyttää. Eli jospa me kansanedustajat ja ministeriöaitio ilmoittaisimme, että me ostamme suomalaista. (Peter Östman: Kyllä!) Nimittäin olen huomannut, että ihmiset monesti huutavat sen perään, miksi suomalaiset tuotteet eivät mene kaupaksi. Kun kysyy heiltä, mitä niskalapussasi lukee, se on "Made in China". Ymmärrän, että kaikilla ihmisillä ei ole varaa siihen, mutta me, keillä on, voimme äänestää jaloillamme. Nyt täällä on ollut kokoomukselta ja keskustalta ideoita, että tehdään vetoamus näistä merkinnöistä. Tehdään myös vetoamus ja ilmoitus siitä, että ne, keillä on varaa, ostavat kotimaisia tuotteita. (Eduskunnasta: Hyvä veto!)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

16.48 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi nopea tapa viljelijöiden tilanteen korjaamiseen on tosiaan tämä, että kulutetaan enemmän suomalaista ruokaa. Toivoisinkin sitä oman esimerkkini kautta: kun itse olen kova saunoja ja aina saunassa nautin makkaraa ja virvokkeita siihen päälle, niin niissä molemmissa on kotimainen raaka-ainepohja. (Naurua) Edustaja Vartia — hän täältä lähti — toivoisin, että myös helsinkiläisessä saunassa olisi kotimaista ruokaa hyvin tarjolla (Naurua) ja sillä lailla saataisiin tämä merkittävä kulutushyötylisä.

Täällä on myös esitetty, että keskusliikkeitten merkkituotteissa olisi kotimainen raaka-ainepohja. Meillä Kymenlaaksossa on perustettu aivan uusi meijeri. Voin sanoa sen, Korialla sijaitsee Kaslink, joka valmistaa kaikille suomalaisille keskusliikkeille merkkituotteita kotimaisesta maidosta. Tämä on oivallinen esimerkki myös, millä lailla suomalainen elintarviketeollisuus voi kehittyä. Kysynkin ministeriltä, onko vastaavanlaisia hyviä hankkeita muualla päin Suomessa vireillä.

16.49 Mats Nylund r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri Sipilän mielestä oli vähän epäreilua rinnastaa Terrafame ja mahdollinen kriisipaketti. Olen toista mieltä. Minä olen kuunnellut sekä Terrafamen että työ- ja elinkeinoministeriön asiantuntijoita valtiovarainvaliokunnassa, olen kuullut maatalousministeriön asiantuntijaa valtiovarainvaliokunnan maatalousjaostossa ja minä en ole kyseenalaistanut ollenkaan Terrafamen tukirahoja taikka kapitalisoitumista. Minä kyseenalaistan sen jaksotuksen. Terrafame olisi pärjännyt erinomaisesti syyskuuhun tai lokakuuhun asti, jos he olisivat saaneet 96 miljoonaa euroa nyt ja loput 48 syksyllä, mutta viljelijät eivät pärjää. Arvovallinnasta oli kysymys, ja maksumiehinä ovat maanviljelijät.

16.50 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun nyt edustaja Pakkasen mainitsema julkinen sauna tässä tuli puheeksi, niin voin kertoa meidän kaikkien puolesta, että siellähän todella oli hyvin kotimaista ruokaa tarjolla. Itse nautin siellä elämäni ensimmäisen kerran kotimaista nyhtökauraa oikein maukkaan nyhtökauraburgerin muodossa, vaikka sekasyöjä olenkin.

Mutta kun nyt puhumme kotimaisen ruuan suosimisesta, kilpailulainsäädännöstä ja niin edelleen, niin haluaisin nostaa tähän keskusteluun myöskin erään asian, joka on hyvin potentiaalinen iso vaikuttaja suomalaisen ruuan tuottajille ja meille kuluttajille. Se iso asia on Yhdysvaltain ja Euroopan unionin väliset vapaakauppasopimusneuvottelut. Toivoisin kuulevani ministeri Tiilikaiselta painokkaita huomioita siitä, miten aiotaan näissä neuvotteluissa Suomen linjassa huomioida se, etteivät meidän kotimainen elintarviketuotanto, kotimainen maatalous joudu aivan altavastaajaksi.

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustaja Essayah, ja sen jälkeen ministerille vastauspuheenvuoro.

16.51 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On niin sanottu julkinen salaisuus, että osa EU-maista kiertää näitä Venäjä-pakotteita ja vie elintarvikkeita muun muassa Valko-Venäjän kautta. On ilmestynyt sellaisia elintarvikkeita kuin valkovenäläinen lohi ja valkovenäläiset katkaravut. Huhutaan, että jopa EU-puheenjohtajamaa Hollannin elintarviketeollisuus tekee tällaista. Suomalaisen elintarvikeyrityksen edustaja kertoi meidän ryhmällemme, kun kävimme siellä vierailulla, että he eivät halua tämmöi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

seen vilunkipeliin lähteä ja he haluavat noudattaa sääntöjä. Olisin kysynyt ministeriltä, onko tämä sääntöjen kiertäminen tai boikotin kiertäminen noussut esille EU-pöydissä ja olisiko ministerillä rohkeutta nostaa niin sanotusti tämä kissa pöydälle, tässä tapauksessa maatalouspolitiikka pöydälle. On aivan kohtuutonta, että samoilla markkinoilla pelataan aivan eri säännöillä ja tätä boikottia kierretään, jos todellakin jopa hollantilaiset yritykset näin tekevät.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Tiilikaiselle seuraavaksi 5 minuuttia, ja sitten käydään puhujalistan kimppeun.

16.52 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Edellisellä kierroksella jäi edustaja Elomaan puheenvuoro kommentoimatta. Puhuitte tästä sanktioiden kohtuullistamisesta, ja täällä edustaja Korhonen kyseli, mitkä ovat EU-tasolla tällaisia kiireellisimpiä tai vahvimmin ajettavia asioita. Kyllä ne ovat juuri nämä EU-tukiehdot ja se byrokratia.

Otan konkreettisen esimerkin alkaen tästä kohtuullistamisesta. Kun viime syksynä kävi ilmi, että eläinrekisterimerkintöjen viivästykset uhkasivat johtaa siihen, että viljelijät menettävät paljon muitakin tukiaan kuin ne rekisterimerkintävirheen vuoksi tulevat sanktiot, tein niin sanotusti väliinmenon eli päätin, että tulkitsemme tätä toisin, kohtuullistamme. Ei voi olla niin, että virheestä syntyy huomattavasti hurjemmat seuraukset kuin aiemmin on ollut tapa. (Jari Leppä: Se oli rohkea ja hyvä veto!) Näin teimme, mutta emme jättäneet sitä siihen, että vuosi toisen jälkeen teemme uusia tulkintoja, vaan nyt koko talven ajan ajoimme EU-tasolla sitä, että voimme palata siihen vanhaan käytäntöön, mitä näistä merkintävirheistä seuraa. Tämä asia on edennyt, ja olemme palaamassa siihen entiseen, parempaan käytäntöön, että kohtuuttomia seurauksia ei synny. Eli silloin tällöin saadaan myös näitä asioita läpi. Nyt niitä ajettavia asioita on juuri tuo täydentävien ehtojen vähentäminen ja niitä rikkeitä seuraavien sanktioiden kohtuullistaminen, kuten täällä jo aiemmin totesin. Kyllä tämä EU-tason vaikuttaminen keskittyy nyt juuri tähän byrokratian karsintaan.

Täällä on puhuttu kuluttajan vastuista ja vetoomuksista. Mielihyvin yhdyn siihen vetoomukseen, että ei muuta kuin reilu kauppa käyntiin. Edustaja Pakkanen otti tämän omakoh-
taisen esimerkin. Kun täällä on peräänkuulutettu, että olisipa semmoinen tuote, mistä menisi vaikka se 10 senttiä enemmän tuottajalle, niin, hyvät ystävät, sellainen tuote löytyy melkein jokaisesta Suomen kaupasta. Kun ostatte luomumaitopurkin, sen tuottaja saa noin 10 senttiä enemmän. No, miten se hyödyttää tavanomaista viljelijää? Sillä tavalla, että jos tämä luomumaidon kysyntä kasvaa ja bisnes paranee, niin kyllä silloin sen maidon jalostaja pystyy maksamaan myös sille tavanomaiselle tuottajalle pikkasen enemmän, plus että uusille tuottajille tulee mahdollisuuksia siirtyä luomumaidon tuotantoon. Se on ihan jokaisen meistä käytettävissä oleva keino. Jos haluat, että viljelijä saa 10 senttiä enemmän, niin ota se luomumaitopurkki. Siitä voidaan jatkaa.

Täällä tuli ehdotus, että jos tukimaksut viivästyvät, niin sitten täytyisi olla erilaisia lainoitusinstrumentteja. Kyllä nyt lähdetään siitä, että tukimaksut ensi syksystä lähtien tulevat sillä aikataululla kuin kuuluu. Täällä on moni valittanut näitä viivästyneitä tukimaksuja, niin minäkin. Nyt ehkä on myös paikallaan sitten tehdä eurooppalainen vertailu. Jos verrataan EU:n 28:aa jäsenmaata, niin arvatkaapa, kuka on maaseutuohjelman 2014—2020 rahoitusten käytössä ykkösenä. Kyllä se on tämä Suomi kuitenkin. Irlanti on lähes samalla tasolla pystynyt hyödyntämään jo näitä rahoja. Monet muut tulevat kaukana perässä, joten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

tämä on pikkasen yleiseurooppalaisempi ongelma, mutta olen samaa mieltä siinä, että kun Suomi on tietotekniikan mallimaa, niin meidän täytyykin olla ykkönen, meidän täytyykin pystyä panemaan hankalat systeemit toimeksi.

Edustaja Katainen, ympäristöluvitus: Sitä ollaan kehittämässä monella tapaa. Osa luvittavista toimenpiteistä karsitaan kokonaan pois, osa siirtyy valtion luvista kuntien luviksi, osassa luvista ollaan menossa siihen ilmoitusmenettelyyn ja lisäksi lupaprosesseja viilataan. Tämä on ympäristöministeriössä täyden työn ja tohinan alla, ja tiedän, että lakiesityksiä on tulossa.

Edustaja Essayah, tämä boikotin kiertäminen: Siitä ei ole ollut puhetta, mutta näitä huhuja on kuultu. En suosittele tietenkään suomalaisille yrityksille tätä, mutta se on ikävää, jos tällaisista filunkia sitten esiintyy. Vapaakauppaneuvotteluissa maatalous tietenkin huomioidaan.

Nyt sitten kaikille niille edustajille, joitten hyvä puheenvuoro jäi kommentoimatta, pahoittelen, että ihan kaikkea en ehdi, paitsi että luomumaidon D-vitaminointi etenee. (Leena Meri: Ostaako ministeri suomalaista?)

Puhemies Maria Lohela: Sitten puhujalistalta edustaja Katainen.

16.58 Elsi Katainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Opposition välikysymys osuu oikeaan siinä, että maatalouden ahdinko on todellinen ja suomalaisen ruuantuotannon turvaamiseksi tarvitaan välittömiä ja myös pitkävaikutteisempia toimia. Muutoin välikysymyksen sisältö jää valitettavan pinnalliseksi. Konkreettisia keinoja helpottaa maatalouden ahdinkoa tai esimerkkejä pitkävaikutteisista toimista oppositiolla ei juurikaan ollut tarjolla.

Hallitus on puolestaan tehnyt monia konkreettisia toimia, joista olemme saaneet nytkin ministerin suulla kuulla, tämän kriisin ratkaisemiseksi. Vastaavaa määrätietoisuutta olisi tietysti odotettu jo pitkään jo monilta edellisiltä hallituksilta, joissa välikysymyksen allekirjoittaneet puolueet olivat itsekkin mukana. Kriisin on annettu jo vuosikausia syventyä niin, että nyt ollaan todella vakavan paikan edessä. Pelkkä mielikuvapolitiikka, oppositio hyvä, ei auta suomalaista viljelijää.

Arvoisa puhemies! Maatalouden akuutteihin ongelmiin ja taloudellisiin ongelmiin on johtanut useampi samaan ajanjaksoon osunut tekijä, jotka yhdessä rasittavat tilojen maksuvalmiutta ja kannattavuutta poikkeuksellisen laajasti. Vuoden 2013 alkupuolelta lähtien keskimääräiset tuottajahinnat ovat pudonneet tuntuvasti ja panoshinnat ovat kuitenkin säilyneet lähes ennallaan. Erityisesti maidontuotannon osalta voidaan sanoa, että nyt eletään täysin hulluja aikoja. Venäjän-pakotteet lankesivat yhtä aikaa, kun EU purki maitokiintiöitä.

Maatalouden kriisi on siis hyvin monisyinen. Usealla rintamalla on pystyttävä tekemään nopeasti toimia, jotta tulevaisuus voisi aidosti olla valoisampi. Yksi merkittävä tekijä on tietysti Euroopan unioni. Tukipolitiikkaa on kerta kaikkiaan pystyttävä reivaamaan siihen suuntaan, että ruuantuotannosta saadaan aidosti kannattavaa. Unionin yhteisten tavoitteiden rinnalle on saatava myös jäsenmaiden huoltovarmuuden ja ruokaomavaraisuuden tukeminen. Se on suomalaisen maatalouden tulevaisuuden kannalta ratkaisevaa.

Hallitus on lähtenyt byrokratian purkamisessa kiitettävän aktiivisesti liikkeelle. Siinä riittää kuitenkin yhä edelleen tehtävää. Hallinnollisen työn vähentyminen ei oikeastaan vielä näy ollenkaan viljelijän arjessa. Yhteiskunnan on pystyttävä toimimaan niin, että maatalouden harjoittajan aika ja työpanokset kohdistuvat siihen itse työhön, ei paperiso-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

taan. Tässä on vielä runsaasti tehtävää. On myös löydettävä yhä uusia markkinoita suomalaisille tuotteille. Tässä maatalousministeri Tiilikainen on jo tehnyt erittäin hyvää työtä. Toivottavasti tuon työn hedelmistä suomalainen maatalous pääsee jo pian nauttimaan. Lisäksi on ilman muuta selvää, kuten täälläkin on useaan otteeseen tämän päivän aikana todettu, että tuottajien pitää pystyä suomalaisillakin markkinoilla saamaan työpanostaan vastaava korvaus koko tässä ketjussa.

Kaiken kaikkiaan suomalainen maatalous ja huoltovarmuus sitä kautta on myöskin turvallisuuskysymys. Ruoka on asia, jossa pitää pystyä varautumaan pahimpiinkin kriiseihin, jotka jättäisivät kunkin maan omavaraisuutensa varaan. Tästä näkökulmasta on ilman muuta selvää, että ruuantuotantoon liittyvää huippuosaamista ei Suomessa ole varaa menettää. Olisimme tuontielintarvikkeisiin nojautuvana kansana aivan liian haavoittuvaisia, jos jokin merkittävä kansainvälinen kriisi iskisi. Ruuantuotannon huoltovarmuus on siis otettava todella vakavasti.

Arvoisa puhemies! Yksi suurimmista maanviljelijöiden rasitteista liittyy valvontoihin ja tukileikkauksiin. Nykyinen järjestelmä aiheuttaa suurta huolta viljelijöille, ja erityisesti tukiehtojen noudattamisen todistustaakan kuuluminen yksinomaan viljelijälle on aivan kohtuutonta. Suomi onkin tehnyt komissiolle useita muutosesityksiä EU-asetuksiin, ja muutenkinhan EU-tasolla on jo onneksi meneillään maataloustukijärjestelmän yksinkertaistamistyö. Toistaiseksi suomalaisen viljelijän näkökulmasta saldo on ollut kuitenkin heikollainen. Olisi toivottavaa, että näköpiirissä olisi sellaisia uudistuksia, joiden merkitys tähän valvontojen ja tukileikkausten kokonaisuuteen olisi aiempaa paljon tehokkaampi.

17.03 Susanna Koski kok: Arvoisa herra puhemies! Kuten välikysymyksessä, ministeri Tiilikaisen vastauksessa ja jokaisen edustajan puheenvuorossa on jo moneen kertaan todettu, maatalouden kriisi ja ahdinko ovat lohduttoman todellisia. Ministerin suusta kuullut hallituksen toimenpiteet ovat kaikkineen tärkeitä, mutta on todettava, että maatalouden kriisin hoitaminen pelkällä politiikalla on kuin narulla työntäisi. Vaatimusten työmaa on kuin Pohjanmaan lakeus: se ulottuu silmänkantamattomiin. Tuotteiden ja tuotantopanosten hintatasoon sekä laajempiin markkinoihin vaikuttaminen on politiikan keinoin hidasta, eikä se yksin ratkaise akuuttia kriisiä.

Otetaan pikakelaus muutamiin vaiheisiin.

Syksyllä 2015 Brysselin suurmielenosoituksessa todistettiin, että viljelijöiden kärsivällisyys on totisesti koetuksella. Mielenosoituksen siivittämänä komissio lupasi viljelijöille akuuttia kriisirahoitusta 500 miljoonaa euroa, josta suomalaisten viljelijöiden osuudeksi tuli suhteellisesti vaatimattomat 2 prosenttia, noin 10 miljoonaa euroa. Samaan aikaan kotimaassa todettiin, että ympäristötuesta ja luonnonhaittakorvauksista voidaan maksaa loka-kuun loppuun mennessä 85 prosenttia aikaisemmin linjatun 75 prosentin sijaan. Pyydän huomaamaan, että mikäli jostain summasta on tiedossa 85 prosenttia, on tiedossa myös tarkka summa 100 prosentin osalta ja, vielä tärkeämmin, tiedossa on se jäljelle jäävä 15 prosenttia, joka pitää EU-lainsäädännön mukaan maksaa viimeistään seuraavan, eli nyt kuluun, vuoden kesäkuun loppuun mennessä.

Ministeriön ja maatalousviranomaisten toiminta tukimaksatuksien osalta aiheuttaa aiheellista kummastelua.

Ensinnäkin Maaseutuviraston tietojärjestelmät takkuilevat kansallisesti tavoitellun kunnanhimoisemman maksuaikataulun puitteissa, mutta eivät nyt ilmeisesti EU:n asettaman maksuaikataulun perimmäisissä raameissa. Mavin tiedotteen mukaan tuet tullaan maksa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

maan kuluvaan kesäkuun loppuun mennessä, johon EU on asettanut takarajan tukimaksatuksille.

Toisekseen, tukimaksatuksen viivästymisestä on syytetty Mavin toimesta milloin EU:n maatalouspolitiikan uudistuksia, milloin resurssipulaa ja milloin keskeneräisiä tietojärjestelmiä tai niiden puutteita. Ministeri Tiilikainen puolestaan ilmaisi Senaatintorilla 11. maaliskuuta yksiselitteisesti, että Mavin ylijohtaja Leena Tenholan vastuuta viraston ylijohtajana rajataan siten, että se ei enää vastaisuudessa koske tukimaksatuksia. Kuukautta myöhemmin maa- ja metsätalousministeriön kansliapäällikkö Husu-Kallio teki puheillaan ministerin toimet tyhjiksi. Tuskinpa on niin, että ilman parempaa tietoa kansliapäällikkö antaisi ministerin kohdistaa moitteitaan taholle, jolle ne eivät hänen tietojensa mukaan kuulu.

Kolmanneksi, toinen kansainvälinen luottoluokittaja Fitch laski maaliskuussa Suomen luottoluokitusta AA+:aan. Käytännössä se tarkoittaa, että valtion tulorahoitus ei ole riittäväällä tasolla sen menojen kattamiseen.

Arvoisa herra puhemies! Nämä kolme toisistaan irralliselta kuulostavaa seikkaa — eli perimmäisen EU:n säätämän liikkumavaran tukimaksatuksissa Mavin toiminta, ministerin ja kansliapäällikön reagointi yhdessä luottoluokituksen laskun kanssa — kuitenkin kiteytyvät kenties yhteen. Niiden perusteella esitän pohdinnan tai pikemminkin kysymyksen: eihän tukimaksatusten siirtymisen osalta kuitenkaan voisi olla kyse siitä, että valtiolta on rahat loppu ja erilaisia Valtiokonttorin maksueriä olisi jouduttu siirtelemään toisaalle EU:n tukimaksatuksille asettaman aikataulun puitteissa ja nyt ollaan tilanteessa, jonka maksu-mieheksi kotimaan maanviljelijät ovat joutuneet? Näiden vaiheiden niputtaminen on teoriassakin mahdollista, mutta miksei tapahtumien kulku olisi näin myös käytännössä mahdollista? Jos näin olisi, minunkin mielestäni Mavia ja sen ylijohtajan toimintaa kohtaan esitetty kritiikki saattaa olla paikoin kohtuutonta.

Lienee rehellistä todeta, että kyseinen välikysymys ei voisi tässä tilanteessa olla juuri-kaan kiusallisempi. Toivon, että hallitus ja erityisesti ministeri Tiilikainen osoittavat tomissaan nyt samankaltaista tarmokkuutta, jolla viime vaalikaudella arvostelitte toisen hallituspuolueen hoitamaa samaista ministerinsalkkua, jota nyt itse hoidatte. (Eduskunnasta: Ohhoh!) Sellaista tarmokkuutta on helppo tukea ja puolustaa mistä tahansa puolueesta, ja siinä suhteessa kokoomukseen voitte luottaa.

17.08 Ilmari Nurminen sd: Arvoisa puhemies! Kuten tänään keskusteluissa on tuotu esille, viljelijöille tärkeät tukien maksut ovat olleet pahasti myöhässä tämän vuoden aikana. Mavin toimintaa tulee nyt uudistaa ja tehostaa ja tietojärjestelmät saattaa ajan tasalle, ettei tällaista enää tapahtuisi. Olen sitä mieltä, että palkka on saatava ajallaan, ja tuet ovat varsinkin päätoimisille viljelijöille elinehto. Tukien myöhästymisen yhdistettynä yleisen kannattavuuden heikentymiseen on vaikuttanut merkittävästi viljelijöiden toimeentuloon, ja siksi tämän päivän välikysymyskeskustelu onkin ollut hyvin tärkeää.

Ilman tukien myöhästymisiäkin viljelijät ja suomalainen ruoka ovat jääneet altaalle Suomessa. Tulot ovat laskeneet rajusti viimeisten vuosien aikana, eniten koko EU:n alueella. Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliiton tietojen mukaan ruisleivän, joka maksaa noin 2 euroa, hinnasta jää vain noin 7 senttiä tuottajalle. MTK:n tilaston mukaan ruisleivän osalta muun muassa tuottajahinta on laskenut lähes 10 prosenttia. Halpuutuskeskustelun rinnalle tulisikin saada keskustelu siitä, mitä viljelijälle jää työstä käteen. MTK:n arvion mukaan jo 5 sentin nosto tämänkin leivän hintoihin parantaisi viljelijöiden tilannetta erittäin merkittävästi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

Myös läpinäkyvyys tuotantoketjuihin toisi realismia tähän tilanteeseen ja maatalouspolitiikkaan. Pohdin, että jos esimerkiksi elintarvikkeissa näkyisi selkeämmin, kuinka suuri osuus viljelijälle jää käteen tuotteen hinnasta, niin ostaisitko lähialueen viljelijän tuotteita. Vastaus on mielestäni "kyllä", ja luotankin suomalaisiin vastuullisiin kuluttajiin tässä asiassa ja uskon, että se olisi merkittävä asia tähänkin tilanteeseen.

Suomalainen puhdas ruoka on meidän jokaisen asia, ja tästä työstä kuuluu saada oikeudenmukainen palkka. Sen takia tämä keskustelu on äärettömän tärkeää.

Kiinnittäisin huomiota myös siihen, että tämä elintarvikeketju työllistää kaikkiaan jopa 300 000 suomalaista, eli puhutaan merkittävästä määrästä.

Elintarvikkeiden jalostusarvoa tulisi nykyisestä hyvästä tasosta entisestään nostaa, koska Suomen kannattaa kilpailla tässäkin nimenomaan laadulla. Ja siinä Suomella onkin edelleen aito markkinarako kestäväällä ja innovatiivisella puhtaan ruuan tuotannolla ja etenkin uudentyyppisillä tuotteilla. Yksi hyvä esimerkki, joka täälläkin salissa on noussut esiin, on nyhtökaura. Nyhtökaura on suomalaista innovatiivista, puhdasta ja kestävästä kehityksen ruokaa parhaimmillaan. Tämä on tulevaisuutta. Kiinnittäisin huomiota siihen, että varsinkin tässä ajassa olisi tarpeellista tukea erityisesti nuoria ja innovatiivisia tuottajia, jotka ovat ehkä uransa alkutaipaleella, mahdollisesti tehneet huomattaviakin investointeja ja ovat halukkaita kehittämään uudella tavalla tuotantoaan.

Muistuttaisin, että suomalaiselle tuotannolle asetettuja laatu- sekä eläinten hyvinvointivaatimuksia ei edellytetä tuontiruualta. Se näkyy täällä meillä tuotteiden hinnoissa, mutta kotimainen ruoka kilpaileekin korkeassa laatusarjassa, ja tämä meidän kaikkien tulee muistaa. Erityisesti julkisissa hankinnoissa, kuten kouluissa ja sairaaloissa tarjottavassa ruuassa, mihin me poliittiset päättäjät ja kuntapäättäjät voimme vaikuttaa, tulisi taata korkea ja kestävä kehityksen mukainen kotimaisuusaste, ja tässä meillä on erittäin paljon vielä tehtävää.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä korostaa, että meidän kaikkien velvollisuus on puolustaa suomalaista työtä, puhdasta ruokaa ja kestävä kehityksen politiikkaa.

17.13 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Haluamme turvallista kotimaista ruokaa, kestävä maataloutta ja elinvoimaista maaseutua. On tärkeää, että suomalainen viljelijä jaksaa työssään ja saa elannon perheelleen. Näin voimme jatkossakin suosia suomalaisia lähiruokaa ostoksissamme.

EU:n maatalouspolitiikan uudistus astui voimaan pari vuotta sitten. Maataloutta viherytetään koko Euroopassa huomioiden luonnon monimuotoisuus ja vesistöjen tila. Suomen osalta muutokset eivät olleet suuria, sillä meillä on pitkään ollut ympäristötukia. EU:n maatalouspolitiikan uudistus on aiheuttanut huolta viljelijöiden toimeentulosta. Viljelijöiden kansallinen tuki on alentunut, ja Venäjän pakotteet ovat kouraisseet. Toimia tarvitaan. On keskeistä, että kunnat hankinnoissaan asettavat lähiruuan ja kotimaisen ruuan etusijalle. Suuret kauppaketjut vievät liian ison siivun ruokaketjun tuotosta. Tarvitaan uusia suoramyyntin väyliä. Kaupunkilaisten suosiotaan kasvattavat ruokaosuuskunnat ovat hyvää kehitystä.

Huolta on aiheuttanut uuden järjestelmän valvontojen lisääntyminen ja kohtuuton tukien maksatusten viivästyminen. Luottamus on tärkeää, ja turhaa valvontaa ja byrokratiaa tulee karsia. Maksatusten vaiheistus valvontojen välillä ja valvontojen muuttaminen riski-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

perustaiseksi ja niiden harventaminen helpottaisi valvontasumaa ja takaisi rehelliselle viljelijälle työrauhan. Ja tuet on maksettava ajallaan.

Myös työ puhtaiden vesien puolesta jatkuu. Haluamme tukea luomua, yhä leveämpiä vesistöjen suojavyöhykkeitä ja ravinteita sitovia kosteikkoja. Tehokas konsti on maan ravinneanalyysiin perustuvan ravinnetaseen käyttö, jolloin peltoa ei vuodesta toiseen ylilannoiteta. Luomutuotanto on kestävä vaihtoehto, jossa ravinteet kiertävät. Ravinteiden järkevä kierrätys ja maatilojen oma lähienergiantuotanto ovat molemmat kannatettavia tavoitteita. Maatilakokoluokan biokaasulaitokset tarjoavat hyvän ratkaisun. Lanta- ja olkijäte mädätetään tiiviiksi lannoitteeksi ja samalla saadaan biokaasua sähkön- ja lämmöntuotantoon. Tämän uusiutuvan energian edistämiseksi tarvitaan valtiolta jokin räätälöity tukiratkaisu.

Ilmastonsuojelun edistämiseksi tarvitaan lisää nyhtökauraa, lisää härkäpapua. Käytetään papu ruuaksi ja muu kasvi biokaasuksi. Tässä on ideaa Suomen maaseudun ja maapallon pelastustalkoisiin. Kestävää maataloutta ei voi olla ilman viljelijöiden hyvinvoinnista ja jaksamisesta huolehtimista, ja siksi lomituksesta pidetään kiinni.

Ruuassa on kyse myös eläinten oikeuksista. Tuotantoeläinten oloja on parannettava takaamalla enemmän liikkumatilaa, virikkeitä ja mahdollisuus lajityypilliseen käyttäytymiseen. Tarvitaan eläinsuojelulain kokonaisuudistus, ja samat tiukat vaatimukset on asetettava myös tuontituotteille.

Yhtenä uhkana Euroopan maataloudelle ovat Yhdysvaltain ja EU:n väliset TTIP-vapaakauppaneuvottelut. Vaikka Euroopan maataloudessa on paljon parannettavaa, on se kuitenkin monelta osin paljon kestävämpää kuin Yhdysvalloissa. Vapaakauppa ei saa merkitä sitä, että joutuisimme hyväksymään amerikkalaisen hormoneilla kasvatetun ja kloorilla pestyn lihan tai geenimanipuloidut kasvit.

Tämä välikysymys on tarpeen. Viljelijöiden hätä ja tulojen romahdus on suurta. Hallituksen toimet ovat olleet näpertelyä, ja ympäristötukia on leikattu rajusti juuri, kun niiden kysyntä on ollut kasvussa. Kun viljelijät kantavat ympäristövastuuta, heille tulee suoda siihen mahdollisuus. Ympäristötukia lisäämällä saamme puhtaampaa Itämerta ja kestäväälle tuotannolle kasvua. Parhaaksi todetut konstit on levitettävä kaikkialle. Näitä on selvitetty paikallisesti muun muassa Uudenmaan Ravinteet hallintaan -projektissa. Maaseutua ei voi tuoda. Siksi on niin tärkeää pitää huolta suomalaisesta maaseudusta ja sen ihmisistä.

17.18 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Maatalouden tulot romahtivat viime vuonna. Pahiten kärsineillä sikatiloilla tuloja ei välttämättä ole ollut lainkaan. Onkohan tämä jäänyt ministeriltä huomaamatta? Traktorimarssille osallistuneille viljelijöille pidetyt puheet ovat osoittautuneet yhtä pehmeiksi kuin kyntöpelto kevättulvan jälkeen. Suomalainen talonpoika on tunnetusti nöyrä ja pitkämielinen, mutta silläkin on rajansa. Siinä vaiheessa, kun karjatilat sähköt katkaistaan viivästyneen valtion rahoituksen vuoksi, on menty reilusti rajan yli.

Tukijärjestelmämuutosten edellyttämät tietojärjestelmämuutokset ovat olleet kaikille EU-maille vaikeita, mutta se ei ole riittävä selitys Suomen kaltaisessa tietotekniikkaosaamisen huippumaassa. Tietohallinnon osto-osaaminen on ollut heikkoa, ja maksatusten viiveet ilman mitään viivästyskorkoja ovat olleet todella kohtuuttomia. Hallitus on pöyristytävästi viivytellyt reagoimisessaan viljelijöiden hätään. Jotkut väittävät, että ymmärtämystä on puuttunut etenkin valtiovarainministeriössä. Toivottavasti tilanne muuttuu, kun aiem-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

min maa- ja metsätalousministerinä työskennellyt ministeri Orpo ottaa vastuun budjettivalmistelusta.

Arvoisa puhemies! Päivittäistavarakaupan keskittyminen kahteen suureen ketjuun ja muun muassa kauppaketjujen omat tuotemerkit ovat heikentäneet viljelijöiden asemaa entisestään ruokaketjussa. Tuotannon keskittyessä suurille elintarvikealan toimijoille paikallisia toimijoita ei ole riittävästi huomioitu.

EU-tasolla kilpailulakeja tulee tarkastaa niin, että epäreilut kauppatavat estetään kokonaan. Kaupan merkillä myytäviin tuotteisiin tarvitaan myös valmistajan nimi. Tuontiruualla tulee olla samat vaatimukset kuin kotimaisellakin. Julkisten hankintojen kilpailutusta tulee muuttaa siten, että tarjouksia saa ottaa vastaan vain sellaisten maiden elintarvikkeista, joissa ympäristö- ja eläinsuojelunormit ovat vähintäänkin samalla tasolla oman lainsäädäntömme kanssa.

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan seuraava kausi alkaa vuonna 2020. Tämän uuden niin sanotun CAP-kauden keskeisenä tavoitteena tulee olla selkeämpi ja yksinkertaisempi tukijärjestelmä, jonka kautta hallintoa ja valvontoja voidaan todellisuudessa vähentää.

Biotalous edistämiseksi tarvitaan todellisia toimenpiteitä. Maatalouden sivutuotteet, kuten lanta- ja kasvijätteet, ovat erinomaisia kotimaisen uusiutuvan energian, biokaasun, lähteitä. Biokaasun tuotannon lisäämistä vaikeuttavat kuitenkin merkittävästi eräät säännökset, joita KD on lakialoitteellaan esittänyt muutettavaksi. Valitettavasti hallitus on katsonut, että energiantuotantotukea voidaan myöntää maatalouden energiantuotannossa tarvittavaan rakentamisinvestointiin vain siltä osin kuin tuotettu energia käytetään maatalouden omassa tuotantotoiminnassa. Tämä on käytännössä johtanut siihen, ettei tukea heru biokaasulaitosten rakentamiseksi, jos biokaasua tuotettaisiin yli oman tarpeen, myyntiin vaikkapa lähialueen kiinteistöjen lämmittämiseksi tai liikennepolttoaineeksi. Tukilogiikka on tuu, sillä ei kaikkea navetassa tuotettua maitoaakaan tilalla itse kuluteta. Prosessissa syntyvän mädätteen käyttö on myös tehty lähes mahdottomaksi, vaikka ravinnekierrossa se korvaisi hyvin usein ulkomailta tuotua keinolannoitetta.

Maa- ja metsätalousministeriön niin sanotun Kemera-tuen myöntämisen keskeyttäminen loppuvuodeksi seisautti monella alueella hyvin alkaneet taimikon ja nuoren metsän hoitotyöt parhaana työ kautena. Tilanne uhkaa metsureiden työllisyyttä, kasvavia taimikoita ja biotalouden raaka-aineen saantia tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Biotalous on runsaasti vientimahdollisuuksia, enkä tarkoita vain metsäsektoria ja biotuotetehtaita vaan myös elintarviketuotantoa. Kaurantuotannossa meillä on kokemusta, nyhtökaura on yksi suuri mahdollisuus, ja sen tuotannossa Suomen tulee ottaa eturintama maailmassa. Suomen valtion tulee vahvasti tukea menekin edistämistä uusien vientimarkkinoiden valtaamiseksi suomalaisille elintarvikkeille muun muassa vientitakuiden ja vientiluottojen kautta.

Toivon ja pyydän, että hallitus vihdoinkin ottaa vakavasti maanviljelijöiden hädän ja toimii heti. Nykyinen kriisi on hoidettava välittömästi ja saatava alku maatalouden uudelle kasvulle ja menestykselle. Kansalaisina meistä jokainen voi edesauttaa tässä valitsemalla vain ja ainoastaan kotimaista ja mieluiten vielä lähellä tuotettua.

17.23 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Maatalouden merkitys on Suomelle suuri. Mikä on sellainen maa, joka ei pysty ruokkimaan kansaansa? Me emme voi jättäytyä muiden armoille, kun kyseessä on huoltovarmuus ruuan suhteen. Myös silloin, jos olemme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

kiinnostuneita eläinten hyvinvoinnista, oma maatalous on se keino siihen. Meillä on mahdollisuus katsoa, että ne eläimet hoidetaan hyvin.

Maataloustuottajat ovat vihaisia ja syystäkin. Minuun on moni maatalousyrittäjä ottanut yhteyttä ja kertonut haasteistaan.

Ongelmana on maatalousyrittäjien ylivelkaantuminen. Ohjaus tulee EU:sta ja patistelee investoimaan tukien saamisen toivossa, mutta kaikissa investoinneissahan on omarahoitisuus. Kun esimerkiksi lietevaunuihin asennettaviin multaimiin on saanut ohjelmakauden aikana tukea 30 prosenttia, niin sitten ovat laitteiden valmistajat ja kauppiat nostaneet multaimien hintaa juuri tuon 30 prosenttia. Todellisuudessa joku muu taho vie tuen osuuden ja maatalousyrittäjä velkaantuu. Tähän tulee saada muutos.

Myös kaksinkertaiset tarkastukset samoista asioista ovat ylimääräinen vaiva. Ensin käy kunnan eläinlääkäri ja parin viikon päästä tarkastuseläinlääkäri. Valvontaa on hyvä olla olemassa, mutta nyt tilalla voi käydä viisi eri tarkastajaa peräkkäisinä päivinä.

Suurteollisuus hakee kustannussäästöjä suurilla yksiköillä ja keskittää toimintaansa niihin. Jos ajatellaan aikaa taaksepäin, jokaisessa kunnassa ja kaupungissa oli oma leipomo, teurastamo ja meijeri, joista sai lähiruokaa. Ei sitä kuskattu autolla ympäri maailmaa. Lihan, leivän, maidon ja valmisruokien ainesosien jalostus on viety liian pitkälle. Kauhavalta porsaas viedään Forssaan teurastettavaksi ja sieltä jatkojalostukseen Puolaan ja taas takaisin Suomeen kaupan hyllyille eri muodoissa. Sama koskee leipää.

Byrokratiaa pitää purkaa. Esimerkiksi pienet tuotantolaitokset, joissa todellista lähiruokaa tuotetaan, ovat tiukan valvonnan alla ja suurten laitosten kanssa samalla viivalla kuitenkin ilman mahdollisuutta palkata paperin pyörittelijöitä byrokratiaa varten. Norminpurkutalkoita tulee jatkaa.

Arvoisa puhemies! EU:sta irtautuminen antaisi kansallisen päätäntävällän takaisin myös maatalouden osalta. Venäjän-kauppa on maataloudelle todella tärkeää, ja Suomi on isona kärsijänä tämänhetkisten pakotteiden vuoksi. — Ollaan niin EU:n ytimessä ja kärsitään!

17.27 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa herra puhemies! Kun ajatellaan kotimaista ruokaa, mielikuva on meillä useimmilla positiivinen: mieleen tulee ehkä tuore ruisleipä tai maittava kaurapuuro, tai ehkä jollekin tulee mieleen kesäinen grilliherkki. Kun ajatellaan suomalaista maaseutua, siihenkin liittyy paljon positiivisia mielikuvia. Kuva maaseudusta on ehkä jopa nostalgisen ihana: lainehtivat viljapellot ja puhdas ilma. Nämä mielikuvat kertovat paljon, ne kertovat siitä, että suomalaiset arvostavat kotimaista ruokaa ja suomalaiset arvostavat maaseutua. Kertoo jotain ihmisyydestä, että näin se on muuallakin, useimmissa maissa sen kyseisen maan kansalaiset arvostavat oman maan ruokaa, sitä sen maan kotimaista ruokaa, ja haluavat pitää kyseisen maan maaseudun asuttuna.

Nyt tuo mielikuva maaseudusta, kun me keskustelemme eduskunnassa välikysymyksestä, on kriisivirittynyt. Se kulminoitui kevään traktorimarssiin, kun viljelijät vyöryivät Helsinkiin kertomaan kriisistä. Kannattavuuskriisi on totta, ja syitä siihen voidaan osoittaa neljä: Ennen kaikkea vaikeutunut markkinatilanne, joka on johtanut alentuneisiin tuottajahintoihin. Taustalla on muun muassa ylituotantoa, esimerkiksi sianlihasta, vaikka toisaalta luomusianlihasta on jopa puutetta. Toisaalta taustalla on esimerkiksi maitokiintiöiden poistaminen. Mutta on rehellistä sanoa, että taustalla ovat myös viljelijätukien leikkaukset. Tämäkin hallitus leikkaa viljelijätukia kehyskaudella 232 miljoonaa euroa. Taustalla ovat myös tukimaksatusten maksuaikataulujen viivästykset, mikä on anteeksiantamatonta, kos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

ka viljelijän kannalta kysymyksessä on palkka, jota ei makseta ajallaan. Edelleen tämän maatalouden kannattavuuskriisin taustalla on elintarvikkeiden vientikielto Venäjälle, siis Venäjän asettamat vastapakotteet.

Puhemies! Meitä sosialidemokraatteja kiusaa erityisesti tämä kotikutoisesti aiheutettu viljelijöitä rasittava ongelma, nimittäin maksatusten viivästykset. Me odotamme, että tämä hallitus, ministeri Tiilikainen, saa nyt vihdoinkin nämä Maaseutuviraston tietojärjestelmät kuntoon ja huolehtii siitä, että tukimaksatukset päätyvät viljelijätalouksiin, maatiloille, ajallaan. Muuten tiloja ajautuu konkurssiin, ajautuu entistä syvemmälle ongelmiin, ja syy on täysin itse aiheutettu. Kaikki tuki näille toimille, joita ministeri Tiilikainen täällä tänään aikoi tehdä.

Pitkällä tähtäyksellä on löydettävä toki kestäviä ratkaisuja maatalouden kannattavuuteen. Me sosialidemokraatit haluamme, että Suomessa erityisesti aktiivituloja ja nuoria viljelijöitä tuetaan. Tuotantokustannuksia on pidettävä kurissa, ja tämän lisäksi on löydettävä koko elintarvikeketjusta enemmän alkutuottajalle. Tätä varten edellinen hallitus teki terveen kilpailun edistämishjelman, jossa Suomessa poikkeuksellisen keskittyneen kaupan määräävään asemaan haluttiin puuttua. On toden totta näin, että tuotteiden pääsyä jakeluun ja kauppaan on helpotettava, ja nyt tältäkin hallitukselta odotetaan toimia kaupan määräävän roolin vähentämiseksi alkutuottajan hyväksi.

Suomalainen maatalous ei pärjää ilman korkeata laatua, ilman korkeaa eettisyyttä. Me haluamme syödä puhdasta, laadukasta kotimaista ruokaa, ja me haluamme, että myös ympäristöasioista on maaseudulla asianmukaisesti huolehdittu. Vain se takaa pitkäjänteisen kysynnän suomalaiselle ruualla ja mahdollistaa myös onnistuneet vientiponnistelut ja uusien markkinoiden löytämisen suomalaisille ruuilla.

Me sosialidemokraatit odotamme myös, että eläinsuojelulaki tuodaan eduskuntaan ja tehdään eläinten hyvinvointia edistävät muutokset lakiin: esimerkiksi vasikoiden nupoutuksen kivunlievitykseen, parsinavetoista luopumiseen ja sikojen porsimishäkkien poistamiseen täytyy löytyä ratkaisuja.

Puhemies! Sosialidemokraatit on alun alkaen pienviljelijöiden ja torppareiden vapautumista ajanut liike. Me puollamme suomalaista maataloutta. Me näemme, että elintarviketeollisuudella on paljon annettavaa tälle kansantaloudelle. Se työllistää kaiken kaikkiaan 300 000 ihmistä eikä ole mitenkään vähäpätöinen.

Me odotamme, että hallitus tekee pontevasti toimia tästä kriisistä ulos pääsemiseksi, mutta tällä hetkellä emme ole tyytyväisiä, (Puhemies koputtaa) ja senpä vuoksi, arvoisa puhemies, kannatan edustaja Harry Wallinin tekemää epäluottamuslausetta.

17.33 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Vuonna 2014 Suomessa oli 52 775 maatilaa. Määrä vähenee uhkaavasti. Viljelijöitä ja viljelijäperheiden jäseniä on Suomessa noin 105 000. Yhteensä maa- ja puutarhataloudessa työskenteli vuonna 2013 noin 150 000 henkilöä. Elintarvikkeiden viennin arvo vuonna 2015 oli noin 1,4 miljardia euroa. Suomi on lisäksi lähes täysin omavarainen ruuan suhteen. Maanviljely Suomessa on siis merkittävä elinkeino, jonka elinvoimaisuudesta on syytä pitää huolta ehdottomasti.

Maanviljely Suomessa koki suuren muutoksen liittyessämme Euroopan unioniin vuonna 1995. Unioniin liittymisen yhteydessä liityimme myös Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan piiriin. Tämä merkitsi maatalouden tukijärjestelmän mullistusta ja ylipääntänsä maatalouden luonteen muuttumista. Se merkitsi myös tukiin liittyvän byrokratian

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

huomattavaa lisääntymistä ja pienien ja keski suurten tilojen vähittäistä katoamista. Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan ja tukipolitiikan alkuperäinen tarkoitus oli parantaa Euroopan maatalouden tuottavuutta toisen maailmansodan jälkeen. Tuottavuus kuitenkin nousi hyvin nopeasti omavaraisuusasteelle ja sen yli. Tukijärjestelmä kuitenkin jäi, ja sen piirissä elävät edelleen kaikkien EU-maiden maataloustuottajat.

Tukijärjestelmän mielekkyydestä käydään usein keskustelua. Välillä julkisessa keskustelussa kuulee vaatimuksia, että alkuperäisen merkityksen täyttänyt tukijärjestelmä tulisi kauttaaltaan lopettaa ja tulisi siirtyä puhtaasti markkinaehtoiseen ruuantuotantoon. Maataloustuilla on kuitenkin monia merkityksiä. Tuet muun muassa varmistavat ruuan matalan hintatason. Ilman tukia ruuan hinta kuluttajalle kohoaisi selkeästi. Kyse on siis eräänlaisesta tulonsiirrosta. Jos kaikki ovat valmiita maksamaan korkeamman hinnan ruuasta, tällöin järjestelmä toimisi ilman tukia. EU:n maataloustuet vahvistavat myös maamme huoltovarmuutta, työllistävät noin 150 000 henkilöä, tukevat monipuolista elinkeinorakennetta ja edesauttavat maaseutomme elinvoimaisuutta. Mutta samalla minun on sanottava, että EU:hun liittyminen 1995 johti ja pakotti suomalaiset viljelijät tehotuotantoon. Valitettavasti se on nyt viemässä tuottajiamme suureen ahdinkoon.

Elinvoimainen maatalous varmistaa Suomen korkean omavaraisuusasteen. Maailmanlaajuiseen elintarviketuotantoon kohdistuvan kriisin sattuessa Suomi kykenisi edelleen ruokkimaan oman väestönsä. Omavaraisuusaste on siis syytä säilyttää korkeana. Ilman maataloustukia kuluttaisimme huomattavasti enemmän EU:n ulkopuolelta tuotavaa ruokaa, jonka puhtaudesta ja ympäristöystävällisistä ja eettisistä tuotantotavasta emme voisi mennä takuuseen.

Myös tärkeä elementti eli tuotantoeläinten hyvinvointi vaarantuisi ilman maataloustukia. Eläinsuojelulaki uudistuu, ja vaikka se on haasteellista, siitä pitää saada parempi kuin viimeksi tulleesta eläinsuojelulaista noin 20 vuotta sitten. Onhan kysymys eläinten suojelusta eli eläinten hyvinvoinnista. Mutta samalla pitää myös turvata tuottajiemme tulevaisuus. Jo nyt Suomen maanviljelijät tulevat toimeen hyvin pienillä ansioilla. Moniin välttämättömiin investointeihin ei Venäjän-kaupan romahduksen ja tuotantotukien maksatukseen viivästymisen seurauksena ole varaa. Olisikin tärkeää, että entistä suurempi osa ruuan myynnistä saatavasta tulosta menisi suomalaisille alkutuottajille. Näin varmistaisimme ruuan puhtauden, tuotantoeläinten hyvän kohtelun ja tuotannon ympäristöystävällisyyden. Kotimaista on siis syytä suosia.

Arvoisa puhemies! Suomessa tuotetaan maailman puhtaimpiin lukeutuvaa ruokaa. Ruokamme on myös eettisesti ja ympäristön kannalta kestävästi tuotettua. Suomalaisten elintarvikkeiden hyvästä maineesta on pidettävä kiinni. Se on vientivalttimme. Hallitus on sitoutunut ohjelmassaan edistämään suomalaisen ruuantuotannon kannattavuutta. Kannattavuutta parannetaan muun muassa lainoituksen keinoin, alentamalla tuotantokustannuksia sekä purkamalla normeja. Myös suomalaisten elintarvikkeiden vientiä edistetään avaamalla vientimarkkinoita kärkihankkeen voimin. Lisäksi toimeenpannaan lähiruokaohjelma. Hallitus ei siis ole unohtanut maanviljelijöitä vaan pyrkii edistämään suomalaisen maatalouden elinvoimaisuutta. Merkittävimpiä vaaratekijöitä ruokamme puhtaudelle ja hyvälle maineelle on geenimuuntelu. Toivon, että parhaillaan käynnissä olevat vapaakauppasopimusneuvottelut EU:n ja Yhdysvaltojen välillä eivät johda (Puhemies koputtaa) geenimuunneltujen elintarvikkeiden saapumiseen Suomeen. Jos näin käy, ruokatuotantomme hyvä maine katoaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

Arvoisa puhemies! Näin lopuksi lähetänkin Brysseliin EU-komission neuvottelijoille terveisiä, että olkaa hyvin tarkkoina tämän asian suhteen. — Kiitos.

17.38 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Puhdas, terveellinen ruoka ei ole pelkkää mahantäytettä vaan ravintoa sekä keholle että mielelle. Meidän suomalaisten mielestä tätä puhdasta, parasta ruokaa saa Suomen maaseudulta. Suomalainen ruoka ei kilpaile hinnalla vaan laadulla. Ihmisten tietoisuus on lisääntynyt, ja kiinnostus on suuntautunut erilaisista kemikaaleista, hormoneista ja muuntogeeneistä vapaisiin tuotteisiin. Varsinkin nuoret ihmiset haluavat tietää ruuan alkuperän, eettisyyden ja ekologisuuden. Muun muassa rikkakasvien torjunta-aineista glyfosaatti on aine, jota ihmiset eivät halua lautaselleen eivätkä iholleen.

Edellinen maan hallitus asetti Suomelle kansalliset luomutavoitteet, jotka Sipilän hallitus on ohjelmassaan hyväksynyt. Vuonna 2020 Suomen peltoalasta tulee olla luomutuotannossa 20 prosenttia, ja julkisissa ruokapalveluissa tarjottavasta ruoasta tulee vuonna 2020 olla luomua 20 prosenttia, kun tällä hetkellä vain 5 prosenttia on luomua. Peltoalan luomutukseen 20 prosenttiin on vielä matkaa, kun Suomen peltoalasta on nyt luomutuotannossa vasta 9,4 prosenttia.

Omassa maakunnassani olemme tuon keskiarvon yläpuolella, sillä meillä Etelä-Savossa on 2 200 maatilasta jo 260 tilaa luomutiloja. Meillä tuotetaan luomukasviksia, -marjoja, luomumaitoa, luomunaudanlihaa ja -lampaanlihaa. Lisäksi tuotetaan luomuhunajaa, -viljaa ja -mysliä sekä luomumehuja ja -marmeladeja. Etelä-Savo tunnetaan maan johtavana luomukaalin, luomuporkkanan ja luomusipulin tuottajana. Maatalous työllistää, tuo meille verotuloja ja parantaa aluetalouttamme.

Luomusta jää tuottajille enemmän katetta. Luomutilat ovat tavanomaisia tiloja energia- tehokkaampia ja tuottavat kasvihuonekaasuja viidenneksen vähemmän kuin tavalliset tilat. Luomutilat käyttävät myös tilalla tuotettuja rehuja tuontirehun asemasta tavanomaisia tiloja enemmän.

Kysynkin, mitä hallitus aikoo tehdä helpottaakseen maataloja luomutuottajaksi ryhtymisessä. Luomutavoitteiden saavuttamista tukemaan valtio perusti Suomeen vuonna 2012 Luomuinstituutin, joka sijaitsee meillä Mikkeliissä. Ilman valtion rahoitusta eivät instituutin asiantuntijat pysty työskentelemään, ja on maan hallituksen tehtävä osoittaa riittävä, pysyvä rahoitus Luomuinstituutille. Onkohan tämä rahoitus tulossa ensi vuoden budjettiin? Tämän vuoden budjetista äänestäessämme hallituspuolueet eivät hyväksyneet SDP:n esitystä Luomuinstituutin rahoituksesta, vaan äänestitte sen nurin. En ymmärrä, miksi.

Arvoisa puhemies! Pelkillä korulauseilla ei edistetä asioita. Suomen ruuan alkutuotannon perustana on perheviljelmämaatalous, tilan omistajuus ja sen innoittama yritteliäisyys. Maatiloilla on aina tehty todella kovasti töitä. Täällä salissa tuota työtä nyt ylistetään, mutta kun ollaan kuntien valtuustosalissa päättämässä budjetista, jolla elintarvikkeita kunnalle ostetaan, ei sympatiaa enää riitäkään, vaan raha ratkaisee luomu- ja lähituottajan haitaksi. Valtion ja kuntatalouden lyhytnäköiset säästövelvoitteet kohdistuvat ruuan tilaamiseen lisäten tuottajien ahdinkoa. Tässäkin Suomen suurin kuntapuolue keskusta on avainasemassa. Toivon, että toimitisitte linjanne mukaisesti myös valtuustosalissa rahasta päätettäessä.

Arvoisa puhemies! Esimerkiksi lasten, nuorten ja vanhusten ruokailu kuuluu oleellisena osana kunnan tarjoamiin peruspalveluihin päivähoidossa, kouluissa, (Puhemies koputtaa)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

sairaaloissa ja palvelutaloissa. Mitä konkreettista hallitus aikoo tehdä tälle asialle ruohonjuuritasolla?

17.44 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Pidän erittäin tärkeänä sitä, että voimme käydä nyt keskustelua maataloudesta tämän kristillisdemokraattien aloitteesta tehdyn välikysymyksen pohjalta. Haluan myös kiittää siitä, että ministeri Tiilikainen mielestäni hyvin vakavassa hengessä suhtautui tähän välikysymykseen.

Suomen maatalous on viime vuosina ajautunut kriisiin johtuen tuottajahintojen laskusta, Venäjän asettamista tuontikielloista, huonoista sääolosuhteista ja tukimaksujen viivästyisestä. Maatalousyritysten kannattavuus on laskenut ja yrittäjätulo laskenut 40 prosenttia muutamassa vuodessa, mikä on mittavinta EU-maista. Tällä hetkellä pahimmat talousongelmat ovat sikatiloilla ja sellaisilla maitotiloilla, jotka ovat investoineet velkarahalla. Mikäli nykykehitys jatkuu, yhä useampi maatalousyrittäjä luopuu toiminnasta eivätkä uudet sukupolvet enää ole valmiita jatkamaan perhetilojen toimintaa. Samassa rytäkässä menetetään myös elintarviketeollisuuden työpaikkoja.

Maaliskuun alussa tuhannet maanviljelijät satoine traktoreineen valtasivat Helsingin kadut. Maatalousyrittäjillä oli hyvä syy odottaa, että heitä kuunneltaisiin. Suomalaisen maatalouden ongelmat eivät ole mikään marginaaliasia, joka koskettaisi vain pientä osaa väestöstä. Yli 200 000 suomalaista työllistävä ala on vaarassa, ja mikäli kehitys jatkuu samanaikaisena, todellakin yhä useampi maatalousyrittäjä luopuu toiminnastaan eikä niitä uusia sukupolvia nouse jatkamaan perhetilojen toimintaa.

Hallitusohjelman mukaan maatalouden kannattavuutta parannetaan tukien ennakkomaksatuksilla, lainoituksen keinoin, alentamalla tuotantokustannuksia sekä purkamalla normeja. No, ennakkomaksujen sijaan maatalousyrittäjät ovat joutuneet odottamaan myöhästyneitä tukiaan. Lainoituksen sijaan pankit ovat lyöneet ovensa kiinni maatalousyrittäjien nenän edestä, ja normien purun sijaan byrokratia on edelleen varsin raskasta. Sen vuoksi tähän välikysymykseen, opposition järeimpään keinoon, päädyttiin yhdessä vihreiden, vasemmistoliiton ja RKP:n kanssa.

Suomalaisen maatalouden alasajon sijaan tarvitaan nyt päämäärätietoisia toimia, joilla turvataan maatalouden toimintaedellytykset. Suomessa on tulevaisuudessakin oltava mahdollista tienata elantonsa maanviljelyllä, ja suomalaisilla on jatkossakin oltava mahdollisuus syödä puhdasta, kotimaisten tuottajien tuottamaa lähiruokaa. Tavoitteena tulee myös olla, että elintarvikeketju on merkittävä työllistäjä tuotantoketjun kaikissa vaiheissa.

Ruuasta saadun hinnan tulisi jakautua oikeudenmukaisesti kaupan, elintarviketeollisuuden ja alkutuotannon kesken. Tähän elintarvikeketjuun tarvitaan läpinäkyvyyttä, jotta kuluttaja voi aidosti myös valita tuotteen, josta tuottaja saa riittävän, oikeudenmukaisen kateen. Maatalousyrittäjät tarvitsevat vähemmän sääntelyä ja byrokratiaa, parempia tieverkkoja ja tietoliikenneyhteyksiä. Esimerkiksi biotalouden kehittämismahdollisuudet riippuvat täysin liikenneinfrastruktuurin kunnosta.

Suomalainen maatalous on käynyt läpi radikaalin rakennemuutoksen parinkymmenen vuoden aikana. EU:n yhteinen maatalouspolitiikka on tuonut mukanaan paljon byrokratiaa ja isommat tilakoot. Vaikka EU:lla on yhteinen maatalouspolitiikka, sillä ei ole yhteistä ruokaturvaa, ja kotimainen ruuantuotanto on edelleen tärkeää paitsi laadun ja turvallisuuden näkökulmasta myös huoltovarmuuden ylläpitämiseksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla kannatan edustaja Peter Östmanin epäluottamuslause-esitystä.

17.49 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että tämä välikysymys tuli, niin että saimme keskustella tärkeästä maataloudesta. Ensin parille edelliselle edustajalle.

Edustaja Taavitsainen nosti glyfosaattiasian esille. Haluan tälle joukolle viestiä sen asian, että Suomessa glyfosaattia ei käytetä pakkotuleennuttamiseen, kuten muualla Euroopassa tehdään. Siellä ruiskutetaan glyfosaatti, joka tappaa elävän kasvuston, viljaan ennen puintia niin, että viljoja ei tarvitse kuivata. Siksi kehotankin kaikkia teitä huolehtimaan siitä, että niin julkisissa ruokahankinnoissa kuin omissa ruokahankinnoissa suositetaan joutsenlipputuotteita, jolloin glyfosaattia ei tarvitse jääminä syödä.

Sitten edustaja Räsänen nostamaan listaan siitä, että tukien ennakkomaksuihin ei olisi tullut muutoksia. Niistähän juuri tänään kuulumme, miten ennakkomaksuja ensi syksystä lähtien aletaan maksaa 85 prosenttia. Se on erittäin hyvä askel kohti sitä, että viljelijät saavat tukensa reaaliajassa. On erittäin hyvä, että lainoituksen keinoin nyt sitten hallitusohjelman mukaisesti aletaan tähän viljelijöiden kriisiin puuttua. Toki olisimme suoneet sen tapahtuvan jo aikaisemmin, mutta on hyvä, että valtiontakaukset tulevat maksuvalmiuslainoille ja maksuhelpotuksia lainoihin tulee.

Samoin normien purkaminen on aloitettu, siihen on tartuttu, mutta täytyy sanoa, että siellä on niin paljon vesurilla töitä, että ihan hetkessä emme sitä normiviidakkoa saa kuntoon. Meidän tuleekin seuraavassa koko maataloustukijärjestelmän uudistuksessa ottaa huomioon tämä normien valtava määrä. Väitän, että siitä ei enää hyödy kukaan, että tukijärjestelmää on yritetty erilaisilla tasauksilla oikeudenmukaisuuden nimissä tasata. Meidän tulee koko järjestelmä muuttaa aivan toisen tyyppiseksi, vaikka se jopa vähän tekisi kiipeä.

Mutta tästä viljelijöiden akuutista tilanteesta: Tilanne on todellakin surkea. Monilla tiloilla ei ole ostettu asianmukaisia lannoitteita tai siemeniä tänä keväänä. Viljelijä oli ja on edelleenkin tukiehtojen ja valvontojen kanssa löysässä hirressä. Joillakin jaksaminen on aivan äärirajoilla, ja joillakin tiloilla kotieläimet lähtevät viimeistä kertaa kotieläintiloista ulos tänä kesänä. Joiltakin maatiloilta lähdettiin jopa viimeistä kertaa ulos kodista. Tämä ei ole viljelijän syytä. Siksi meidän on tehtävä kaikkemme, että saamme nyt tämän akuutin kriisin ratkaistua ja sitten näitä isompia linjoja myöhemmin. Siksi on hyvä, että esimerkiksi tänään kuulumme uusia uutisia siitä, millä viljelijää vastaan voidaan tulla.

Meidän täytyy tehdä töitä niin, että hinnanmuodostus elintarvikeketjussa menee oikeudenmukaiseksi. Tällä hetkellä tilanne on se, että keskittynyt kauppa kyykyttää elintarviketoimittajia mennessä tullen, kun on kyse pilaantuvista elintarvikkeista. On hyvä, että Tiilikainen on kutsunut koko elintarvikeketjun väen samaan pöytään neuvottelemaan, mutta epäilen, että sekin tie voi olla vaikea, vaikka kyllä meillä näyttöä on esimerkiksi rukiin osalta. Siellähän oli tilanne se, että rukiin hinta oli surkea eikä kenenkään kannattanut viljellä sitä. Omavaraisuusaste oli vain muutamia kymmeniä prosentteja. Oli ikuinen taisto. Leipomot ja myllyt sanoivat, ettei Suomesta saa ruista. Mutta kun koko ketju sitoutui siihen, että rukiintuotanto palautetaan, tuottajahinta nousi, lajikkeet, sato ja laatu sekä brändi parantuivat. Muutamassa vuodessa päästiin omavaraiseksi. Kuitenkin uskon, että tätä ei ihan kaikilla sektoreilla voi tapahtua, ja siksi vetoankin siihen, että jos kerran kauppa ei toi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

mi oikein, niin meidän täytyy kilpailulainsäädäntö avata. Relevantti markkina-alue ei todellakaan ole nykypäivänä Suomi, vaan se on koko Eurooppa.

17.54 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Välikysymys maaseudun kriisistä on ollut ajankohtainen, ja ollaan käyty hyvää keskustelua täällä salissa.

Maaseutukulttuuri on suomalaista perinnettä, joka tulee säilyttää monimuotoisena. Suomalaiset haluavat syödä kotimaista ruokaa. On myönnettävä, että suomalaisen maanviljelyn ja kotimaisen ruokatuotannon tilanne ei ole hyvä. Tällä hallituskaudella suurin vaikutus on varmaankin ollut Venäjä-pakotteilla, mutta kriisiin ajautuminen on tapahtunut pitkällä aikavälillä. Muun muassa liiallinen valvonta ja holhoaminen ovat johtaneet lamaan nukseen ja byrokraatiaan. Tämä on nähty erityisen hyvin menneillä hallituskausilla.

Maaseudun yrittäjyyden haasteet ovat pääosin samoja kuin muidenkin yrittäjien. Kustannukset ovat Euroopan kalleimpien joukossa, ja erilaiset ympäristövelvoitteet ja verot tulevat maatalouselinkeinoille kalliiksi. Keskittämisen huumassa on unohdettu, että elinvoimaisen maaseudun ja yrittämisen ylläpitämiseen tarvitaan maataloustukien lisäksi lähipalveluja ja kunnossa olevat liikenneyhteydet. Ympäristösyillä ei pidä harjoittaa keskittämispolitiikkaa. Elinvoimaisia kyliä on kuollut koulujen, postien ja kaupallisten palveluiden keskittämisen seurauksena. Keskittämisen hyödyt ovat usein näennäisiä. Kehitys on seurausta useiden vuosien ajalta valtion ja EU:n harjoittamasta tilakokojen kasvattamiseen tähtäävästä väärästä maaseutupolitiikasta. Nyt hallituksen linjana on pitää maa kaikkialla asuttuna ja elinvoimaisena. Saa nähdä, pitääkö tämä paikkansa.

Maataloustuotannon säilyminen takaa muidenkin elintarvikesektorin työpaikkojen säilymisen. Suomalainen maatalous työllistää seurannaisvaikutuksineen noin 300 000 ihmistä. Maatalouden tukemisella on kauaskantoiset vaikutukset. Ilman tukia menetettäisiin työpaikkoja elintarviketeollisuudelta sekä monelta muulta välilliseltä sektorilta ja ruoka tuotaisiin entistä enemmän maailmalta.

Elintarvikeomavaraisuuden turvaamisen lisäksi on panostettava valkuaisrehu- ja energiaomavaraisuuden lisäämiseen sekä luomutuotteiden kysyntään vastaamiseen. Kriisivalmius ja huoltovarmuus edellyttävät panostuksia varmuusvarastointiin. Suomella on runsaasti vahvuuksia, jotka auttavat ylläpitämään kansallista huoltovarmuuttamme. Tämä on tärkeä motiivi sille, että me tuemme kaikin tavoin suomalaista ruuantuotantoa.

Maataloustuotanto vaatii pitkäaikaista sitoutumista yrittäjältä. Investoinnit tehdään kymmeniksi vuosiksi. Poliittisten päätösten on oltava ennakoitavia, ja niiden on mahdollistettava yritystalouden suunnitelmallinen kehittäminen ja mahdolliset sukupolvenvaihdokset. Myöskään rakentamista ei pidä vaikeuttaa. Esimerkiksi uuden navetan rakennuslupaa on jouduttu odottamaan todella liian pitkään. Tukien maksaminen ei saa viivästyä. Tuottajan osuus ruuan hinnasta on riittämätön, ja viljelijän on kuitenkin maksettava lainansa ja laskunsa ajallaan. Kyse ei ole pelkästään viljelijän toimeentulosta. Jos rahaa ei tule, tilan toimintaa ei voi jatkaa.

Hallitusohjelmaan on kirjattu linjaukset maatalouden kannattavuuden parantamiseksi muun muassa tukijärjestelmiä yksinkertaistamalla. Ne ovat oikean suuntaiset, mutta eivät nyt pelkästään riitä, kun EU:n ja Venäjän keskinäiset pakotteet ja EU:n maatalousuudistus ovat sotkeneet markkinoita. Sinne meidän pitää nyt pyrkiä voimakkaasti vaikuttamaan. Pakotepolitiikka olisi saatava loppumaan. Tämän lisäksi julkiset ruokahankinnat tulisi kilpailuttaa samoilla ehdoilla kuin mitä suomalaisilta elintarvikkeilta vaaditaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

Arvoisa puhemies! On välttämätöntä pitää maaseutu elävänä, ja on turvattava maataloustuottajien toimintaedellytykset, sillä maaseudulla kasvaa kotimainen, puhdas lähiruoka.

18.00 Emma Kari vihr: Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu tänään tosi kauniisti ja hyvin siitä, mitä suomalainen ruuantuotanto meille kaikille tarkoittaa, ja tuntuu, että tämä huoli ihmisten jaksamisesta on aika lailla tässä salissa jaettu.

Se, mikä tässä on tullut monta kertaa esille monissa hyvissä puheenvuoroissa, on se, että suomalainen ruuantuotanto on täysin riippuvainen siitä hyvästä maineesta, joka suomalaisella ruualla on. Suomalaiset ihmiset luottavat siihen, että tässä maassa tuotettu ruoka on puhdasta ja että se on eettistä. Ihmiset tukevat mielellään kotimaista, ihmiset maksavat siitä mielellään suurempaa hintaa, koska he uskovat siihen, että kaikki on hyvin. Kuitenkin ihmiset ovat yhä enemmän ja enemmän huolissaan siitä, onko kaikki hyvin. Ihmiset kantavat suurempaa huolta siitä, miten eläimet tiloilla voivat, ja ihmiset haluavat parantaa eläinten asemaa. Ja sitä hyvää mainetta, jonka suomalainen ruoka on saavuttanut, ei ole vaaraa vaarantaa.

Suomen eläinsuojelulaki on tässä vaiheessa yli 20 vuotta vanha, ja tutkimustieto eläinten hyvinvoinnista on sen jälkeen mullistanut meidän ymmärryksemme eläimistä. Sen takia minun mielestäni on äärimmäisen hyvä, että eläinsuojelulakia ollaan tällä hetkellä uudistamassa. Tämä uudistus on kuitenkin herättänyt viime syksyn ja tämän kevään aikana suurta huolta, ja on noussut paljon kysymyksiä siitä, onko nyt aidosti tavoitteena parantaa eläinten hyvinvointia. Me tiedämme, että suomalainen eläinsuojelulainsäädäntö on jäänyt jälkeen muista Pohjoismaista, eikä meidän lakimme enää vastaa tutkimustietoa siitä, mitkä tuotantoeläinten tarpeet ovat.

Täytyy kyllä sanoa, että me olemme eduskunnan eläinsuojeluryhmässä olleet aika pettynyt siihen, ettei ministeri Tiilikaisella ole kertaakaan koko kaudella löytynyt edes puolta tuntia aikaa keskustella eduskunnan eläinsuojeluryhmän kanssa eläinsuojelusta tai eläinsuojelulain uudistamisesta. Varsinkin, kun tämän yhdistää siihen, että tähän mennessä ne päätökset, joita hallitus on tehnyt, eivät lupaa eläimille kauhean hyvää, huoli alkaa olla aika suurta. Jo alkukaudella kaadettiin se turkisasetus, josta aikaisemmin luvattiin eduskunnalle, että se tulee parantamaan turkiseläinten oloja niin paljon, että turkistarhausta ei tarvitse tässä maassa kieltää. Ja heti tämän jälkeen meille kerrottiin, että eläinsuojeluasiamiehen virkaa ei enää jatketa.

Arvoisa puhemies! Jotta tämä suomalaisen ruuan hyvä maine säilyy, on tuotantoeläinten suojelussa otettava selkeitä askeleita eteenpäin, kun tämä uusi laki meille tuodaan. Eläinten on saatava toteuttaa sitä lajityypillistä käyttäytymistä, jonka me tutkimustiedon nojalla tiedämme olevan niille tarpeen. Liikkumista rajoittavat parsinavetat ja emakkohäkit on kiellettävä, ja turkistarhaus on lakkautettava. Meidän on suojeltava eläimiä turhalta kärsimykseltä, ja sen takia kivuliaat toimenpiteet, jotka ovat eläimille tuskallisia ilman kivunlievitystä, on kiellettävä. Näitä toimenpiteitä ovat esimerkiksi nupoutus eli sarven alkujen polttaminen vasikoilla tai sitten kastointi porsailla, lampailla ja poroilla. Ihmisten on luotettava siihen, että eläintiloilla ja teurastamoilla kaikki on hyvin, ja sen takia valvonnan pitää olla kunnossa. Normitalkoiden pitää helpottaa maatalousyrittäjiä, mutta niitten ei pidä heikentää tuotantotiloilla olevien eläinten hyvinvointia.

Arvoisa puhemies! Maatalousyrittäjien jaksaminen on tärkeää paitsi näitten ihmisten oman hyvinvoinnin myös eläinten kannalta. Ihmisen on pystyttävä lepäämään, ja ihmisten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

on päästävä lomalle. Nämä jaksamisongelmat ja jatkuva huoli omasta toimeentulosta kuormittavat tuottajia ja maatalousyrittäjiä. Ja kun ihminen on väsynyt, niin hänen on vaikeaa pitää huolta niistä, joista hänen pitäisi pitää huolta. Joten pitämällä huolta ihmisistä me pidämme huolta myös eläimistä. Ja minä itse ajattelen, että yhteiskunnan sivistystä mitataan sillä, miten me kohtelemme niitä kaikkein heikoimpia, ja sen takia minä ajattelen, että meillä lainsäätäjinä on iso velvollisuus siinä, että me hoidamme meidän eläinsuojelulain kuntoon. — Kiitos.

18.05 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jälleen vihreillä maassa makaavan potkiminen jatkuu. He haluavat uusia normeja lisää, lisää velvoitteita, jotka veisivät tukioikeuksia. Jos meille tulee lisää eläinsuojelulainsäädäntöä, niin samoista asioista ei voida maksaa eläinten hyvinvointikorvauksia, ja jälleen viljelijän saamat tulot pienenevät. He ovat huolissaan siitä, riittääkö rahaa uusille virkamiehille, kun määräaikainen eläinsuojeluvaltuutetun virka lopetettiin. Tärkeintä oli, että olisi virkamiehiä; tärkeintä ei tuntuva olevan se, että eläinten hyvinvointi olisi parempi esimerkiksi viljelijöitten jaksamisen kautta. Edustaja Vartia on useaan otteeseen sanonut, että koko lomitussjärjestelmä pitää ajaa alas. Tämä on vihreitten linja toisella suulla, ja nyt sitten ollaan niin hurskaita kuitenkin toisella suupielellä lomitussjärjestelmän säilyttämiseksi.

18.06 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ymmärsinkö minä oikein, edustaja Kari, että te vastustatte vasikoitten nupouttamista? (Emma Kari: Ilman kivunlievitystä!) — Juu, sitä tapahtuu todella, todella harvoin. Oletteko te ollut yhdessäkään nupoutuksessa paikalla? Tiedätkö te, miten se tapahtuu? — Suurimmalla osalla tiloista Suomessa eläinlääkäri tulee paikalle, antaa kivunlievityksen, nukuttaa sen vasikan ja sen jälkeen tämä nupoutus tapahtuu ja usein samalla laitetaan myös ne korvamerkkit sille vasikalle. On erittäin hyvä, että nupoutus tapahtuu, koska jos eläimelle jätetään sarvet — ja me kaikki toivomme, että eläimet saavat mahdollisimman paljon vapaana olla — niin aikuisen naudan sarvet ovat melkoinen ase, ja kiimassa olevan eläimen sarvet ovat melkoinen uhka sekä ihmiselle että toisille eläimille. Joskus tuntuu, että tämä vihreitten eläinten suojelu on sellaista, että siitä tiedetään kaikista eniten täällä (Puhemies koputtaa) Kehä kolmosen tällä puolella.

18.07 Pertti Hakanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kari piti aivan linjansa mukaisen puheenvuoron, ja yksi tärkeä asia kyllä sieltä kiinnitti huomiota: ihmisten hyvinvointi, hoitajien hyvinvointi on käsi kädessä eläinten hyvinvoinnin kanssa. Se pitää aivan paikkansa.

Mutta kyllä minä sitten myös ihmettelen sitä, että kritisoitiin eläinsuojeluasiamiehen viran täyttämättä jättämistä. Syksyllä, kun meillä oli tämä eläinsuojeluasiamies vielä olemassa, virka, henkilö paikalla, hän ei ottanut mitään kantaa lomituksen järjestelmämuutoksiin, siihen, että jos tuottajien lomituspalveluja heikennetään. Siinä olisi ollut tuhannen taalan paikka ottaa kantaa siihen, että hyvinvointi hoitajalla on yhtä kuin eläinten hyvinvoinnin lisääminen.

18.08 Satu Taavitsainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisuuskaan ei automaattisesti takaa eläinten sivistynyttä kohtelua. Se vaatii sen, että meillä on lait ja valvonta kunnossa. Ja kyllä kuluttajat ovat tietoisia, että Suomessakin on teuraseläimiä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

kohdeltu julmasti ja väkivaltaisesti. Tämä on myös hyvin ikävää ja inhottavaa niille tuotantoeläinten kasvattajille, jotka ovat toimineet oikein ja kohdelleet eläimiä hyvin ja oikealla tavalla, ja tämä pilaa myös heidän mainettaan. Eli kyllä on myöskin lisättävä sitä avoimuutta ja valvontaa. Yksi hyvä keino olisi esimerkiksi asentaa videovalvontajärjestelmiä teurastamoihin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Kari, reilut 1 minuuttia.

18.09 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On sinänsä aika surulista se, että kun puhuu eläinten hyvinvoinnista, niin se saa heti keskustassa aikaiseksi tämänlaisen vastareaktion, kun nimenomaan kysymys on siitä, että käytetään meidän lainsäädännön pohjana uusinta tutkimustietoa. Minä en missään vaiheessa, tietenkään, puhunut nupoutuksia vastaan, vaan minä puhuin eläimille tuskallisista toimenpiteistä ilman kivunlievitystä, joten on vähän ikävää, että edustaja tällä tavalla vääristelee sitä, mitä tässä salissa on sanottu, kun meidän kaikkien yhteisen tavoitteen pitäisi olla se, että sekä eläimet että ihmiset näillä tiloilla voivat hyvin.

18.09 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eläinsuojelun nimissä vihreät ovat lähinnä häirinneet maatalouselinkeinoja. Ja ollaan huolissaan täällä eläinten hyvinvoinnista. Miten nyt ei olla huolissaan näistä halal-teurastuksista, jotka ovat todella vastenmielisiä eläinten kiduttamista? Siihen ei oteta minkäänlaista kantaa, mutta tällaisiin lillukanvarsiin kyllä puututaan, niin kuin turkistarhaus ja eläinten käyttäytyminen tuolla maatiloilla ja muuta. Kyllä maaseudun ihmiset pitävät eläimistä huolta, koska ne tuottavat silloin parhaiten, kun niillä on hyvä olla. Mutta miten tällainen halal-teurastus, joka on hyvin vastenmielinen, on teiltä jäänyt kokonaan pois?

18.10 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitusohjelmassa lukee, että tällä kaudella ei säädetä uusia kustannuksia aiheuttavia velvoitteita. Meillä on maailman tiukimpia eläinsuojelulainsäädäntöjä, ja totta kai me tarkistelimme sitä edelleenkin, mutta vetoan siihen, että jokainen täällä salissa ymmärtäisi sen, että sitä mukaa kuin me lainsäädäntöön laitamme uusia velvoitteita, niistä samoista asioista ei voi esimerkiksi hyvinvointikorvauksia maksaa, ja sen takia jo nykyiset säännökset ovat erittäin byrokraattisia ja monimutkaisia.

Sitten vielä edustajalle tästä teurastusasioitten ja muitten säännösten rikkomisesta: Ei se lainsäädännön rikkominen vaadi sitä, että täytyy uutta lainsäädäntöä tulla. Kyllä niiden entistenkin sääntöjen mukaan eläinten epäasiallinen kohtelu on väärin. Ja sitten valvontakameroista: niitä jopa asennetaan sinne, mutta ihan pohdin sitä, että haluaisimmeko me omaan työhuoneeseemme esimerkiksi valvontakameran jatkuvaan seurantaan. Käsi pysyy, kuka haluaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tässä debatissa vielä vastauspuheenvuorot edustajille Hakanen, Mikkonen ja Heikkinen, ja jos näiden jälkeen vielä edustaja Kari, josta tämä keskustelu lähti liikkeelle, haluaa käyttää vastauspuheenvuoron, toki myönnän sen sitten myös hänelle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

18.12 Pertti Hakanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kari otti esille, että eläimistä keskustelu aloittaa keskustassa jonkinlaisen vastaefektin. Ehkä se pitää sillä tavalla paikkansa, että ainakin tässä keskustelussa tänään on ollut keskustalaisia tuottajia keskustelemassa. Me tiedämme yksityiskohdittain, millä tavalla se lainsäädäntö ja eläinten hyvinvointi kulkevat käsi kädessä. Hyvinvoiva eläin on tuottava eläin. Me emme voi ajatella sitä asiaa niin, että ollaan välinpitämättömästi eläintä kohtaan. Me täytämme monta kriteeriä, me todella huolehdimme siitä eläimestä myöskin oman jaksamisen ääri rajoilla ollessamme.

Jos puhutaan lainsäädäntömuutoksista — parsinavetan kieltämisestä, turkistarhauksen kieltämisestä, emakkohäkkien kieltämisestä — yhtenä pienenä esimerkkinä vain se, että turkistarhalla eläimet ovat jalostettuja eläimiä, eivät ne pärjää luonnossa. Ja emakkohäkkiä kun ajattelee, vaikka nyt tiineen emakon ensimmäisiä vuorokausia, minä koen, että se on hyvinvointia, että se saa olla rauhassa yksilönä sen sijaan, että tappelee ryhmäkarsinassa ja uusii sen tiinehtymisen kolmen viikon päästä. Tämä on hyvinvointia.

18.13 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa varmaan kaikki jakavat yhteisen toiveen siitä, että meidän maanviljelijät jaksaisivat paremmin. Me tiedämme tutkimuksista, että maanviljelijät kokevat työnsä sekä fyysisesti että henkisesti raskaaksi, ja tämä poikkeaa aika monella tavalla monista muista yrittäjistä, jotka yleensä kokevat vain jompaakumpaa näistä. Maanviljelijöillä se työ on sekä fyysisesti että henkisesti raskasta suurella osalla, ja viime aikojen kriisitilanne on vain sitä pahentanut. Samanaikaisesti me tiedämme myös sen, että silloin kun maanviljelijä jaksaa hyvin, hän jaksaa myös huolehtia eläimistään, ja yleensä tällaiset ongelmatilanteet ovat olleet juuri maataloilla, joissa viljelijä ei ole jaksanut. Sen takia me kaikki jaamme tämän ja on tärkeää, että tähän puututaan, ja hyvä, että tästä tänään keskusteltiin. Mutta samanaikaisesti, totta kai, meidän täytyy huolehtia siitä, että meillä eläimet voivat hyvin, (Puhemies koputtaa) ja sen takia luomutuotanto on se suunta, mihin eläintuotannossa pitäisi entistä enemmän pyrkiä.

18.15 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kari, en vääristellyt vaan tein tarkentavan kysymyksen, että oletteko te sitä mieltä, että vasikoita ei pidä nupouttaa. Te tarkensitte sen, että tarkoittitte, että ei ilman kivunlievitystä. Esimerkiksi meidän kotitilallamme nupoutetaan lähes sata vasikkaa per vuosi. Joka ikisen nupoutuksen tulee suorittamaan eläinlääkäri kivunlievityksen ja nukutuksen kautta.

Koska ne eläimet ovat meille tärkeimmät ja läheisimmät työkaverit, me pidämme niistä niin hyvää huolta kuin mahdollista, koska vain hyvinvoivasta eläimestä, meidän tapauksessamme naudasta, lypsylehmästä, tulee tuottava eläin. Pihattonavetassa, missä ne saavat kulkea vapaasti, eläimen joka kohdan pitää toimia. Jotta se lehmä käy itse syömässä, sillä pitää olla terveet jalat, terveillä jaloilla mennään itse robotille lypsämään ja terveillä jaloilla mennään omaan parteen makaamaan. Sairas eläin ei liiku, se ei käy syömässä silloin, kun on syömisen aika. Minä kutsunkin teidät vaikka meille kotitalalle Kiuruvedelle katsomaan, miten me pidämme eläimistä huolta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No, myönnetään vielä edustaja Kalmarille vastauspuheenvuoro, ja sitten edustaja Kari.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

18.16 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vielä tuosta nupouttamisesta. Vetoan vihreisiin nyt myöskin siinä, koska näitä esityksiä tulee paljon sellaisilta tahoilta, joilla tavoitteena on vaikkapa lopettaa koko kotieläintuotanto, että pidätte pään kylmänä esimerkiksi tässä nupoutusasiassa myös niinpäin, että kun nykyään on puudutusaineita, joita ei tarvitse suonensisäisesti pistää, tämän nupoutuksen voi suorittaa sitten sillä tilalla, pienellä tilalla, jolla se kustannus tulee aika kohtuuttomaksi eläinlääkärin käynnin myötä. Vasikan arvo on huomattavasti alle sen, mitä tämän nupouttamisen arvo pahimmillaan, niin että sen voisi viljelijä sitten itse toteuttaa. Eli kannatatte sitten tämäntyyppisiä maalaisjärkisiä ehdotuksia, jos sieltä näitä aikanaan tulee.

18.17 **Emma Kari vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos kutsusta Kiuruvedelle. Tulen kyllä oikein mielelläni sinne tutustumaan.

Tässä keskustelussa on kaikista tärkeintä, että me oikeasti, aidosti kuuntelemme toisiamme emmekä vain perusta meidän tulkintojamme mielikuviin siitä, mitä toinen sanoo, vaan aidosti yritämme löytää yhteisymmärrystä näistä asioista.

Ehkä edustaja Hakkaraiselle sanoisin sen, että vihreät ovat vaatineet aina tainnutusta ennen teurastusta, joten tämä väite tästä ei pidä paikkaansa.

Sitten ehkä vielä kommentti tähän porsimishäkkikysymykseen. Oleellista siinä ei ole se, miten me tai miten tuottajat tilanteen kokevat, vaan nimenomaan se, että me käymme läpi viimeisimmän tutkimustiedon siitä, miten eläimet tuntevat, miten ne kokevat, mikä aiheuttaa kärsimystä, ja me perustamme meidän lainsäädännön tutkittuun tietoon, ei meidän mielikuviimme asioista.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrytään puhujalistaan.

18.18 **Pertti Hakanen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kukaan ei tiedä sitä, kuinka monen kanalaan, sikalaan, navettaan tai muuhun tuotantorakennukseen enää tämän syksyn pimeyden koittaessa valot syttyvät. Tämä epävarmuus on monella tilalla osa jokapäiväistä elämää ja arkea. Uskon ja tiedän, että jokainen tälläkin hetkellä tuotannon lopettamista suunnitteleva on aina halunnut olla koko sydäimestään kotimaisen ruuan tuottaja. Taakka on vain kasvamassa tänä päivänä liian suureksi.

Viikonloppuna eräs tuottaja kertoi oman tarinansa. Sikala tyhjenee nyt juhannukseksi, tuottaja saa hengähtää muutaman päivän. Normaalisti uudet porsaas tulevat sikalaan lähes välittömästi muutaman päivän viiveellä. Siihen tuotantosopimuksetkin velvoittavat. Nyt vain on tilanne sellainen, että ei ole viljaa varastossa, ei ole rahaa tilillä, on odotettava syksyn satoa — pakollinen kolmen kuukauden loma.

Olemme suurten haasteiden edessä. Tuotantopanoshinnat ovat nousseet samalla, kun tuottajahinnat vain laskevat. Venäjä on asettanut vastapakotteita, kuten tiedämme. Tilojen investoinnit on jäädytetty, tuotantorakennuksista katkaistaan sähköjä maksamattomien laskujen takia, peltoja kylvettiin keväällä ilman lannoitteita ja lähes kaikesta muustakin tingitään. Päivittäin saadaan kuulla sekä lukea ikäviä uutisia näistä kohtaloista. Entistä useampi viljelijä näistä tänä päivänä jo kertoo.

Äärimmäisen huolestunut olen myös niistä maaseudulla asuvista nuorista, jotka näkevät tämän kaiken läheltä ja joutuvat jopa sijaiskärsijöiksi. Voimmeko edes kuvitella, minkälaisen kuvan nuori saa maaseudusta, maaseutuyrittäjyydestä tai yrittäjyydestä yleensä nähdessään vanhempiensa jatkuvan paineen, ahdistuksen, valvonnan pelon, sen kaiken tus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

kan, mikä siellä arjessa on aamusta iltauniin asti, kuinka valtava kynnys on palata opiskelujen jälkeen maaseudulle tai perustaa yritys, jos päällimmäisenä mielessä on vain näihin liittyvä kurjuus ja epätoivo.

Arvoisa herra puhemies! On selkeästi vastuun kantamisen aika. Lainsäätäjän asemasta katsottuna päällimmäinen tunne tästä kaikesta on riittämättömyys. Se on läsnä joka ikinen päivä, ja nyt on ryhdyttävä konkreettisiin toimiin tämän perinteikkään elinkeinon pelastamiseksi.

Muutama ajatus tulevista toimista.

Aivan ensimmäiseksi meidän on saatava tähän hätään ensiavuksi tuottajalle kriisipaketti, jota ministeri Tiilikainen valmisti. Toisin kuin tänään ollaan kuultu, että kokoomukseen voidaan luottaa, lisätalousarviopaketti nyt keväällä taitaa kyllä vain jäädä heistä kiinni. Tänään on kerrottu myöskin linjauksia koskien käyttöpääomainoja. Näiden toimien nopea toteutus on nyt väin välttämättömästi saatava liikkeelle lähiviikkoina.

Toiseksi on tarkasteltava jo esillä ollut tuotantorakennusten kiinteistöveron poistamista tai vähintäänkin alentamista. Tämän verohuojennuksen suuruudessa olisi hyvä huomioida myös tilojen jatkuvasti kasvavat yksityistiemaksut. Tilakoko kasvaa, yksityistiekilometrejä tulee entistä enemmän. Kiinteistöveron poistamista vastaavia toimia olisivat myös maatilojen sähkö- ja polttoaineverotuksen keventäminen. Näiden toteutusmahdollisuudet tulee myös selvittää.

Alkuperämerkinnät on selkeytettävä. Kotimaisen ruuan kilpailuetujen tulee olla kuluttajan suuntaan kirkkaita. Tätä tukeva lainsäädäntö on ajettava voimalla läpi tällä kaudella.

Suomessa tehdään paljon puhdasta ruokaa, ja tätä etua on pystyttävä käyttämään mahdollisimman tehokkaasti myöskin elintarvikeviennissämme. Lainsäädäntö on muokattava tätä mahdollisimman hyvin tukevaksi ja esteet purettava. Ihmettelen esimerkiksi sellaista asiaa, että kilpailulainsäädäntö ei tällä hetkellä mahdollista tilannetta, jossa kaksi lihataloa vaikka päättäisi perustaa yhteisen vientiyrityksen, joka tullaisi ja veisi ylituotantolihaa esimerkiksi Kiinaan. Tällaiset pullonkaulat pitää kaikki poistaa.

Hankintalakia koskeva valtioneuvoston linjaus valtion hankinnoista ruokahankinnoissa on oikea ja tulee panna täytäntöön nopeasti, ja se on tuotava myöskin hankintalain tekstiin ja tuotava sitä kautta kaikkiin julkisiin hankintoihin.

Arvoisa puhemies! Näitä varsin nopeasti tilannetta parantavia ehdotuksia maatalous nyt muun muassa kaipaa, ja näiden toteuttamiseen meillä on kaikki mahdollisuudet, mikäli saamme asian taakse koko tämän salin. On huolehdittava myös lisäkustannuksista, joista hallitusohjelma ehdottomasti pitää huolta, että niitä maataloudelle ei tule. Hallitusohjelma on maatalouden kannalta hyvä, (Puhemies koputtaa) ja hallituspuolueet seisovat vahvasti sen takana. Oppositiossa on välillä ajettu kaksilla rattailla, mutta välikysymyskeskustelu on tänään mielestäni osoittanut sen, että tässä salissa on yksimielisyys maatalouden ja kotimaisen ruuan puolesta. Meille viljelijäkollegoille täällä on ystäviä joka penkissä. Ei ole niin suurta herraa tai rouvaa, joka ei joka päivä talonpojan kädestä syö.

18.24 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Vaikka olen kansanedustaja, olen myös maitotilan emäntä Kiuruvedeltä. Meidän tilamme viirissä on vuosiluku 1694. Nestori-poikamme olisi 12. lenkki tilan isäntänä. Niin meidän kuin monien muiden suomalaisen ruuan tuottajien sukupolvien ketju on kuitenkin vaarassa katketa.

Maataloustuottajien tilanne on Suomessa historiallisen heikko. Ongelma toisensa perään on kasautunut viljelijöiden harteille: tuottajahintojen lasku, Venäjän vastapakotteet,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

tukimaksatusten myöhästymisen ja viime vuonna kehnon sään pilaamat sadot monin paikoin. Kuten tuossa debatissa jo kerroin, viime vuonna maatalousyrittäjän tuntipalkka oli vaivaiset 3,30 euroa tunti. Kysyn, kuinka moni teistä olisi valmis työskentelemään vuoden ympäri, välillä vuorokauden ympäri, tällaisella palkalla, kun se lehmäpoloinen ei osaa täsmätä poikimistaan virka-ajalle ja nyt parhaillaan moni isäntä ja emäntä on tekemässä rehusatoaan vuorokauden ympäri pois sateitten alta. Jos Suomessa tehtäisiin kaikkialla työtä maatalouden tuntipalkalla ja tehokkuudella, olisi kustannustasomme maailman ylivoimaisesti kilpailukykyisin ja maamme rypisi kauppataseen ylijäämässä.

Arvoisa puhemies! Hätähuutoja kuuluu ympäri Suomea. Erityisesti nuoret, vasta investoineet tilalliset tarvitsevat kiireisimmin apua velkoihinsa. Tämä on koko Suomen yhteinen asia. Viljelijöitä on autettava, jos haluamme jatkossakin syödä kotimaista, puhdasta ja turvallista ruokaa. On muistettava, että kotimaisen ruuantuotannon tukeminen on myös osa turvallisuuspolitiikkaa, koska se turvaa huoltovarmuutemme.

Olen kiitollinen oppositiolle tästä välikysymyksestä, joka osoittaa, että tekin olette havahduneet tuottajien ahdinkoon ja ymmärtäneet kotimaisen maatalouden merkityksen. Enää emme toivottavasti kuule haukkuja navetanäpertelyn tukemisesta. Voi olla, että tämä kriisi jatkuu koko vaalikauden, joten opposition sitoutuminen antaa hallitukselle rohkeutta ja voimia toimia.

Muutama sana vielä suomalaisesta ruuasta.

Arvoisa puhemies! Jos haluamme säilyttää suomalaisen ruuantuotannon, keskeisin vaikuttaja siihen on suomalainen kuluttaja. Tällä hetkellä Suomeen tuodaan elintarvikkeita 2,5—3 kertaa enemmän kuin mitä onnistumme viemään ulkomaille. Kuten tänäänkin täällä salissa on jo puhuttu, kotimaisen kulutuksen vääristymä johtuu lähinnä kaupan keskittymisestä ja kauppaketjujen ahneudesta. Niiden keksimä ruuan halpuutus on lähinnä suuri huijaus. Jos tuotteen hinta on alennettu, se otetaan kyllä muualta takaisin. Tuottajille kuitenkin sanellaan maksettu hinta: ota tai jätä.

Näillä sanoilla haluan sanoa sen, että kyllä kuitenkin suurin päättäjä suomalaisen maanviljelijän tulevaisuudesta on Suomen kansa. Se päättää, mitä ostoskoriinsa kauppojen hyllyjen ääressä laittaa. Jos ainoa kriteeri aina ostopäätökselle on halvin hinta, ei kotimainen puhdas ruoka pärjää. Kuitenkin suomalaista maitoa ja lihaa ja muita tuotteita ostaessa voimme olla varmoja, ettemme saa niistä antibiootti- tai hormoni- tai muita myrkyjämiä. Viljat, marjat ja vihannekset ja muut luonnon antimet ovat puhtaassa ympäristössä puhtain menetelmin kasvatettuja. Suomalaista ruokaa syömällä et menetä terveyttäsi, kai sekin jokin arvo on.

Vielä viimeiseksi, arvoisa puhemies, lomituksesta. Lomitus on poikkeuksellisen toimiva järjestelmä eläintilojen hyvinvoinnin takaamiseksi. Kun emäntä ja isäntä voivat hyvin, selvitysten mukaan myös eläimet voivat paremmin. Lomitusjärjestelmän heikennykset olisivat suoria heikennyksiä kotimaisen antibiootti- ja hormonivapaan, vähemmillä torjunta-ainemäärillä ja monin tavoin Euroopan keskitasoa vastuullisemmin tuotetun ruuan saatuuteen sekä tuotantoeläinten hyvinvointiin.

Lopuksi, arvoisa puhemies, kiitän jo tässä vaiheessa ministeri Tiilikaista niistä sanoista ja teoista, mitä lupasitte pikaisesti viedä eteenpäin tuossa avauspuheenvuorossanne.

18.29 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä käydyn keskustelun aikana voi sanoa, että on kerrankin tuntunut maaseudulla kasvaneesta nuoresta miehestä hyvältä, kun maaseudulla on kerrankin runsaasti ystäviä. Suomessa on noin 50 000 tilaa ja noin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

300 000 työpaikkaa tässä elintarvikeketjussa. Nämä ovat ne perusfundamentit, jotka on syytä pitää mielessä.

Maatilojen taloudellinen tilanne viime vuosina on mennyt todella hurjaa vauhtia alaspäin. Syynä ovat tietenkin ensinnäkin Euroopan unionin määräämät pakotteet Venäjälle, jotka aiheuttivat sitten vastapakotteet Venäjän toimesta. Venäjä on ilmoittanut, että vastapakotteiden kesto aika on vuoden 2017 loppuun, ja jonkun verran tuntien Venäjän-politiikan määrätietoisuutta voisin vaikka veikata, että pakotteet tulevat säilymään. Totta kai ne joskus puretaan, mutta Suomi kuitenkin näissä Venäjä-pakotteissa on suurin kärsijä kaikista Euroopan unionin maista. Suomi on saanut EU:lta hieman korvausta tehtyjen pakotteiden helpottamiseksi, mutta valitettavasti niistäkin tuista suurin osa meni jonnekin muualle. Euroopan unionin oma kiintiöpolitiikka on myös syönyt Suomen maataloutta, mikä on ollut pohjoiselle valtiolle tietysti aika kova paikka.

Maatalouden byrokratia on Suomessa viety äärimilleen. Sitähän on tämän hallituksen aikana kohtuullisen hyvin jo purettu, ja toivon, että ministeri, kun on nyt paikalla, tätä äsken mainittua byrokratian purkutietä jatkaa rohkeasti ja empimättä. Se on aivan oikea tie. Turhat kustannukset on saatava pois. Suomen on oltava yhä enemmän aktiivinen Euroopan unionin komissioon päin, että saamme purettua näitä turhan byrokratian koukeroita ja samalla säästämme rahaa. Sitä vain ihmettelen edelleen, minkä takia Maaseutuvirastossa ei saada tietokoneohjelmia sellaiseen kuntoon, että voitaisiin tukien maksatukset hoitaa kuntoon nopeasti. Hyvä ystäväni on huipputietokonemies. Kysyin tätä asiaa häneltä, miten äkkiä nuo saataisiin kuntoon. Hän sanoi, että jos hän rupeaa tietokoneohjelmaa suunnittelemaan, hän takaa, että alle kuukaudessa on semmoinen ohjelma, että homma muuten pelaa. Tätä nyt on väännetty ja väännetty ja käännetty, ja tulos on tämä. Ihmettelen edelleen, eikö tällaisista maksatusta saada tässä maassa kuntoon.

Kun aikoinaan Naturaa Suomeen suunniteltiin, silloin oli ympäristöministeriön selitys minulle, kun en saanut karttoja, että heillä on tulostusvaikeuksia. Mikä sen takana oli? Sen takana oli se, ettei haluttu antaa minulle omasta tilasta tietoja, että olisi totuus paljastunut, että minulle valehdeltiin. — Anteeksi, puhemies, minulle kerrottiin väärää tietoa, (Puhemies koputtaa) pyydän anteeksi. — Joka tapauksessa tässä tilanteessa minulle kerrottiin väärää tietoa ja perusteena oli, että oli tulostusvaikeuksia. Toivon mukaan tällaista asiaa ei enää toista kertaa tapahdu.

Biotalous on tärkeä osa suomalaisen maaseudun tulevaisuutta, ja jos meillä ei biotalouteen saada sijoitettua isompia panoksia kuin tänä päivänä, olemme siinä tilanteessa, että joudumme tuomaan sitten elintarvikkeita ja monta muutakin asiaa. Biotalous on todellinen mahdollisuus, mutta se edellyttää sitä, että tässä maassa löytyy ensinnäkin yhteinen ymmärrys siitä, että maataloudelle annetaan aito mahdollisuus kasvaa, käytämme yhä enemmän omia elintarvikkeita ja jalostamme niitä ja myymme niitä ulkomaille yhä enemmän, koska puhtaudella varmasti maailmalla tulevaisuudessa pärjää.

Uusiutuva energia on myös meidän mahdollisuutemme, mutta siitä, mitä nyt tällä hetkellä Suomessa on tapahtumassa, olen hieman surullinen. Nimittäin uusiutuvan energian kestävyyskriteereitähän tehdään parhaillaan Euroopan unionissa kuntoon, ja näin ollen suomalaisten poliitikkojen on kohtapuoliin päätettävä, millaisia kriteereitä me haluamme tässä maassa viedä eteenpäin tuolla EU:ssa. Ensimmäisiä puheenvuoroja olen jo kuullut esimerkiksi Vihreän liiton piiristä, että koko suomalainen metsien kasvu ei olisi se kestävä kasvu, josta osa voitaisiin... Suomen suurin kanta ja maanviljelijöiden ja metsänomistajien kanta on selkeä ja myös hallituksen kanta siitä, että koko metsien kasvu pitää hyödyntää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

kestävyysskriteerien mukaisesti sataprosenttisesti, se 105 miljoonaa mottia vuodessa. Mutta olen kuullut jo puheenvuoroja, joiden mukaan tämä ei pitäisi paikkaansa. Kyllä Suomen pitää ajaa määrätietoisesti kantaa, että koko metsien kasvu pystytään käyttämään tässä maassa hyödyksi ja ennen kaikkea niin, että saadaan aikaan lisää työtä ja toimeentuloa maaseudulle.

Suomalaista maaseutua ei pelasta mikään muu kuin suomalainen työ ja suomalainen maatalous. Ne elävät maisemat, mitä olemme auton ikkunasta nähneet, kun maanteillä ajamme, ovat nimenomaan maatalouden ja metsätalouden harjoittajien hyvää työtä. Jos me emme pidä omista pelloistamme ja metsistämme huolta, sitä ei Euroopan unionista tee meidän puolestamme kukaan.

Arvoisa herra puhemies! Lopuksi vielä se, että kun puhutaan maataloustuista ja monista muista maatalouteen liittyvistä byrokratian koukeroista, on syytä muistaa, että kaikki se tuki, mikä jaetaan maatiloille, loppujen lopuksi koituu kuluttajien hyödyksi halvempina elintarvikkeina. Eivät maataloustuet ole mitään maanviljelijöiden nimenomaista apua, vaan ne ovat kuluttajille tulevaa halvempaa ruokaa, ja sen takia meidän pitää puolustaa suomalaisia maataloutta, että pystymme syömään omia puhtaita ruokiamme sen sijaan, että toisimme ne ulkomailta.

18.35 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen tuossa mainitsi vihreät ja biotalouden kestävyyskriteerit. Tässä juuri suuren valio-kunnan delegaatio vieraili Brysselissä hiljan, ja kyllä vahvasti puhuimme kaikki suomalaisen bioenergian puolesta, jotta saadaan sellaiset kestävyyskriteerit, että ne tukevat myös kestävästä metsäkäyttöä. Mutta on niinkin, että on Suomenkin etu, että meillä on kestävyyskriteerit, jotta kestävästi tuotettu energia menee etusijalle kestävämpään tuotantoihinsa nähden, ja toisaalta myös luonnon monimuotoisuus on arvo. Jotkut tietyt rajat täytyy olla, emme me voi aivan tyhjäksi kaikkia metsiä riipiä.

18.36 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nimenomaan näin, että kestävyyskriteerit luodaan, mutta olen kuullut niitä puheenvuoroja nimenomaan edustaja Karimäen edustamasta puolueesta ja joidenkin asiantuntijoiden suusta myös sellaisia väitteitä, että kun uusiutuvaa energiaa korjataan suomalaisista metsistä, niin kestää sata vuotta ennen kuin uusi puu kasvaa sen kaadetun puun tilalle. Sehän ei pidä paikkaansa, sehän on täydellistä harhaan johtamista. Nimittäin kun metsää harvennetaan, niin tietenkään sitä puuta, mikä sieltä metsästä on viety pois, ei enää siellä ole, mutta se kasvuvoima, mikä maaperässä on sen jälkeen, keskittyy ja kasvaa niissä jäljelle jääneissä. Eli tämä on ihan perusasia Suomessa, mutta kun halutaan riitauttaa asioita ja halutaan näyttää ne asiat niin, että tässä ollaan luontoa tuhoamassa, ja että kun puu kaadetaan, se voi jopa tuntea tuskaa, niin kyllähän tällä ajattelumallilla voidaan vaikka väittää, että suomalainen puu ei ole kestävällä pohjalla, kun se kaadetaan ja tuotetaan vaikka suomalaisiksi energiaksi. Tämän takia toivoisin, että tästä maasta löytyy yksimielisyyttä näissä asioissa. Jos me emme itse omaa talouttamme laita kuntoon, niin turha on itkeä (Puhemies koputtaa) EU:n perään.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja puhujalistaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

18.37 **Timo V. Korhonen kesk:** Arvoisa puhemies! Minäkin aloitan sillä toteamuksella, että tämä välikysymys suomalaisen maatalouden kriisistä on erityisen tärkeä. Tuossa kysymystekstissä on avattu erittäin hyvin syitä, jotka ovat johtaneet tähän nykyiseen suomalaisen maatalouden syvään ahdinkoon. Keskeistä kuitenkin olisi löytää yhdessä keinoja, joilla kriisistä päästään ensinnäkin ylitse ja sen jälkeen kestäväällä tavalla eteenpäin, niin että maatalous ja suomalainen elintarviketalous voivat jatkossakin tukea vahvalla tavalla kansantalouttamme. Meidänhän on muistettava se, että tuontia korvaavana ja vientiä vahvistavana, kotimaiseen työhön ja raaka-aineisiin perustuvana toimialana maatalous- ja elintarvikesektori on tehokkain toimiala vaihtotaseemme vahvistamiseen. Ja harvalle — no, toki heitäkin näyttää olevan — tarvitsee perustella sitä, mikä merkitys kotimaisella ruuantuotannolla on Suomen huoltovarmuudelle.

Välikysymystekstissä siis on arvioitu hyvin maatalouden kriisin syitä. Oleellista on kuitenkin löytää keinot kriisin purkamiseen ja pitkäjänteiseen, kannattavaan toimintaan — niitä keinoja taasen tässä välikysymystekstissä on kovin vähän.

Vastaavasti ministeri Tiilikainen kävi vastauspuheenvuorossaan hyvinkin seikkaperäisesti lävitse hallituksen toimia maatalouden toimintaedellytysten parantamiseksi. Lista oli aika pitkä, ja voi sanoa, että joka tapauksessa jo vuodessa on saatu enemmän aikaiseksi kuin viime hallituskaudella, neljässä vuodessa, yhteensä. Eli on tullut lisää tukirahoitusta, on saatu byrokratiaa vähemmäksi, on tehty ja saatu erittäin paljon erityyppistä infrarahoitusta muun muassa tiestön kunnossapitoon, on lisätty Makeran pääomitus ja niin edespäin. Huomionarvoista on muun muassa myös se, että tilojen akuuttiin kassakriisiin, rahoitusasemaan, on jo päätetty niitä toimia, joita välikysymyksessä muutamia esitetään. Myös MYEL-työeläkevakuutusmaksujen viivästyskorkoa alennetaan väliaikaisesti ja maanviljelijöille on osoitettu lisäresursseja tukien toimeenpanoon, ja useita toimia on tulossa, ja niin pitääkin tulla.

Nostan tässä yhteydessä hattua myös hallituksen EU-vaikuttamiselle. Se on ollut vihdoinkin tämän hallituksen aikana monella tavalla sellaista kuin sen olisi pitänyt olla myös edellisen hallituksen aikana, jolloin lyötiin lukkoon nyt sovellettava EU-lainsäädäntö ja myös tukitasot. Olen erityisesti ollut ilahtunut siitä, kuinka pääministerin ja ministeri Tiilikaisen johdolla on pyritty vakauttamaan EU-markkinoita ja lisäämään tuottajatuottoja. Tässä tuki on edelleen valtavan paljon tehtävää, ylituotantotilanne EU:ssa on kerta kaikkiaan pystyttävä jollakin tavalla ratkaisemaan.

Maatalouden kriisi, kuten on todettu, on syvä. On tietysti hienoa, että täällä eduskunta-puolueet ovat tilanteen hyvin sisäistäneet. Viime vuosi oli poikkeuksellisen hankala myös säiden puolesta. Onneksi tämä kevät, alkukesä ovat olleet maataloudelle suosiollisempia, mutta säästä huolimatta on selvää, että maatilojen taloushuolet ovat suuria ja tulevaisuus näyttää aivan liian epävarmalta.

Tässä tilanteessa on syytä muistuttaa, että politiikan ja säiden lisäksi on muitakin aivan keskeisiä tekijöitä, joiden rooli maatalouden tilanteelle on merkittävä — syitä, jotka täällä on moneen otteeseen jo nostettu esille, muun muassa elintarvikkeiden halpuuttamiskampanjat. Nämä halpuuttamiskampanjat ovat olleet, rohkenen sanoa, irvokas kruunu kauppojen pitkään jatkuneelle yliotteen suhteessa ruuantuottajiin, maatalouteen ja jalostukseen. On selvää, että kauppojen on kannettava vastuunsa suomalaisen ruuan tulevaisuuden varmistamiseksi, ja ehkä pieniä merkkejä tästä myös on nyt sitten nähtävissä.

Olen laittanut, niin kuin moni muukin täällä, positiivisesti merkille MTK:n ulostulot maatalouden syvän kriisin aikana. Sunnuntaina julkistetussa blogissaan puheenjohtaja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

Juha Marttilakin toteaa, että "rohkeasti, oikein hoidettuna tämä kriisi voi antaa eväitä parantaa suomalaisen maatalouden kilpailukykyä". Tämä on esimerkki asenteesta, jota myös eduskunnasta on syytä löytyä mielikuvapolitiikoinnin sijaan. Haluan itsekkin kääntää tämän välikysymyksen sillä tavalla positiiviseksi, että tämän menettelyn myötä oppositio haluaa sitoutua maatalouden asiaan, eli toivon myös, että kun hallitus tekee esityksiä maatalouden kannattavuuden parantamiseksi, oppositio tukee tämän välikysymyksen hengen mukaisesti näitä esityksiä.

18.42 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Lainaan tässä hieman välikysymyksen tekstiä: "Mikäli kehitys jatkuu samanlaisena, tulee se johtamaan siihen, että yhä useampi maatalousyrittäjä luopuu toiminnastaan eivätkä uudet sukupolvet enää ole valmiita jatkamaan perhetilojen toimintaa. Tällä kehityksellä olisi tuhoisa vaikutus Suomen huoltovarmuuteen. Suomella ei ole varaa maatalouden alasajoon eikä maaseudun elinvoimaisuuden hiipumiseen." Välikysymyksessä todetaan myös, että "kestävän ruuantuotannon perusta on hyvinvoiva ja työssään jaksava tuottaja, jolla on voimavaroja ja edellytyksiä pitää hyvää huolta eläimistä ja muusta tuotannosta".

Vasemmalla pidetään paljon meteliä eläinten oikeuksista. Tosin se meteli on hyvin valikoivaa. Se kohdistuu ainoastaan kantasuomalaisiin maatalousyrittäjiin, jotka työllään pyrkivät elättämään perheensä, mahdollisesti työllistämään muitakin ja ennen kaikkea tuottamaan meille puhdasta suomalaista ruokaa.

Arvoisa puhemies! Tänään täällä käydyssä keskustelussa esimerkiksi edustaja Sarkkinen oli huolissaan parsinavetoista ja työn alla olevista eläinsuojelulaeista. Myös edustaja Karimäki korosti eläinten oikeuksia, kuten liikkumatilaa, virikkeitä ja mahdollisuutta lajityyppiseen käyttäytymiseen. Kuitenkaan heitä tai muitakaan vihervasemmistolaisia ei tunnu kiinnostavan eläinsuojelulain 33 b §. 19. toukokuuta keskustelimme täällä edustaja Ronkaisen lakialoitteesta sen muuttamiseksi. Lakialoitteeseen halal-teurastuksen kieltämisestä löytyy allekirjoittajia ainoastaan perussuomalaisista ja keskustasta. Keskustelussa käytettiin 15 puheenvuoroa, kaikki perussuomalaisia. Ihmettelen, ettei lakialoitteen julkisessa keskustelussa ollut eläinaktivisteja lainkaan äänessä, vaikka aloitteen tarkoitus oli kieltää julma ja barbaarinen teurastustapa. Aktivistit ovat vuosien varrella tehneet lukemattoman määrän iskuja suomalaisten maatalousyrittäjien tiloille. He ovat tunkeutuneet maatalousyrittäjien yksityisalueelle, vahingoittaneet heidän omaisuuttaan, mustamaalanneet kampanjoillaan näiden ihmisten mainetta. Eläinsuojelun nimissä he ovat häirinneet maatalousyrittäjien elinkeinoa. Missä siis viiipyvät Suomessa kuvatut videot halal-teurastuksesta? Miksi vasemmalla ollaan hiljaa, vaikka tämä tuskaa tuottava eläinrääkkäys kasvaa koko ajan Suomessa?

Arvoisa puhemies! Kuten arvostamani edustaja Östman sanoi, lisämäärärahojen tarve on akuutti ja hallituksen olisi pitänyt huomioida se jo vuoden 2016 varsinaisessa talousarviossaan ja viimeistään tämän vuoden lisätalousarviesityksessään. Olen samaa mieltä edustaja Östmanin kanssa. On häpeällistä, että suomalaiset maatalousyrittäjät ja monet muutkin joutuvat kiristämään kukkaron nyörejään ja osa suomalaisista on jopa vaarassa ajautua lohduttomaan ahdinkoon, kuten monet edustajat, muun muassa Heikkinen, ovat täällä hyvin kuvailleet.

Ihmettelenkin sitä, että juuri löytyi 230 miljoonaa tosta vaan maahanmuuttoon, turva- paikkaturismiin. Sitä kautta tuetaan terrorismia ja ihmiskauppaa. Kyllä tämä on kummallista touhua. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

18.47 **Johanna Karimäki vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hakkarainen tuossa nosti esiin eläinsuojeluasioita, ja Vihreä liitto on aina vaatinut sitä, että eläimet pitää tainnuttaa ennen teurastusta. Mutta eläinsuojelukysymyksissä on järkevää edetä laajan eläinsuojelulain uudistuksen kautta, käyttää hyväksi laajasti tutkittua tietoa ja vertailukohtia naapurimaihin. Esimerkiksi Ruotsissa parsinavetat on jo kielletty. Meillä Suomessa eläinsuojelulaki on 20 vuotta vanha. Täällä salissa on herännyt keskustelua siitä, että milloinkahan eläinsuojelulain uudistus saadaan käsittelyyn, ja nyt kun ministeri Tiilikainen on saapunut aitiioon, niin olisi hyvä kuulla hänen kertomanaan, missä vaiheessa eläinsuojelulain uudistus etenee. Jo viime kaudella tehtiin paljon työryhmätyötä ja selvityksiä. Milloin laki on tulossa eduskuntakäsittelyyn?

18.48 **Pertti Hakanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Karimäki otti eläinsuojelulain uudistuksen jälleen puheeksi, ja erityisesti parsinavetat siinä nyt tulivat esille. Haluan vain tässä kohtaa tuoda myöskin sellaisen tosiasian tietoisuuteen, että meillä on koko ajan uudet navetat rakennettu pihatoiksi. Aika harvoja uusia parsinavetoja enää edes suunnitellaan saatikka rakennetaan, ihan jokusia vuodessa tehdään vielä. Meillä täytyy yrittäjällä olla tällainen luontainen mahdollisuus siirtyä tuotantotavasta toiseen. Jos me lailla kiellämme jonkun vuoden päästä lehmän pidon kytkettynä parsinavetassa, se on aika kova isku sille yrittäjälle, joka on saattanut 30 vuotta lypsää ykkösluokan maitoa sieltä parresta. Kyllä täytyy antaa sellainen luontainen vaihtoehto ja antaa se myöskin niin, että kehotetaan, kannustetaan, tuodaan esille niitä hyviä puolia siitä pihatosta, ja tällä tavalla niitä investointeja suunnataan sinne vapaamman liikkuvuuden puolelle.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro tämän keskustelun sytyttäjälle, edustaja Hakkaraiselle.

18.50 **Teuvo Hakkarainen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Karimäelle sen verran, että miksi ette allekirjoittanut edustaja Ronkaisen lakialoitetta. Siinähan se olisi tullut uudistettua ja mielipidekin julki.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja puhujalistaan.

18.50 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Maatalouden kannattavuus on vaikeassa kriisissä. Maatalouden asiaa eivät ratkaisevasti edistä satunnaiset kriisipaketit, niin tarpeellisia kuin ne varmasti ovatkin. Kaivataan pysyviä ja monipuolisia ratkaisuja, joissa eurot puhuvat koko elinkeinolle.

Pääministeri Juha Sipilän hallitus joutui ruoriin tilanteessa, jossa maatalouden tulotuen linjaukset oli tehty sitovasti vuoden 2020 loppuun. Nyt tukipolitiikassa mennään näiden linjausten mukaan, ja luullakseni tässä salissa vallan hyvin tiedetään, ettei EU:n komission päättämiin rahastokauden linjauksiin käytännössä saada kansallisia poikkeuksia muutoin kuin niin sanottuina kriisipaketteina EU:ssa sovellettavan de minimis -tuen kautta. Kriisipaketitkin ovat kiven alla. Sen jälkeen, kun hallitus tänä keväänä perui hallitusohjelmaan sisältyneet vähäiset leikkaukset, Suomen maatalous saa tulotuet tänä ja ensi vuonna sellaisina kuin pääministeri Jyrki Kataisen ja pääministeri Alexander Stubbin hallitukset ne neuvottelivat ja päättivät. Nyt voi siis itse kukin arvioida, oliko neuvottelutulos riittävä. Jos

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

tarkkoja ollaan, maatalouden kansallista tulotukea päätettiin jopa lisätä tämän kevään julkisen talouden suunnitelmassa 13,4 miljoonalla eurolla.

Maatilatalouden kehittämisrahastosta Makerasta maksetaan maatalouden investointiavustukset ja nuoren viljelijän aloitustuki. Viime eduskuntakaudella Makeraan ei siirretty valtion budjetista senttiäkään. Pääministeri Sipilän hallitus päätti sisällyttää kärkihankkeisiinsa 90 miljoonan euron siirron Makeraan. Tällä siirrolla Makera voi jatkaa rahoitustoimintaansa normaaliin tapaan tämän vaalikauden ajan. Ilman tehtyä siirtoa Makera olisi nopeassa tahdissa kuihtunut pois.

Arvoisa puhemies! Täällä ei ole tänään keskusteltu veropoliittisista keinoista, vaikka hallitusohjelman verolinjaukset sisältävät useita omistajayrittäjän kannalta positiivisia linjauksia. Osa näistä koskee myös maa- ja metsätalousyrittäjiä. Yrittäjävähennys on tarkoitettu toteuttaa vuoden 2017 alusta laajasti. Mukana ovat hallitusohjelman mukaan liikkeen- ja ammatinharjoittajat, maa- ja metsätalouden harjoittajat, verotusyhtymät ja henkilöyhtiöt. Toivoa sopii, että yrittäjävähennys myös toteutuu maa- ja metsätalousyrittäjienkin kohdalla sellaisena kuin se on hallitusohjelmaan selkeästi kirjoitettu.

Kiinteän omaisuuden varainsiirtovero on merkittävä maatalouden osakeyhtiöittämisen este. Hallitusohjelman mukaan varainsiirtovero poistetaan tilanteissa, joissa liikkeen- tai ammatinharjoittaja tai maa- ja metsätalouden harjoittaja siirtää omaisuutta henkilö- tai osakeyhtiöön yritysmuodon muutoksessa, nimenomaan siis kiinteää omaisuutta. Tämä uudistus, joka on valitettavasti lykkääntymässä vuoteen 2018, on tärkeä erityisesti maataloudelle. Osakeyhtiöittäminen on muiden perheyrittysten tapaan megatrendi myös maataloudessa jo lähivuosina.

Hallitus haluaa edistää yrittäjämäistä metsätaloutta. Parhaiten tämä tapahtuu korottamalla metsävähennystä, jonka tarkoituksena on toteuttaa puuston hankintamenon vähentäminen puun myyntitulosta. Kun puun myyntitulo on sataprosenttisesti veronalaista tuloa, on oikeudenmukaista ja johdonmukaista, että myös puuston hankintameno saadaan vähentää kokonaan. Hallitusohjelmaan kirjatulla noin 20 miljoonalla eurolla voitaisiin korottaa metsävähennystä nykyisestä 60 prosentista puuston osuutta metsänhankintamenoista vastaavalle tasolle eli 95 prosenttiin. Metsävähennyksen korottaminen koskisi yrittäjämäistä ammattimaista metsätaloutta harjoittavia koko Suomessa. Se koskee niin maataloutta harjoittavia metsänomistajia kuin kaupunkilaismetsänomistajia.

Parhaillaan on lausuntokierroksella valtiovarainministeriössä laadittu hallituksen esitysluonnos metsälahjavähennykseksi. Tämä esitys on äärimmäisen byrokraattinen, laadittu metsäteollisuuden ehdoin ja koskee vain suurehkon metsäalan omistavia kaupunkilaismetsänomistajia. Tämä esityskummajainen ei paranisi byrokratiaministeri Bernerinkään käsittelyssä, johon se tietysti heti pitäisi lähettää.

18.56 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomi liittyi Euroopan unioniin vuoden 1995 alusta. Sitä ennen kävimme erittäin vaikeat ja pitkät neuvottelut jäsenyyden ehdoista. Noissa jäsenyysneuvotteluissa kaikkein kiperin asiakokonaisuus oli maatalous, osin myös aluepolitiikka. Maatalouden osalta vääntö oli todella rajua, ja siinä kului monta yötä, kun niitä asioita kotimaassa väännettiin ja sitten ministerit Salolainen ja Haavisto Brysselissä yrittivät saada asioita Suomen etujen kannalta kohtuulliselle tasolle. Silloin Suomi rakensi jäsenyyden sen varaan, että se lisää meidän turvallisuuttamme, ja voidaan ehkä ajatella, että näin on käynytkin, vaikka EU ei mikään turvallisuusyhteisö sinänsä olekaan. Mutta maatalouden osalta ne pahat pelot olivat silloin viljelijöillä — jotka sil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

loinkin pitivät provokaatioita, tai ei provokaatioita vaan mielenosoituksia, Eduskuntatalon portailla ja niin edelleen — että Suomen maatalous ei voi sopeutua EU:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan. Itse tulin kyllä myös vakuuttuneeksi, että suuret vaikeudet ja jopa lopulta Suomen maatalouden tuho ovat sillä tiellä tulossa jossakin ajassa. Me annoimme kuitenkin jäsenyyden myötä päätösvaltamme EU:lle, jossa sitten olemme mukana päätöksenteossa, mutta yhtenä hyvin pienenä tekijänä siellä. Maatalouspolitiikkaa EU:ssa harjoitetaan etelän maiden ja Keski-Euroopan maiden ehdoilla. Suomi on aivan erilainen. Me tarvitsisimme erilaista maatalouspolitiikkaa kuin mitä nyt on, mutta tässä ollaan.

Vuonna 2004 Euroopan unioniin tuli 10 jäsenmaata, muun muassa Baltian maat ja Puola. Niille asetettiin maatalouden tukien osalta muistaakseni 13 vuoden siirtymäkausi. Se on nyt päättynyt jokin aika sitten, niin että tällä hetkellä ja jo pari vuotta muun muassa Baltian maat ja Puola ovat saaneet täydet maataloustuet ja markkinoille on tullut niiden edullisemmin tuottamia maataloustuotteita, ja se on osatekijä Suomen tämän hetken suurille vaikeuksille.

Vuonna 2009—2010 käytiin neuvottelut, joissa varsinaisista viljelijätuista merkittävä osa — voin sanoa, että ratkaiseva osa — siirrettiin maaseututukiin, eli viljelijät menettivät ja maaseutupolitiikka sai lisää rahoitusta. Nämä tuet ovat merkinneet leikkausta maataloustukiin, ja sitä kautta vaikeudet perusmaataloudelle ovat erityisesti Suomessa lisääntyneet. Samaan aikaan päätettiin maitokiintiöiden poistamisesta, mikä sitten tapahtui runsas vuosi sitten, ja se oli myös kohtalokas päätös Suomelle. Muistan, että kun sitä käsiteltiin joiltain osin eduskunnassa, niin silloin nähtiin, että vaikeaan saumaan olemme joutumassa.

Nämä kaksi tekijää jo yksistään — tai kolme tekijää, alun perin jäsenyys ja sitten tukien siirtäminen ja maitokiintiöiden poistaminen — suurelta osalta jo selvittävät sitä, että olemme ajautuneet tähän vaikeaan kriisiin, missä suomalainen talonpoika tänä päivänä on. Lisäksi tulivat Venäjä-pakotteet ja sitten monia kotoisia tekijöitä, joita täällä on puheenvuoroissa mainittu: kauppa, tietokoneohjelmat, säät ja niin edelleen. Eli me olemme todella vaikeassa tilanteessa, kriisissä niin tällä hetkellä kuin tulevaisuuden näkökulmasta koko maatalouspolitiikan osalta.

Hallitus valmistelee kriisipakettia syksyksi. Se on erittäin tärkeää. Jos hallitus ei sitä tee, sille ei kyllä ole syytä antaa luottamusta, mutta minä uskon, että se tekee ja näin viljelijät selviävät tästä kriisistä. Mutta EU-politiikka on suomalaiselle maataloudelle kohtalonkysymys. Siellä on ollut väärä suunta jo pitkään Suomen näkökulmasta. Maatalouspolitiikka on äärettömän jäykkää. Niin kuin juuri edustaja Kiviranta kertoi, vuoteen 2020 asti on itse asiassa lyöty kiinni nämä linjaukset, ja niihin muutosten saaminen on tavattoman vaikeaa.

Suomalainen maaseutu on siis alasajon kohteena. Nuorilla ei ole varmaankaan kovin suurta intoa ottaa tiloja haltuunsa, ja työpaikkoja koko elintarvikeketjussa on noin 300 000, eli se koskettaa todella merkittävällä tavalla Suomea. Tulevaisuus on valitettavasti maatalouden ja suomalaisen elintarviketalouden osalta varsin ikävän näköinen. Toivon, että hallitus ja me kaikki pystymme taistelemaan niin, että me saamme syödä kotimaista, puhdasta ruokaa ja että viljelijät saavat sen toimeentulon ja tulevaisuuden, joka heille tässä yhteiskunnassa kuuluu ja jonka he ansaitsevat.

19.02 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Vihreät ovat tänään jättäneet mietintö-vastalauseen valtioneuvoston esitykseen julkisen talouden suunnitelmasta. Kiinnitämme tuossa vastalauseessa huomiomme myös suomalaisen maatalouden ennennäkemättömään kriisiin. Lausumaehdotuksemme kuuluu seuraavasti: "Eduskunta edellyttää, että hallitus

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

myöntää suomalaisen maatalouden tukemiseksi maa- ja metsätalousministeriön esittämän kriisipaketin ja ryhtyy samalla rakenteellisiin uudistuksiin suomalaisen maataloustuotannon kehittämiseksi ja sen kannattavuuden parantamiseksi." Toivon tälle esitykselle täällä eduskunnassa laajaa tukea ja kannatusta.

Arvoisa rouva puhemies! Esimerkiksi Ruotsissa ja Saksassa maatalousyrittäjät ovat saaneet lisätuloja uusiutuvasta energiasta. Voitaisiinko myös Suomessa ajatella, että syöttötäriiffi ulotetaan myös pienimuotoisimman energiantuotannon tukemiseen? Tämä tukisi energian kotimarkkinoiden kehitystä ja parantaisi huoltovarmuutta. Jos esimerkiksi pienimuotoinen yhdistetty lämmön- ja sähköntuotanto olisi kannattavaa, myös kiertotalous ottaisi aimo loikan eteenpäin. Ylivuotiset heinät, korjuupuut ja eläinten jätteet ovat arvokasta raaka-ainetta, jos mahdollistamme niiden kannattavan käytön myös energiantuotannossa. Nettomittarointi mahdollistaa energiankäytön reaaliaikaisen seurannan, ja jos isännät ja emännät saisivat kunnollisen korvauksen verkkoon syöttämästään ylimääräisestä sähköstä, toisi se lisää tuloja ja kehittäisi energiatehokkuutta.

Arvoisa rouva puhemies! Tänäkin tässä salissa on puhuttu moneen otteeseen myös biokaasusta. Jos biokaasua tahdotaan hyödyntää enemmän liikennekäytössä, tarvitaan sekä käyttäjiä että tuottajia ja tietenkin jakelupisteitä. Toivon, että hallitus voisi vielä harkita käyttövoimaveron poistamista biokaasuautojen osalta. Uskon, että tämän esityksen myönteiset vaikutukset aluetalouteen ja biotalouteen ovat sen verran merkittäviä, että ne riittäisivät kattamaan käyttövoimaverosta saadut tuotot.

19.05 Maria Tolppanen ps: Arvoisa rouva puhemies! Pakotteet ja vastapakotteet ovat kaatuneet viljelijöiden ja muiden alkutuottajien päälle. Kun tähän lisätään muotiasia halpuuttaminen, on maajussin elämästä tehty varsin hankalaa. Markkinointikikkaa ei ole rahoitettu eikä rahoiteta sen enempää S- kuin K-ryhmänkään markkinointibudjetista. Maksumieheksi haettiin viljelijät. Halpuutettua ruokaa on saatavissa kaikista kaupoista. Tietysti se on kuluttajan etu, mutta se on valitettavasti viljelijän tappio.

Arvoisa puhemies! Maatalouden ahdinkoa on edelleen lisännyt 200 miljoonan siirtäminen vuodenvaihteen yli maksettavaksi ja Mavin myöhempään ajankohtaan siirtämä 80 miljoonan raha. Vaikka se nyt maksetaan, se ei tilannetta helpota. Syyllisiä tähän Mavin toimintaan saattaa olla hankala hakea, mutta olen sitä mieltä, että se pitää selvittää, koska ei suomalaista maajussia näin saa kohdella, ei edes Mavin taholta eikä virkamiesten taholta. Virkamiesten on hoidettava virkavelvollisuutensa ja tehtävä tehtävänsä siinä ajassa kuin on säädetty.

On muistettava, että vaikka rahat nyt tulevat tileille, niin ne eivät ole enää sen arvoisia kuin olisivat olleet aikaisemmin. Tässä välissä tuottajille on tullut karhulaskuja, on tullut lisää maksettavaa, on tullut lisää korkoa. Pankki ei ole ollut millään tavalla suotuisa, päinvastoin, pankit ovat tässä raskaassa tilanteessa kiristäneet omia ehtojaan. Senpä takia olenkin miettinyt, että jos käy näin, että jo myönnettyjä tukia ei pystytä maksamaan sen takia, että virkamiehet eivät osaa tehdä tehtäviään, silloin täytyy valtion tulla apuun. Valtio olisi tässäkin tilanteessa voinut tehdä sen, että olisi lainannut maanviljelijöille ja muille tuottajille sen rahan, mikä heille avustuksena olisi tulossa, korotta, koska valtiohan olisi saanut sen rahan takaisin, koska se on varmaa tuloa, koska se on jo myönnetty ja tulee jossakin vaiheessa. Kenties silloin ryhdyttäisiin panemaan asioihin vähän vauhtia, jos valtio on siellä takana ja vaatimassa, että asiat hoidetaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

Arvoisa puhemies! Huoltovarmuus on jokaiselle maalle tärkeä, niin myös meille. Tällä hetkellä emme kuitenkaan voi olla varmoja siitä, että meidän huoltovarmuus ruuan osalta tulee säilymään. Jo tällä hetkellä Suomeen tuodaan konttikaupalla keskieurooppalaista ruista ja tuodaan myöskin valmiiksi leivottuja taikinoita, joita meille myydään sitten tuoreena leipänä. Ei se ole tuoretta, se ainoastaan paistetaan siellä kaupassa. Meillä on ainoastaan yksi tuottaja, ja se on kotimainen tuottaja, joka tekee oikeasti kotimaassa ja jopa samana päivänä taikinan, kun paistaa sen, ja se on meidän vanhin tuottajamme Fazer, joka on joka paikassa — ja tietysti ne pienet pienleipomot, joita on ympäri maan, se täytyy muistaa.

Arvoisa puhemies! Kuulimme ministeri Tiilikaiselta, että hallitus on nyt nähnyt ja ymmärtänyt maaseudun ahdingon. Hallitus on myös päättänyt tukea erityisesti maataloutta. Tämä on oikea tie, mutta kuinka pitkään se auttaa, jos Venäjän-vienti ei ala vetää? Henkilökohtaisesti olen skeptinen lähiaikojen, esimerkiksi viiden vuoden, tähtäimellä siihen, että Venäjän-vienti lähtisi uuteen nousuun. Miksi näin? No, Venäjällä on näiden pakotteiden seurauksena jo uusia tuojia, ja se kaikkein suurin uusi tuoja taitaa olla tällä hetkellä Valko-Venäjä, jolla ja jota kohtaan ei ole pakotteita Venäjän taholta eikä vastatoimia. Suomella-kin olisi ollut mahdollisuus solmia kauppasuhteita Valko-Venäjän kanssa. Silloin meidän ei tarvitsisi ihmetellä sitä, mistä Valko-Venäjä esimerkiksi nostaa Venäjälle viemänsä lohet, eikä meidän muiltakaan osin tarvitsisi miettiä, mistä se tulee, mutta bulvaanien käyttöä suomalaiset eivät ole osanneet. Tämä on ikävää, koska tämä juna taisi mennä jo. Meidän asemamme taitaa nyt olla käyttämättömänä ja yhtä suljettuna kuin Laihian asema Seinäjoen ja Vaasan välillä.

Nyt me tarvitsemme koko eduskunnan, niin hallituksen kuin oppositionkin, sitkeää ja yhteistä työtä, jotta suomalaisten ruokapöydistä löytyisi vastakin kotimaista ruista ja ohraa, nauttaa, possua ja kanaa.

19.10 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tänään on käyty laaja ja hyvä keskustelu ja kannettu suurta huolta suomalaisesta maataloudesta, sen kannattavuudesta ja viljelijöiden toimeentulosta.

Itselleni nousivat tässä keskustelussa tärkeään asemaan viljelijöiden jaksaminen ja sukupolvenvaihdoksen ja nuorten viljelijöiden tulevaisuus. Kalliit investoinnit täytyy pysyä kuolettamaan ja maksamaan pois, ja työlle pitää saada hyvä palkka, niin kuin me kaikki sen hyvin ymmärrämme. Laaja yhteisymmärrys on täällä salissa ollut myös siitä, että huoltovarmuusnäkökulmasta maatalous ja kotimaisen ruuan tuotanto on tärkeä asia suomalaisille.

Vaikka nyt kuluva kevät sääolosuhteiltaan näyttää viime vuotta paremmalta, on nämä todelliset ongelmat tässä maksatuksessa ja tukipolitiikassa syytä selvittää, ja onneksi ministeri Tiilikainen ja pääministeri Sipiläkin tänään antoivat siitä myönteisiä uutisia.

Edustaja Hakkarainen puuttui täällä eläinsuojelukysymyksiin ja maataloihin kohdistuviin sabotaasiasioihin. Mielestäni kaikki sellainen toiminta, millä tehdään haittaa lailliselle yritystoiminnalle, tulisi jyrkästi kieltää Suomessa.

19.11 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Maatalous on kriisissä. Tukien viivästykset, Venäjän-viennin romahdus ja hintojen lasku ovat ajaneet maatalousyrittäjät ahtaalle. Tilanne on monilla tiloilla kriittinen sekä toimeentulon että jaksamisen kannalta. Mikä siis avuksi?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

Ensi hätään tarvitaan nopeita keinoja, joilla autetaan viljelijät pahimman yli. Sen lisäksi tarvitsemme myös pitkän tähtäimen uudistuksia, joilla maatalous saadaan kestävälle pohjalle.

Valitettavasti maatalouden akuutissa kriisissä suomalaiset ministerit ovat pitkään piiloutuneet EU:n selän taakse huolimatta siitä, että maatalouskomissaari on selvästi tuonut esille, ettei EU:n kriisipakettia ole tulossa. Hallituksen on aika ottaa vastuu tilanteesta ja ryhtyä välittömiin toimiin. Esityksiä olisi tarvittu jo kevään lisätalousarvioon — hyvä, että niitä ollaan nyt tuomassa.

Maatalouden akuutit ongelmat — tukimaksatusten ja viennin tökkiminen — eivät ole maanviljelijöiden syytä. EU-pakotteiden vuoksi Venäjän asettamat vastapakotteet näkyvät viljelijöiden toimeentulossa. Meidän pitää yhteisesti ottaa vastuu pakotteiden vaikutuksista, niitä ei pidä sysätä yhden ammattiryhmän niskoille.

Pitkällä tähtäimellä tarvitaan isoja uudistuksia koko ruuan arvoketjuun. Tarvitsemme erikoistumista ja tuotteiden jalostamista pidemmälle, jotta niiden arvo saadaan nousemaan, bulkilla emme pärjää.

Hallitus on juuri antanut lausunnolle periaatepäätöksen, jolla ohjataan käyttämään kotimaista julkisissa hankinnoissa. Tähän sinänsä hyvään esitykseen kiteytyy myös yksi hallituksen ongelma: suomalainen tavanomainen ruuantuotanto nykyisellään on niin suuri tabu, että muutoksia ei uskalleta esittää. Isoja uudistuksia kuitenkin tarvittaisiin koko ruuan arvoketjuun, jotta maatalousyriyten kannattavuutta saataisiin parannettua pysyvästi.

Tukipolitiikalla tulee ohjata toimintaa nykyistä kestävämpään suuntaan. Tämä kestävyys tarkoittaa niin sosiaalista kestävyyttä, kuten viljelijöiden jaksamista, ekologista kestävyyttä, kuten ympäristöstä ja eläinten hyvinvoinnista huolehtimista, kuin taloudellista kestävyyttä, kuten viljelijöiden riittävää toimeentuloa.

Hallitus valmistelee nyt uutta ruokapolitiikkaa selontekoa, joka valmistuu syksyllä. Tässä olisi hyvä paikka määritellä uudestaan suomalaista ruokapolitiikkaa. Suomen pitää erikoistua ruuantuotannossa, ei keskittyä bulkkiin. Esimerkiksi luomun osuus on kasvanut tasaisesti, ja sen kasvupotentiaali on edelleen suuri. Meillä on pulaa kotimaisista luomutuotteista: viljasta, lihasta, hedelmistä, juureksista, maitotuotteista, siis kaikesta. Nyhtökaurakin joudutaan valmistamaan osittain ulkomaisesta kaurasta, kun kotimaista ei ole riittävästi tarjolla.

Onkin otettava rohkeampia tavoitteita luomun suhteen. Luomutuotteiden osuus Suomessa elintarvikemarkkinoilla on vain 1,8 prosenttia, kun Ruotsissa ollaan 7 prosentissa ja Tanskassa yli 8 prosentissa. Luomutuotanto takaa tuottajalle suuremman ja vakaamman tulokertymän. Kaikki menee, mitä tuotetaan, ja siksi tarvitaan lisää tuotantoa. Usein tilojen siirtyminen luomuun tapahtuu sukupolvenvaihdon yhteydessä. Tällä tavalla tahti on kuitenkin liian hidas. Tahdin vauhdittamiseksi tarvittaisiin erillinen tuki luomutuotantoon siirtymiseksi.

Yksi pieni yksityiskohta luomuun liittyen on luomumaito. Suomessa koulut ja päiväkodit eivät pääsääntöisesti käytä luomumaitoa, koska siihen ei lainsäädäntömme mukaan voi lisätä D-vitamiinia, kuten Ruotsissa. Toivon, että tämä lainsäädäntökohta saadaan pikaisesti muutettua.

Elintarvikkeiden jalostamisasteen nosto tuo uusia työpaikkoja ja parantaa myös tuottajan asemaa. Maataloustuottajien tutkimus- ja kehityslaitosten ja markkinointiosaajien verkostoituminen on avain uusiin mahdollisuuksiin elintarvikealalla aina vientimarkkinoille saakka. Meillä on tästä hyviä esimerkkejä funktionaalisista elintarvikkeista, laktoositto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

mista tuotteista ja Benecolista lähtien. Tiedämme, että lihan kulutus tulee vähenemään. Kasvuperäisestä proteiinista valmistetuille kuluttajatuotteille on luvassa suuret markkinat, kunhan ne saadaan sellaiseen muotoon, jota kotikeittiössäkkin on helppo käyttää. Tähän tarvitaan uusia innovaatioita.

Tämän päivän keskustelu on osoittanut, että jaamme tässä salissa yhteisesti huolen suomalaisen maatalouden tulevaisuudesta. Haluamme kaikki, että jatkossakin voimme syödä kotimaista puhtaasti tuotettua ruokaa ja varmistaa maanviljelijöiden toimeentulon sekä pitää maaseudun elävänä. Puheenvuoroissa on kuitenkin ollut erilaisia painotuksia, siksi tämänkään keskustelun perusteella ei ole olemassa avointa valtakirjaa siihen, että tähän saaliin tuotavat kaikki esitykset maatalouteen liittyen menevät läpi, vaan ne tarvitsevat aina erillisen perustelun. Vihreät tulevat tukemaan sellaisia esityksiä, joilla parannetaan maatalouden edellytyksiä kestävä kehityksen mukaisesti.

19.17 Juha Pylväs kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vihdoinkin tämän välikysymyksen myötä keskustelemme tässäkin salissa maataloudesta, viljelijöiden taloudellisesta ahdingosta sekä kotimaisesta ruuasta. Suomalainen viljelijä arvostaa sitä, että maatalouden ahdinkoon vihdoinkin otetaan kantaa myös täällä.

Suomalaista maataloutta aktiivisesti, monipuolisesti ja erittäin läheltä lähes 20 vuotta seuranneena voin helposti todeta, ettei yhtään maatalouden ahdinkoon syytöntä puoluetta tästä salista taida löytyä. Hallitus toisensa jälkeen on joko leikannut kansallisia tukia, karsinut eri tukimuotoja kokonaan tai lisännyt tukiehtojen myötä byrokratiaa valtavasti. Yrittäjyyttä maataloudessa ei ole enää nimeksikään, vaan osuvampaa olisi kuvata viljelijää valtion torppariksi.

Tämä hallitus on sitoutunut norminpurkuun hallitusohjelmassaan, ja tulosta on tullut. Välittömästi viime syksynä maatalous- ja ympäristöministeri Tiilikainen korjaili viime hallituksen aikaisen valuvikaisen nitraattiasetuksen. Tuolla asetuksella olisi tullut kohtuuton määrä kustannuksia ja byrokratiaa kotieläintiloille. Kuluvan vuoden aikana tuota norminpurkua on jatkettu kiivaalla kyydillä lisää. Purettuja normeja alkaa olla vaikuttava lista, vaikka työtä on jatkossa sillä sektorilla tehtävänä vielä seuraavillekin hallituksille. Viljelijöitä eniten vaivaavaa byrokratiaa pitää purkaa EU-tasolla, ja siihen pitää panostaa meidän kaikkien.

Maatalouden kriisi on jatkunut liian pitkään. Tilannetta on korjattu kriisipaketeilla, mutta kokonaisuutta ei ole saatu haltuun. Hallinto on paisunut valtaiseksi. Papereiden pyörittely ja erilaiset selvitykset sekä hallinnon turhat kyselyt vievät suurimman osan viljelijöiden työajasta. Ja sitä työtä olisi kyllä muutenkin tiloilla aivan tarpeeksi. Meidän pitääkin edelleen puuttua turhiin ja työläisiin normituksiin ja tehostaa hallintoa. Näin aikaa vapautuu tiloilla itse viljelyyn ja tuotantoon. Hallinto pitää saada palvelemaan asiakasta, tässä tapauksessa viljelijää, eikä toisinpäin. Eihän muuallakaan yhteiskunnassa kansalainen ole olemassa viranomaista varten, vaan viranomainen on kansalaista varten. Miksi maataloushallinnossa asia on kääntynyt täysin pääläelleen?

Arvoisa puhemies! Maatiloilla tarvitaan rahaa, ei pelkkiä puheita ja lupauksia. Tässä keskustelussa täällä olisin toivonut oikeaa pohdintaa maataloutemme tulevaisuudesta ja muuta kuin tavanomaista poliittista kinastelua. Se ei vie asiaa eteenpäin eikä paranna yhdenkään viljelijän tilannetta. Maatalous tarvitsee nyt tukea, mutta myös hallittua rakenteiden uudistamista. Nyt olisi ryhdyttävä töihin, etsittävä ratkaisuja ja tehtävä päätöksiä. Löytyvätkö ratkaisut biotalouden ja uusiutuvan energian alalta eurooppalaisella mallilla, jossa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

hajautetun energiantuotannon avulla maatiloille saadaan lisää rahaa vaikkapa aurinkopaneelien vuokratuottoina tuotantorakennusten katoilta? Työtä se ei tiloille lisäisi, mutta sitä kaivattua rahaa sekä puskuria luonnonolosuhteista ja markkinaheilahteluista johtuvaan epävarmuuteen se toisi. Meiltä täällä se tarvitsee vain lainsäädännöllisten esteiden purkamista.

19.21 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Aalto ja myöskin edustaja Pylväs ottivat äsken energiatuotannon, pienenergiatuotannon tilatasolla, esille. Siinä on oikea mahdollisuus meille. Myöskin tällä hallitusohjelmalla, mikä on tehty tälle vaalikaudelle, hallitus tukee biotaloutta, bioenergiaa. Juuri näitä pitää saada liikkeelle, että saadaan myöskin sitä vaikuttavuutta sinne tilatasolle.

Esimerkiksi Saksassa sianlihan tuotantoa tuetaan merkittävästi tällä energiantuotannolla, ja juuri sen maan sianlihan hinta määrittelee myöskin pitkälti Euroopan unionin sianlihan markkinahinnat, joista taas me täällä Suomessa sitten joudumme kärsimään.

Täällä on puhuttu paljon tänään myös luomusta, lähiruusta. Se markkina meidän pitää ottaa haltuun, ne kuluttajat, jotta me saamme ne hyvät lähiruoka-, luomutuotteet myöskin eteenpäin. Minä vain haluan tässä tuoda myöskin yhden asian esille: Esimerkiksi luomumaidosta tänä päivänä alle puolet jalostetaan kuluttajapakkaukseen. Eivät vain ole kuluttajat ottaneet omakseen, se on äärimmäisen iso harmi.

Toivoisin vielä myös, kun puhutaan lähiruusta, että puhuttaisiin laajemmin koko Suomen kotimaisesta ruuasta eikä pelkästään lähiruusta.

19.22 Jari Leppä kesk: Rouva puhemies! Maatalous, ruuantuotanto on suomalaisen maaseudun selkäranka. Se on ollut sitä, se on edelleen sitä. Tilarakenne on paljon muuttunut, tuotanto on tehostunut merkittävästi. Se on tehostunut niin paljon, että moni moni muu elinkeinoala on paljon paljon vähemmän ajan saatossa tehostanut toimintaansa kuin suomalainen maatalous. Kaikesta tästä tehostamisesta huolimatta me olemme kannattavuusongelmissa, ja tämä päivä on osoittanut sen, että meillä on yhteistä tahtoa tämän tilanteen muuttamiseksi, hyvä niin.

Maaseutu tarvitsee myös muita elinkeinoja, kaikkia sellaisia, mitä siellä nytkin vahvalla tavalla on. Tuo paljon tässä viime hetken keskustelussa esillä ollut asia on energia eri muodoissaan. Sen eteenpäinvieminen on erittäin tärkeä asia, ja siitä myöskin kuulimme tänään niin pääministeriltä kuin ministeri Tiilikaiseltakin rohkaisevia sanoja. Tässäkin me kannustamme hallitusta toimimaan tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Samalla me myöskin parannamme sitä oman uusiutuvan energian osuuttamme, mikä on kaikkien meidän etu. Se on kansantalouden etu, ja se on meidän ympäristömme ja ilmastomme etu.

Puhemies! Yksi asia, joka meillä on jäänyt vaille oikeastaan minkäänlaista huomiota vielä tässä keskustelussa, on se, että suomalainen ruoka on tuotantotavoiltaan vastuullista eläinten hyvinvoinnin osalta, ympäristön osalta ja myöskin sosiaalisesti, mutta kun se on myös puhdasta — se on jäämätöntä, ei ole hormoneja, ei käytetä antibiootteja kuin minimalisen vähän, kasvinsuojelujäämät ovat aivan olemattomia — sen merkitys kansanterveyteen, antibioottiresistenssiin ynnä muihin tällaisiin, jotka ovat maailmalla nousevia trendejä, on merkittävä. Tästä meidän pitää olla nykyistä ylpeämpiä, meidän omasta tuotannostamme, ja sitä kautta saada sille lisäarvoa niin viennin osalta kuin myöskin täällä kotimaassa. Tämä on yksi tärkeä seikka, joka tässä myös pitää meidän kotimaisessa ruuantuotannossa huomioida.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

19.24 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämän päivän välikysymyskeskustelu on osoittanut, kuten aiemmin tuli sanottua, että suomalaisella maaseudulla on todella paljon ystäviä. Siitä olen iloinen ja toivon, että tämä ystävyys suomalaista maaseutua ja suomalaisella maaseudulla asuvia ihmisiä kohtaan, tämä tunnetila, säilyy eteenkinpäin. On nimittäin niin, kuten maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja Jari Leppä puheenvuorossaan totesi, että suomalaisella puhtaalla elintarvikkeella on varmasti tulevaisuudessa kysyntää maailmanmarkkinoilla. Kysymys on vain siitä, haluammeko me, että suomalainen maaseutu säilyy elävänä. Siitähän tässä pelkistetysti on kyse.

Kun katson näitä viime vuosikymmenten tapahtumia, miten suomalaista maaseutua on ajettu alas kaksin käsin, kaikin käytettävissä olevien keinoin — otanpa vaikka esimerkiksi nykyisen väylästön kunnan, tiet ja radat — niin kyllä meillä jokaisella kansanedustajalla pitäisi pikkuisen huono omatunto olla siitä, miten me olemme tämän asian tässä maassa hoitaneet. Yksikään maatila, yksikään metsätila ei toimi kannattavasti pitkällä tähtäimellä, jos emme laita liikenneväyliä kuntoon. Tähän olemme syyllistyneet tässä Suomen eduskunnassa, niin monta kertaa olemme leikanneet tierahoja, jättäneet radat hoitamatta ja esimerkiksi sisävesiliikenteen jättäneet hunningolle. Siinä olisi valtavat mahdollisuudet panna tämän maan asiat kuntoon, mutta se ei vain ole onnistunut. Mutta eihän se tarkoita sitä, jos olemme joskus tehneet väärin, etteikö sitä voisi korjata.

Byrokratian purku on aloitettu. Euroopan unionin byrokratia on todella tuonut uuden ulottuvuuden suomalaiseen maaseutuun ja maatalouteen. Aivan uskomaton määrä erilaisia lippusia ja lappusia täyttellään ilman tietoa, onko siitä mitään taloudellista hyötyä. Edustaja Mikkonen tässä puhui kauniita sanoja suomalaisesta luomutuotannosta. Juuri näin, erinomaisen hieno asia, mutta juttu on niin, että se byrokratia, mikä sen ympärille on rakennettu, ei kannusta ketään järkevää viljelijää isommin satsaamaan luomutuotantoon sen takia, koska se valtava byrokratia, mikä painaa päälle, rohkeimmankin viljelijän masentaa muutamassa vuodessa. Moni on lopettanut luomutuotannon nimenomaan sen takia, että ei kerta kaikkiaan jaksa sitä valtavaa byrokratiaa, mikä tämän ympärille on luotu. Miksi asiat ovat näin? Meillä on, niin kuin edustaja Leppä puheenvuorossaan totesi, puhdas maaperä, puhtaat tuotteet. Sössimmekö tämänkin tilanteen niin, ettemme pysty näitä markkinoimaan maailmalle?

Me tarvitsemme tähän maahan ihan aidosti sitä, että maaseutu tunnustetaan ympäristöksi, jossa ihmiset voivat elää ja tehdä töitä. Mikä on herättänyt meillä paljon keskustelua viime aikoina? Maisemansuojelu. Suojellaan suomalaista maaseutumaisemaa, maatalousmaisemaa tuolla, peltoja ja metsiä, ymmärtämättä, mitä se tarkoittaa. Kyllä pellot säilyvät kunnossa ja metsät säilyvät kunnossa, jos annetaan ihmisille mahdollisuus tehdä siellä töitä ja harjoittaa elinkeinoaan. Mutta kun näitä tällaisia suojeluohjelmia on miljoonia ja miljoonia ja miljoonia hehtaareita, niin varmasti siinä lähtevät rakentamisen halut ja elinkeinojen kehittämisen halut sen sileän tien.

Sitten luodaan sen ympärille vielä byrokratiaa niin, että jokainen kynnelle kykenevä, joka omistaa postimerkin, lyijykynän ja vaikka paperia, pystyy valituksen tekemään, jolloin seisovat kaikki hankkeet, kuten kotikunnassani Ilomatsissa. Satoja työpaikkoja on mennyt sen sileän tien, ja peukaloita pyöritellään ja ihmetellään, miksi me olemme tässä tilanteessa. Jos me haluamme, että suomalainen maatalous pelastuu ja suomalainen metsätalous toimii ja biotalous saadaan jaloilleen, se tarkoittaa, että meidän on itse hoidettava omat asiamme. Toivoisin, että Suomen eduskunta lähtisi tässä asiassa pienelle ekskursiolle tuonne läntiseen naapuriin Ruotsiin. Siellä ajetaan tyylikkäästi maan omia asioita ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

omaa etua myös EU:ssa. Suomessa sitä ei osata tehdä, ainakaan täysillä, niin hyvin kuin ruotsalaiset sen tekevät.

Toivoisin, arvoisa rouva puhemies, että tässä asiassa eduskunnan silmät avautuisivat ja ymmärtäisimme, että suomalainen maaseutu ei elä, ellei maatalous tule toimeen ja voi hyvin. Sama koskee metsätaloutta. Toivonkin, arvoisa rouva puhemies, että tässä asiassa löytyisi sitä yhteistä säveltä Suomen eduskunnasta ja saisimme nämä asiat vihdoin ja viimein vähän paremmalle tolalle. Tämä ei ole mikään iso asia. Tähän ei tarvita kovin suuria rahamääriäkään, kunhan vain alamme käyttää kotimaisia elintarvikkeita ja käytämme niitä nimenomaan niin, että suomalainen elintarvike on aina, kun menemme kauppaan, se vaihtoehto numero yksi eikä se tuontielintarvike.

Toinen asia on sitten se, että kun me haluamme tähän maahan uutta elinkeinoa ja toimintaa, niin kaupunkiin pitää rakentaa taloja, mutta hallitus on lähtenyt tekemään myös politiikkaa, jolla tuetaan maaseudulle rakentamista. Kannatan sitä lämpimästi. Myös maaseutua pitää kehittää. Sinne pitää pystyä rakentamaan uusia taloja, uusia kesämökkejä, uusia palveluja, uusia teitä ja uusia vaikka mitä, ei tällä tavalla niin kuin nykyisin, että kaikesta voidaan valittaa ja kaikki voidaan estää. Se tie on kuljettu loppuun, jos me haluamme Suomi-nimisen osakeyhtiön vielä jonain päivänä jaloilleen tästä laman suosta.

19.29 Lasse Hautala kesk: Arvoisa rouva puhemies! Täällä salissa on tänään käyty äärimmäisen hyvä keskustelu maatalouden tilanteesta ja myöskin sen tulevaisuudesta. Täytyy sanoa, että ensinnäkin lähtötilanne on se, että kaikki ovat todistaneet sen, että kaikki tuotantosuunnat ovat tällä hetkellä Suomessa sellaisia, jotka ovat taloudellisesti vaikeuksissa. Eli me olemme kaikki yhteisellä asialla.

Hallitus on tehnyt äskettäin päätöksiä muun muassa valtiontakauksen myöntämisestä maksuvalmiuslainoille ja maksuhelpotuksista myöskin korkotuki- ja valtionlainoille. Tämä on äärimmäisen tärkeä ensiapu velkaantuneille tiloille, jotka ovat pääsääntöisesti investoineita tiloja. Myöskin Maatalousyrittäjien eläkelaitos on tehnyt ratkaisun työeläkevaikutusmaksujen viivästyskoron alentamisesta, mikä tuo myöskin helpotusta tiloille.

Hyvin tärkeää on kuitenkin se, millaista linjaa hallituksemme ajaa toimissaan Euroopan unionin suuntaan, ja tärkeää on saada Euroopan unioni osallistumaan näihin maatalouden taloudellisiin vaikeuksiin. Kuten tiedämme, EU:n toimet vaikuttavat keskeisesti maatalouden kannattavuuteen. Esimerkiksi maidontuotanto on äärimmäisen hankalassa tilanteessa Euroopan laajuisesti, ylituotanto vaivaa, ja unionissa on tehty ratkaisu tehdä maitojauhetta varastoon ja myöskin voita varastoon. Näillä toimenpiteillä valitettavasti on se vaikutus, että ne pitkittävät tätä kriisiä.

Tänä päivänä ajateltuna EU:n päätös luopua maitokiintiöistä — kymmenen vuotta sitten tehty päätös — oli virhe. Tämä päätös toteutui viime vuoden keväällä, ja tammi—maaliskuun tilanteiden mukaisesti maidontuotanto on kasvanut esimerkiksi Tanskassa yli 7 prosenttia, Saksassa lähes 9 prosenttia, Irlannissa 33 prosenttia, Hollannissa 18 prosenttia. Koko EU:n alueella maidontuotanto on kasvanut lähestulkoon enemmän kuin Suomessa tuotetaan maitoa. Eli tällä on äärimmäisen suuri vaikutus Euroopan maitomarkkinoihin, ja siksi on hyvin tärkeää se, että me pyrimme Suomessa pitämään kiinni omasta maidontuotannosta ja hoitamaan sen osuuden niin, että me emme jää tässä häviölle, koska meidän on kuitenkin katsottava tulevaisuuteen ja seuraavaan EU:n ohjelmakauteen.

Euroopan unionin seuraavaa ohjelmakautta värittää merkittävästi se, millaiseksi tulee muodostumaan Itä-Euroopan ja läntisen Euroopan tilanne. Itä-Euroopan maat odottavat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

yhä kasvavia EU-tukia elikkä pinta-alatukia, ja läntinen Eurooppa tunnetusti ei halua tasa-ta niitä. Mutta mikäli vanhat merkit paikkansa pitävät, niin tällä tulee olemaan merkittävä vaikutus myöskin seuraavan ohjelmakauden asioihin.

Mutta kotimaan tilanteesta: Valtioneuvosto teki merkittävän periaatepäätöksen siitä, että valtio hankkii omiin toimintoihinsa ruokaa, joka on tuotettu viljelijöiltä vaadittuja tuotantovaatimuksia noudattaen, ja tämä on äärimmäisen tärkeä viesti myöskin kunnille ja muille joukkoruokailua harjoittaville tahoille. Ja meidän kansanedustajina, jotka olemme monissa toiminnoissa mukana, pitää tätä asiaa myöskin omalta osaltamme vaalia.

Arvoisa rouva puhemies! Investoinnit ovat puhuttaneet varsin paljon täällä tänään. Vuosi 2015 oli hyvin merkittävä, tai oikeastaan myöskin vähän ikävä, vuosi investointien osalta, koska ne jäivät vähiin johtuen siitä, että Maaseutuvirasto pyrki tuolloin sähköiseen hakuun, joka ei onnistunut, mikä aiheutti sen, että päätöksiä pystyttiin tekemään vasta syksyllä. Näin ollen rakentamishankkeet jäivät viime kesältä täysin väliin. Tämä aiheutti sen muun muassa Etelä-Pohjanmaalla, missä on useita yrityksiä rakennus- ja laitteollisuuden alalla, että ne joutuivat lomauttamaan työntekijöitään sen johdosta, että kysyntää tuotteille ei ollutkaan. Toivottavasti näistä päästään eroon ja investointeja saadaan liikkeelle, koska tulevaisuuden osalta on äärimmäisen tärkeää, että maataloutemme investoi ja että myöskin tunnustetaan se realiteetti, että yksikkökoko kasvaa ja samalla myöskin maatilayritysten kilpailukyky.

Täällä on puhuttu paljon myöskin näistä energiainvestoinneista. Ne ovat hyödyllisiä, mutta valitettavasti on niin, että lantaperusteisten energiainvestointien osalta on usein ongelmana se, että ne kohdistuvat suuriin tiloihin, joilla jo ennestään on iso velkamäärä, eivätkä ne kykene ottamaan 500 000—1 000 000 euron lisävelkaa tämän energiainvestoinnin toteuttamiseen. (Puhemies koputtaa) Tämä on se, mikä jarruttaa käytännössä näiden investointien toteuttamista.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, toivottavasti tämä keskustelu tänään on edesauttanut suomalaisen maatalouden pärjäämistä ja antanut myöskin viljelijöille kannustusta jatkaa työtä, vaikka tämä tämän hetken (Puhemies koputtaa) taloudellinen tilanne on äärimmäisen hankala.

19.36 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on puhuttu Euroopan yhteisestä maatalouspolitiikasta ja talouspolitiikasta tässä tilanteessa. Ottaisinkin esille tässä, kun nyt muun muassa Aalto kysyi, miten tänne saataisiin syöttötariffit toimimaan, jotta lisätuloja maataloille tulisi: me kuitenkin maksamme tällä hetkellä EU:n ulkopuolelle, Venäjälle, sieltä tulevasta metsähakkeesta tukea. Se on hallituksen tehtävä, joka on saatava nyt tällä kaudella pois. Esimerkiksi meidän lähellä toimii kouran valmistaja, joka bioenergiaa ja tuommoista metsähakkeeseen sopivaa puuta käsittelee. Kaikki tilaukset ovat tällä hetkellä plus miinus nolla, suurin piirtein. Yksi osatekijä, mistä tämä johtuu, on, että kun Venäjältä tulee polttolaitoksiin haketta, se saa tuet. Miksi tätä ei kohdisteta tälle maaseudulle — koska maatalousyrittäjistä monilla on myös metsämaata — ja sieltä tulevaan hakkeeseen, joka viedään lämpölaitokseen? Samalla korjautuvat metsät, tulee työpaikkoja sinne ja niin edelleen. Mutta se Venäjältä tuotavan hakkeen tuki on saatava, keinolla millä hyvänsä, tällä hallituskaudella pois. Samalla tulee työpaikkoja maaseudulle, muun muassa.

19.38 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hoskonen maalaili tässä piruja seinille, sinnekin, missä sellaisia ei ole millään tavalla löydettävissä, vaikka kuin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 68/2016 vp

ka suurennuslasilla katsoisi. Maisemansuojeluohjelma ei millään lailla estä elinkeinojen harjoittamista, päinvastoin, esimerkiksi Ilomantsin vaaramaisemat peltoineen ovat vaaramaisemia peltoineen vain siinä tapauksessa, että siellä aktiivisesti harjoitetaan maataloutta, ja toisaalta niiden olemassaolo tukee myös matkailun olemassaoloa alueella. Joten tällä maisemansuojeluohjelmalla haetaan nimenomaan sitä, että aktiivinen elinkeinotoiminta alueella säilyy ja sitä kautta myös se maisema säilyy.

19.38 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Huomaan, että keskustelu on päättymässä. Tuolta ulkomailta pääsin tähän onneksi kuitenkin mukaan ja voin todella yhtyä tuohon ensinnäkin keskustan ryhmäpuheenvuorossa todettuun vaatimukseen ja edellytykseen siitä, että tämä kriisipaketti, jota ministeri Tiilikainen on valmistellut, nyt viedään toteutukseen. Siellä on nyt hyvä alku muun muassa näitten takausjärjestelyjen ja muiden osalta, mutta myöskin budjetin osalta se on vietävä lävitse.

Totta kai tämä on paljon laajempi kysymys, kun katsomme tulevaisuuteen suomalaisen maa- ja elintarviketalouden pärjäämistä. Otan vain yhden esille, byrokratian purkamisen. Siinä hallitus on tehnyt jo itse asiassa paljon, kun menee katsomaan maatalousministeriön mmm.fi/norminpurku-sivulle. Tänä syksynä oli kahdeksan eri lakikokonaisuutta, ja myöskin pienempiä alemman tason säädöksiä on tehty, mutta urakka on iso.

Suuri valiokunta viime viikolla edellytti, että byrokratian purkaminen otetaan Euroopan huippukokouksessa päätelmiin. Tämä totta kai koskee erityisesti juuri maataloutta. Me tiedämme, että pääministeri Sipilä on tähän valmis ja valmistautunut. Omankin kokemukseni perusteella voin todeta, että tämä EU:n pää on myös saatava liikkeelle. Maatalouspolitiikkaa on tietenkin yksinkertaistettava, mutta esimerkiksi näitten pinta-alamittausten järkevöittäminen taikka täydentävien ehtojen ja sanktioiden järkevöittäminen taikka siirtyminen nykyisestä raskaasta valvontataakasta riskiperusteiseen valvontaan Suomessa vaativat EU:n panoksen ja myöskin EU:n hyväksynnän, ja siinä on nyt todella tehtävä töitä. Ymmärtääkseni tämä on nyt vähän laajemmin jäsenmaissa tajuttu, ja Suomi voi johtaa tätä prosessia, jossa todellakin säännöksiä sujuvoitetaan ja järkevöitetään ja tällä tavalla kevennetään viljelijöiden kohtuutonta taakkaa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.